

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut Politologických studií

Katedra Politologie

Diplomová práce

2020

Jakub Stindl

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut Politologických studií

Katedra Politologie

Politické profily českých premiérů od roku 2002

Diplomová práce

Autor práce: Jakub Stindl

Studijní program: Politologie

Vedoucí práce: doc. PhDr. Miloš Brunclík, Ph.D.

Rok obhajoby: 2020

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Jičíně dne 23. července 2020

Jakub Stindl

Bibliografický záznam

STINDL, Jakub. *Politické profily českých premiérů od roku 2002*. Praha, 2020. 94 s.
Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut Politologie.
Katedra Politologie. Vedoucí diplomové práce doc. PhDr. Miloš Brunclík, Ph.D.

Rozsah práce: 212 658 znaků

Anotace

Tématem práce je vytvoření politických profilů českých premiérů od roku 2002. V práci je využívána teorie vůdcovství od Jamese Burnse a Bernarda Basse a teorie prezidencializace podle Thomase Poguntkeho a Paula Webba. Na základě těchto dvou teorií je vytvořen profil předsedy vlády. Ten je vytvořen na základě zkoumání tří „tváří“, jež představili T. Poguntke a P. Webb. Jedná se o stranickou tvář, ve které je využívána teorie vůdcovství. Teorie prezidencializace je využívána ve zbývajících dvou tvářích a to ve vládní a volební. Pro volební tvář je kromě teorie prezidencializace využita podpůrně teorie personalizace od Lauri Karvonena. Premiéři jsou tak zkoumáni z hlediska pozice ve straně, vládě a volební kampani, včetně analýzy jejich volebního výsledku. Kromě teoretických konceptů byla pro účely práce a porovnání vytvořena škála, podle které je měřeno dominantní postavení v rámci všech tří tváří. V práci jsou tedy vytvořeny profily tří předsedů z ČSSD – Vladimíra Špidly, Jiřího Paroubka a Bohuslava Sobotky, dvou předsedů z ODS – Mirka Topolánka a Petra Nečase a Andreje Babiše z hnutí ANO. Tito premiéři jsou následně v závěru komparováni mezi sebou. A lze tedy částečně určit sílu jednotlivých premiérů, ale také určit který z premiérů byl silnější v jednotlivých tvářích.

Annotation

The Topic of dissertation is creating political profiles of czech prime ministers since 2002. The thesis uses the leadership theory of James Burns and Bernard Bass and the theory of presidentialization according to Thomas Poguntke and Paul Webb. Based on these two theories, the profile of the Prime Minister is created. This is based on an examination of the three "faces" presented by T. Poguntke and P. Webb. In a party face is the theory of leadership used. The theory of presidentialization is used in the other two faces - governmental and electoral. For electoral face I also use the theory of personalization in support from Lauri Karvonon. Prime ministers are examined in terms of position in the party, government and election campaign, including an analysis of their election results. Except of theoretical concepts, a scale has been created for diploma thesis and comparison by which the dominant position is measured across all three faces. This thesis contains profiles of three chairmen from the CSSD - Vladimir Spidla, Jiri Paroubek and Bohuslav Sobotka, two chairmen from the ODS - Mirek Topolanek and Petr Necas and Andrej Babis

from the ANO. These prime ministers are then compared at the end. And it is therefore possible to partially determine the strength of individual prime ministers, but also to determine which of the prime ministers was stronger in individual faces.

Klíčová slova

čeští premiéři, leadership, personalizace politiky, prezidencializace politiky, české politické strany, volby

Keywords

czech prime ministers, leadership, personalisation of politics, presidentialization of politics, czech political parties, election

Title/název práce

Political profiles of Czech Prime Ministers since 2002

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval svému vedoucímu práce doc. PhDr. Miloši Brunclíkovi, Ph.D. za pomoc s výběrem tématu a cenné rady.

Obsah

1. Úvod	5
2. Teoretická část	8
2.1. Předseda vlády České republiky	8
2.2. Teorie vůdcovství	9
2.3. Teorie Prezidencializace	11
2.4. Teorie personalizace ve volební kampani	13
3. Metodologie	14
4. Praktická část	20
4.1. Vladimír Špidla	22
4.1.1. Stranická tvář	22
4.1.2. Vládní tvář	24
4.1.3. Volební tvář	27
4.1.4. Zhodnocení vůdcovství	28
Délka předsednictví	29
Kongresy a sjezdy	29
Opozice ve straně	30
Konec ve straně	30
4.1.5. Zhodnocení prezidencializace	30
Délka vlády	31
Premiér v médiích	31
Opozice ve vládě	31
4.1.6. Zhodnocení personalizace volební kampaně	32
Volby do PS	32
Premiér ve svém volebním obvodu	33
Úspěšnost voleb	33
4.2. Jiří Paroubek	33
4.2.1. Stranická tvář	33
4.2.2. Vládní tvář	36
4.2.3. Volební tvář	39
4.2.3.1. Volby 2006	39
4.2.3.2. Volby 2010	41
4.2.3.3. Ostatní volby	41
4.2.4. Zhodnocení vůdcovství	42
Délka předsednictví	43
Kongresy a sjezdy	43
Opozice ve straně	43
Konec ve straně	44

4.2.5 Zhodnocení prezidencializace	44
Délka vládnutí	45
Premiér v médiích	45
Opozice ve vládě	45
4.2.6. Zhodnocení personalizace volební kampaně	45
Volby do PS	47
Premiér ve svém volebním obvodu	47
Úspěšnost voleb	48
4.3. Mirek Topolánek	48
4.3.1. Stranická tvář	48
4.3.2. Vládní tvář	52
4.3.2.1. Menšinová vláda	52
4.3.2.2. Koaliční vláda	54
4.3.3. Volební tvář	58
4.3.4. Zhodnocení vůdcovství	61
Délka předsednictví	62
Kongresy a sjezdy	62
Opozice ve straně	63
Konec ve straně	63
4.3.5. Zhodnocení prezidencializace	63
Délka vládnutí	63
Premiér v médiích	64
Opozice ve vládě	64
4.3.6. Zhodnocení personalizace volební kampaně	64
Volby do PS	64
Premiér ve svém volebním obvodu	65
Úspěšnost voleb	65
4.4. Petr Nečas	65
4.4.1. Stranická tvář	65
4.4.2. Vládní tvář	66
4.4.3. Volební tvář	69
4.4.4. Zhodnocení vůdcovství	71
Délka předsednictví	72
Kongresy a sjezdy	72
Opozice ve straně	72
Konec ve straně	72
4.4.5. Zhodnocení prezidencializace	72
Délka vládnutí	73
Premiér v médiích	73
Opozice ve vládě	73
4.4.6. Zhodnocení personalizace volební kampaně	73

Volby do PS	74
Premiér ve svém volebním obvodu	74
Úspěšnost voleb	74
4.5. Bohuslav Sobotka	74
4.5.1. Stranická tvář	75
4.5.2. Vládní tvář	76
4.5.3. Volební tvář	78
4.5.4. Zhodnocení vůdcovství	79
Délka předsednictví	80
Kongresy a sjezdy	80
Opozice ve straně	80
Konec ve straně	80
4.5.5. Zhodnocení prezidencializace	81
Délka vládnutí	81
Premiér v médiích	81
Opozice ve vládě	81
4.5.6. Zhodnocení personalizace volební kampaně	82
Volby do PS	82
Premiér ve svém volebním obvodu	82
Úspěšnost voleb	82
4.6. Andrej Babiš	83
4.6.1. Stranická tvář	83
4.6.2. Vládní tvář	85
4.6.2.1. Menšinová vláda	86
4.6.2.2. Koaliční vláda	86
4.6.3. Volební tvář	88
4.6.4. Zhodnocení vůdcovství	90
Délka předsednictví	91
Kongresy a sjezdy	91
Opozice ve straně	91
Konec ve straně	91
4.6.5. Zhodnocení prezidencializace	91
Délka vládnutí	92
Premiér v médiích	92
Opozice ve vládě	92
4.6.6. Zhodnocení personalizace volební kampaně	92
Volby do PS	93
Premiér ve svém volebním obvodu	93
Úspěšnost voleb	93
4.7. Zhodnocení výsledků	93
5. Závěr	96

Summary	97
Použitá literatura:	98
Webové zdroje:	100
Dokumenty:	108

1. Úvod

Česká republika měla od svého vzniku v roce 1993 celkem dvanáct premiérů ze tří různých politických stran, z toho tři byli nestraníci a předsedové tzv. úřednických vlád. Každý z předsedů vlád měl odlišný styl vykonávání tohoto úřadu. Rovněž se navzájem lišili z hlediska pozice ve vlastní straně. S pozicí ve vládě úzce souvisí výsledky voleb, proto taky každý z premiérů při volební kampani postupoval jinak. Někdo kladl důraz na silný ideologický program a jiný spíše používal své charisma a volební kampaň, proto byla postavena především na jeho pozici volebního lídra. Tato práce si dala za úkol analyzovat jednotlivé premiéry a dojít ke zhodnocení a vytvoření profilu, který odráží všechny tyto tři roviny, neboť jsou vzájemně propojené.

Práce je rozdělena do několika kapitol. Dva hlavní celky této práce tvoří teoretická a praktická část. V teoretické části se nejprve věnuji postavení premiéra z hlediska ústavního systému všeobecně, dále konkrétně ústavního systému České republiky a jeho pravomocí. Poté jsou představeny tři hlavní teoretické koncepty, o které se tato práce opírá, jedná se o teorii vůdcovství, prezidencialismu a personalizaci politiky. Z těchto tří teorií následně vycházejí hlavní výzkumné otázky, které budou aplikovány na jednotlivé zkoumané premiéry. První výzkumná otázka se týká teorie vůdcovství a zní, jestli měl premiér dominantní postavení ve své straně. Využívána je teorie od Bernarda Basse a Jamese MacGregora Burnse. Druhá výzkumná otázka se týká postavení premiéra v rámci své vlády. Je tedy aplikována teorie prezidencializace. Protože se tato práce týká předsedů vlád České republiky, rozhodl jsem se vycházet z teorie prezidencializace, tak jak ji chápou čeští autoři Michal Kubát v knize *Současná česká politika: Co s neefektivním režimem?* a Lubomír Kopeček ve svém článku *Proč je Petr Nečas slabým premiérem?* Tedy zaměřuji se na dominantní postavení premiéra v rámci vlády. Teorie personalizace je u některých autorů úzce propojena s prezidencializací. Poslední třetí výzkumná otázka se týká právě této teorie a odráží postavení lídra ve volební kampani a volbách. K tomu jako podpůrnou teorii využívám teorii personalizace od Lauri Karvonena. Protože podle teorie prezidencializace autorů Paula Webba a Thomase Poguntkeho je kromě stranické a exekutivní tváře důležitá i rovina volební, tak jsem se rozhodl i tuto rovinu použít, aby došlo k utvoření komplexního politického profilu. Analýza volebních výsledků je součástí

kapitoly volební tvář a navazuje tak přímo na teoretickou část věnující se personalizaci volebních kampaní. Analytickou část této práce tvoří práce s volebními výsledky, analýza vztahů ve straně, ve vládě a analýza volební kampaně. V rámci teorie prezidencializace je využita analýza médií. Volební výsledky jsou zkoumány napříč stranou, napříč všemi kandidáty, ale i se zaměřením na volební výsledky ve volebním kraji v průběhu několika voleb. Protože v rámci této podkapitoly pracuji s preferenčními hlasy, je v tomto oddíle vysvětlen tento systém hlasování.

Tato práce si klade za úkol při vytvoření politického profilu premiéra odpovědět na tři výzkumné otázky, které se týkají jednotlivých „tváří“. Ve stranické tváři, kde používám teorii vůdcovství je to otázka: „*Měl premiér dominantní postavení ve straně?*“ Ve vládní tváři: „*Měl premiér dominantní postavení ve své vládě?*“ a ve volební tváři: „*Dosahovala strana s premiérem v čele dobrých volebních výsledků?*“. V kapitole „Metodologie“ je vysvětleno jaká byla pro účely této práce vytvořena škála a jak jsou jednotlivé části měřeny.

Na teoretickou část navazuje praktická část, ve které jsou představeni jednotliví premiéři od roku 2002. Ty jsou vybráni takto z toho důvodu, že v letech 1993 – 2002 u nás existoval jiný volební systém¹. Přesto se jedná o období dlouhé 17 let a šesti premiérů. Začínám u Vladimíra Špidly, po něm následoval Stanislav Gross. Ten je z této práce vyčleněn, protože nevedl stranu do voleb jako lídr. Jiří Paroubek se sice jako Gross stal předsedou vlády, aniž by se zúčastnil voleb jako lídr, ale následně stranu vedl do dalších voleb, poté založil jinou stranu a s ní se snažil dostat do Poslanecké sněmovny. Naposledy se ještě znovu ucházel o post senátora, takže podmínka volebních výsledků je dostatečně splněna. Následuje období dvou premiérů strany ODS Mirka Topolánka a Petra Nečase. Mirek Topolánek byl zvolen jako senátor, a poté vyhrál v roce 2006 volby do Poslanecké sněmovny. Nejprve sestavil menšinovou vládu, té je věnován také prostor, ale především je kladen důraz na jeho druhou koaliční vládu. Mirek Topolánek se v roce 2018 neúspěšně pokoušel o kandidaturu na prezidenta, ta je rovněž zmíněna. Po Petru Nečasovi² vládl Bohuslav Sobotka. Po něm přišel na řadu první premiér, který není z ODS nebo ČSSD, Andrej Babiš. Podobně jako u Mirka Topolánka není věnováno příliš prostoru jeho první

---

¹ Byť se nijak výrazně nezměnil (například na většinový), přesto v něm došlo ke změnám

² V období vlády Petra Nečase došlo k historicky první přímé volby prezidenta

menšinové vládě. Protože práce je napsána v době, kdy stále vládne, tak pro zjednodušení je jeho vláda počítána do počátku srpna 2020. Z práce jsou tedy vynecháni Stanislav Gross a pochopitelně oba představitelé úřednických vlád Jan Fischer a Jiří Rusnok.

Premiérům je krátce věnován prostor nejprve před zvolením předsedou strany a poté ve funkci předsedy vlády. V rámci této podkapitoly jsou představeny milníky jejich vládnutí a především případné spory, které se objevily buď uvnitř strany, nebo vlády, aby došlo k analýze, jak se premiér v dané situaci zachoval. Po praktické části následuje zhodnocení jednotlivých premiérů mezi sebou. Výsledkem tedy kromě vytvoření jednotlivých profilů premiérů je také srovnání premiérů.

V české literatuře neexistuje moc prací, které se zabývají teorií prezidencializace či samotným premiérům. Jak bylo zmíněno výše teorií prezidencializace se věnují v české literatuře pouze Michal Kubát v knize *Současná česká politika: Co s neefektivním režimem?* a Lubomír Kopeček ve svém článku *Proč je Petr Nečas slabým premiérem?* Michal Kubát ve své knize v kapitole „Prezidencializace“ politiky“ vysvětluje teorii od Thomase Poguntkeho a Paula Webba³. Právě tyto dva autoři poprvé přišli s touto teorií a rozdělili ji do tří částí. Tyto části nazývají „stranická tvář, exekutivní tvář a volební tvář“⁴. Na toto pojmenování jsem navázal a tak jsou v této práci pojmenovány části profilů stejně. Na téma prezidencializace v českém politickém systému napsal svou diplomovou práci v roce 2014 Vít Janoš *„Prezidencializace premiérství? Případová studie ČR“*. Ten ve své práci analyzuje podle teorie Poguntkeho a Webba premiéry Václava Klause, Miloše Zemana, Vladimíra Špidlu a Jiřího Paroubka. Tito autoři se věnovali teorii prezidencializace. Ve stranické tváři jsem se rozhodl využít teorie vůdcovství, kterou zpracovali autoři Bernard Bass *Transformational leadership* a James Burnse *Transforming Leadership*. V české literatuře tuto teorii vůdcovství využil Adam Komenda ve své diplomové práci *Politický profil bratrů Kaczyńských*. K průzkumu volebních kampaní využívám disertační práci Miloše Gregora *Základní atributy značek ČSSD a ODS 2002–2013 ve volebních kampaních* a práci Marcely Voženílkové *Personalizace politiky v České republice*. Bohužel jsem nenašel kromě výše zmíněného článku Lubomíra Kopečka

---

³ POGUNTKE, Thomas; WEBB, Paul (ed.). *The presidentialization of politics: A comparative study of modern democracies*. Oxford University Press on Demand, 2007.

⁴ V originále „the executive face, the party face, and the electoral face“

a diplomové práce Víta Janoše žádnou práci věnující se předsedům vlád. Tato práce jako první kombinuje všechny tyto koncepty dohromady. Zároveň je aplikuje na české premiéry, včetně současného Andreje Babiše. Narozdíl od Víta Janoše je tedy práce rozšířena o další čtyři premiéry a ve stranické tváři je využívána teorie vůdcovství. Navíc je zde ještě přidána analýza volebních výsledků.

2. Teoretická část

V této kapitole se věnuji představení teoretických konceptů, které jsem v práci využil. Konkrétně se jedná o teorii vůdcovství, teorii prezidencializace podle Michala Kubáta a o teorii personalizace podle Lauri Karvonena. Tyto dva autory využívám pro teorie prezidencializace a personalizace, protože se obě teorie vzájemně překrývají. Teorie vůdcovství od Bernarda Basse a Jamese McGregora Burnse je využívána pro stranickou tvář premiéra. Teorie prezidencializace zkoumá ve vládní tváři, jak dominantní postavení bylo premiéra ve vládě. Teorie personalizace ve volební tváři analyzuje míru zapojení a postavení premiéra ve volební kampani. V této kapitole je rovněž z teoretického hlediska představena funkce předsedy vlády. K představení volebních kampaní využívám disertačních prací Miloše Gregora⁵ a Marcely Voženílkové⁶.

2.1. Předseda vlády České republiky

Forma vlády v českém ústavním systému je parlamentní. Ústavní systém umožňuje jen takové vytvoření vlády, které je podporováno většinou v Poslanecké sněmovně. Vláda je odpovědná Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR (čl. 68 odst. 1 Ústavy) a musí podat demisi, pokud jí Poslanecká sněmovna vysloví nedůvěru. Návrh na vyslovení nedůvěry vládě může podat skupina minimálně 50 poslanců (čl. 72 a 73 Ústavy). Kabinet rozhoduje ve sboru, k přijetí usnesení vlády je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech jejích členů (čl. 76 Ústavy). Ministerský předseda však má zesílené postavení a disponuje právem navrhnout členy vlády a určovat hlavní směry vládní politiky. Nejdůležitější rozhodovací

---

⁵ GREGOR, Miloš. Základní atributy značek ČSSD a ODS 2002-2013 ve volebních kampaních [online]. Brno, 2017 [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/io7qy/>>. Disertační práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce Stanislav Balík.

⁶ VOŽENÍLKOVÁ, Marcela. Personalizace politiky v České republice [online]. Brno, 2017 [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/kc409/>>. Disertační práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce Petr Fiala.

kompetence prezidenta republiky podléhají součinnosti (kontrasignaci) premiéra: rozhodnutí hlavy státu vydaná podle čl. 63 Ústavy vyžadují ke své platnosti spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády. Za taková rozhodnutí nese vláda odpovědnost. (Vodička, Cabada 2007, s. 196 – 197)

Giovanni Sartori ve své knize Srovnávací ústavní inženýrství (2001, s. 112) představuje tři typy předsedů vlád podle jejich postavení:

- prvního nad nerovnými – premiér je nejdůležitějším představitelem výkonné moci, vůdcem strany a téměř není možnost jej sesadit parlamentním hlasováním, protože dostatečná většina poslanců je jeho stranickými podřízenými, navíc jmenuje a odvolává ministry na základě vlastní vůle;
- prvního mezi nerovnými – premiér nemusí být výlučně šéfem strany, přesto je parlamentem stěží sesaditelný, může provádět změny členů vlády a sám zůstat v úřadu;
- prvního mezi rovnými – premiérova existence je spojena s jeho ministry, pokud rezignují oni, tak končí i on, má nad nimi malou moc a přijímá složení vlády, které je mu vnuceno.

Z této charakteristiky tak vyplývá, že český předseda vlády odpovídá typu *prvního mezi rovnými*.

2.2. Teorie vůdcovství

Výzkumná otázka zní: „*Měl premiér dominantní postavení ve straně?*“

Pojem leadership v angličtině používá ve dvou velmi odlišných významech. Někdy jím nazýváme proces, který pomáhá nasměrovat lidi a jejich myšlenky. Tomuto pojetí odpovídá české slovo vůdcovství. Jindy se jedná o skupinu lidí na formálních pozicích, odkterých vůdcovství očekáváme. Můžeme tedy např. říci, že leadership (vedení) firmy se skládá z deseti lidí, z nichž někteří provádí leadership (vedení, vůdcovství). Slovo „někteří“ zdůrazňujeme proto, že ne všichni členové leadershipu skutečně provádějí vůdcovství. Jelikož většině těchto lidí říkáme manažeři, může druhé použití evokovat dojem, že management a leadership jsou synonyma či velmi blízké pojmy. Nejsou. Leadership jako skupinu osob jistě můžeme ztotožnit s pojmem management. Nelze to

však provést ve smyslu procesu – leadership (vůdcovství) není to samé jako management (řízení). V literatuře o leadershipu pojmy dlouhou dobu splývaly. Někteří autoři ztotožňovali vůdcovství s dobrým managementem, jiní dokonce s managementem obecně. Nepřesné pojetí dominovalo literatuře ještě v sedmdesátých až osmdesátých letech dvacátého století, kdy se první autoři pokusili mezi leadership a management nakreslit tlustou čáru. Např. Burns popisuje manažery jako transaktory (transactors) a lídry jako transformátory (transformers). Bennis a Nanus píše „Manažeři jsou lidé, kteří dělají věci správně. Vůdci jsou lidé, kteří dělají správné věci.“ (Suchomelová 2012, s. 11)

Současný přístup zaměřený na rysy vytváří rámec charizmatického či transformačního vůdcovství. Vůdčí osobnost změny jedná tak, aby změnila či transformovala potřeby svých následovníků a přeměnila jejich myšlení. Následovníci vůdčí osobnosti změny cítí, že jejich vůdce je nadán výjimečnými osobními rysy. Bass⁷ tvrdí, že vůdčí osobnosti změny: Vyvolávají ve svých následovnicích silné emoce, které vedou k identifikaci následovníků s vůdčí osobností, inspirují následovníky jasně formulovanou a přitažlivou vizí, používají symboly, které následovníkům pomáhají soustředit jejich úsilí, a ukazují jim vhodné modely chování, podněcují intelektové schopnosti tím, že následovníky povzbuzují k tvůrčímu řešení problémů, k následovníkům přistupují individuálně a poskytují každému zvláštní podporu. (Hewstone, Stroebe 2006, s. 640 – 641)

J. Burns psal o transformačním vůdcovství, se kterým máme dle jeho názoru dočinění tehdy, když mezi vůdci a jejich stoupenci vznikají pevné a dlouhotrvající vztahy, které pomáhají stoupencům vystoupit na vyšší úroveň motivace. Vůdcovství tohoto typu bývá nazýváno jako např. mobilizace, inspirace, poučování. Můžeme říci, že pravou podstatou transformačního vůdcovství je velká míra angažovanosti stoupenců. Takovéto vůdcovství je velmi dynamické, zejména v tom smyslu, že se lídři plně angažují ve vztahu se svými stoupenci, kteří se jimi inspirují a stávají se mnohem aktivnější. Když se podíváme do praxe, tak vůdcovství světových vůdců povětšinou obsahuje jak základní prvky transformačního vůdcovství, tak ale i základní prvky transakčního. Problém spočívá v tom, že J. Burns spatřoval transakční a transformační vedení jako dvě striktně oddělené formy bez společných rysů, přičemž vůdce nemohl vykazovat obě zároveň.

---

⁷ Bass, Bernard M. 1985. Leadership and Performance. New York: Free Press

Navíc Burns předpokládal, že transformační vůdce bude opravdu morální a v cíle, jež předkládá, bude opravdu věřit. (Komenda 2018, s. 7) Transakční vůdcovství jak ho popisuje Burns⁸: „Směňuje s následovníky jejich práci za odměnu. Transakce byly obvykle založeny na uspokojení jak zájmů vůdce, tak zájmu jeho následovníků

Podle B. Basse, transformační vůdcovství zvyšuje efekt transakčního vůdcovství a nejlepšími vůdci jsou pak takoví, u nichž se projevuje transakční i transformační chování. Transakční vůdcovství tvoří nutnou základnu pro transformační vůdcovství, zároveň jím nemůže být nahrazeno. Zatímco transakční přístup vede podřízené k tomu, aby splnili očekávání, za což jsou odměněni, proto, aby dokázali očekávání překročit, je zapotřebí transformačního vůdcovství. Zároveň, aby mohl vůdce na následovníky působit prostřednictvím svého charismatu, inspirativního vlivu, intelektuální stimulace a individualizovaného přístupu (dimenze transformačního leadershipu), musí být mezi ním a jeho následovníkem dobře vyjasněno očekávání a odměny, které za splnění očekávání následovník obdrží. B. Bass ve své koncepci, tedy na rozdíl J. Burnse, transakční a transformační vůdcovství nerozděluje, ale naopak tvrdí, že transakční vůdcovství slouží jako základna pro transformační. Tuto koncepci B. Bass pojmenoval názvem Transformational leadership, čímž se odlišil od J. Burnse používajícího pojem Transforming leadership. Právě Bassova koncepce transformačního vůdcovství se hodí pro aplikaci na vůdcovský styl převažující části světových vůdců. (Komenda 2018, s. 8)

Odpovědí na tuto výzkumnou otázkou je, že premiér buď naplňoval znaky transformačního, nebo transakčního vůdcovství.

2.3. Teorie prezidencializace

Výzkumná otázka zní: „*Měl premiér dominantní postavení ve své vládě?*“

Podobně jako u teorie vůdcovství existuje i k tomuto tématu celá řada autorů, se svými vlastními typologiemi. V rámci této podkapitoly bude potřeba vysvětlit rozdíl mezi prezidencializací a personalizací, který u některých autorů splývá v jeden. Pro potřeby této práce využiji pouze jednu typologii, kterou poté budu aplikovat na všechny premiéry. Využívám teorii prezidencializace, jak ji popsal Michal Kubát ve své knize Současná česká

---

⁸ BURNS, J. M. *et al.* Encyclopedia of Leadership. Thousand Oaks, Calif: SAGE Publications, Inc, 2004. ISBN 9780761925972.

politika: co s neefektivním režimem?

Personalizaci lze v obecné rovině vymežit jako proces, v jehož rámci se individuální političtí aktéři stávají významnější na úkor aktérů kolektivních, zejména politických stran. Jedná se tedy o určitý dobový trend, o posun relativního významu aktérů individuálního a kolektivního typu v průběhu času. U uvedeného konstatování shoda akademiků končí, náhledy na obsah a logiku personalizačního trendu se různí. Personalizace je vztahována k měnícímu se vnímání politiky společností, posilující roli lídrů v rámci voličského rozhodování, ztotožnění identity politických stran s vlastnostmi jejich lídrů, vnímání politiky jako soutěže mezi lídry namísto střetu aktérů kolektivního typu, proměně politické komunikace ve smyslu výraznějšího zdůrazňování individuálních aktérů oproti kolektivním, posilování role lídrů v rámci politických stran (institucionálně i fakticky), proměny politických institucí směřující k upřednostňování role individuálních politiků oproti kolektivním aktérům apod. (Jurek 2016, s. 26 - 27)

Ačkoli byla personalizace původně vnímána jako fenomén prezidentských politických systémů, v posledních letech se čím dál tím více autorů věnuje i prostředí nových demokracií, které s „tradiční“ politikou nemají tolik zkušeností, jinými slovy personalizaci států s parlamentní formou vlády. Hovoří se o prezidencializaci politiky, institucionální prezidencializaci či prezidentním parlamentarismu. Proto je důležité vyjasnit, co to vlastně personalizace politiky je, resp. není, jelikož v českém odborném i neodborném prostředí většinou setkáváme s tvrzením, že dochází k personalizaci politiky, která je definována jednou z mnoha zahraničních definic fenoménu bez dalšího upřesnění. Může proto docházet k nepřesnému užívání termínu a jeho zaměňování za jiné (ačkoli často příbuzné) procesy a trendy. (Voženílková 2014, s. 2)

V knize *The personalisation of politics: A study of parliamentary democracies* (Karvonen 2010, s. 10) si všímá autor vlivu stranických lídrů na voliče a výsledky voleb. Studie prezidencialismu. Hlavní bod těchto studií zkoumá predominantní role předsedů vlád v parlamentních systémech, přestože výzkum velmi často pokrývá velkou část jiných empirických jevů.

Prezidencializace znamená proces, kterým se režimy ve své aktuální praxi stávají více

prezidentskými, aniž by, ve většině případů, změnilly svoji formální strukturu, tzn. svůj typ režimu. Nejedná se tedy o „prezidencializaci“ znamenající posun k prezidencialismu ve smyslu prezidentského režimu. V tomto ohledu je zvolený název nešťastný, protože evokuje něco, co nenastává, a navíc přispívá k sémantickému zmatku například tím, že jeho autoři nachází prvky „prezidencializace“ v některých evropských monarchiích! Lepší by asi bylo nazvat tuto koncepci „personalizací“ politiky, což ovšem nezní nijak zvláště a novátorsky. Nicméně se v obecné rovině v podstatě jedná o personalizaci. „Prezidencializace“ politiky vede k posilování autonomie a politické moci politických předáků. Všechny soudobé demokratické režimy (nejen parlamentní) se pohybují na pomyslné škále mezi dvěma póly. Jedním pólem je stranické vládnutí, druhým pólem je „prezidencializované“ vládnutí. Politika se tedy vyznačuje pnutím mezi politickými stranami na jedné straně a politickými předáky na straně druhé. Tento zápas mezi politickými vůdci a politickými stranami, který tedy v rámci procesu „prezidencializace“ vyhrávají vůdci, se odehrává na třech úrovních: na úrovni výkonné moci, dále na úrovni politických stran a konečně na úrovni volebního procesu. (Kubát 2013, s. 27 – 28)

S praktickým příkladem prezidencializace v České republice přichází Lubomír Kopečekem ve svém článku *Proč je Petr Nečas slabým premiérem* (2011): „V prezidencializovaném premiérství není možné, aby se některý z ministrů postavil vůli premiéra ve skutečně zásadních věcech. Spor podobný konfliktu mezi Petrem Nečasem a Miroslavem Kalouskem o obří ekozakázku by tady patrně ani nemohl vzniknout, a pokud ano, rychle by skončil demisí „rebelujícího“ ministra.“

Odpovědí na tuto výzkumnou otázku je, že měl premiér buď dominantní, nebo nedominantní postavení.

2.4. Teorie personalizace ve volební kampani

Výzkumná otázka zní: „*Dosahovala strana s premiérem v čele dobrých volebních výsledků?*“

Volební tvář představuje tendenci soustředování veškeré pozornosti ve volbách předákům stran na úkor stran jako institucí. Týká se to personalizace volebních kampaní, soustředění pozornosti médií na stranické vůdce a posléze změn volebního chování voličů, kteří rovněž věnují větší pozornost osobám politiků než třeba programům politických stran. (Kubát

2013, s. 28 – 29)

Personalizace politiky jde ruku v ruce s rozvojem moderních médií, především pak televizního vysílání (nejprve v USA). Moderní média, medializace politiky a globalizace šíření informací byla jedním z faktorů individualizace, resp. eroze tradičních cleavages. Na makro úrovni např. televize napomohla transformaci stranických systémů tím, že stranám, které byly do té doby ignorovány (jako malé, nové), byla poskytnuta neprecedentní publicita, která jim pomohla získat parlamentní zastoupení. Na mikro úrovni média napomohla koncentraci moci v centru strany a masové organizace přestaly být důležité – hlavní silou kampaně se stal lídr. Média však k personalizaci přispěla i rozsahem informace, kterou lidem nabídla. Dnešní političtí vůdcové, ať už jsou u moci nebo o ni usilují, nemají příliš na vybranou – musí pečlivě dbát na to, jak sami sebe prezentují před „vzdálenými“ lidmi, jejichž věrnost musí neustále přizívat a jejich aktivní podpora je pro ně čas od času životně důležitá. Snaží se tedy vytvořit mediální obraz, který by co možná nejvíce zaujal voliče a mobilizoval je k volbě daného politika, jelikož skrze něj voliči porovnávají své osobnostní charakteristiky s těmi kandidátovými, a rozhodují tak svou volbu. Osobnost kandidáta se stává důležitější než politické cíle (kandidát je programem). (Voženílková 2018, s. 22 - 23)

V knize *The personalisation of politics: A study of parliamentary democracies* (Karvonen 2010, s. 10) si všímá autor vlivu stranických lídrů na voliče a výsledky voleb. Studie efektu stranických lídrů ve volbách. Tento efekt měří vliv stranických lídrů voliči na výsledky voleb. Zbytková studie empirických složek. Tato kategorie se zabývá ostatními aspekty personalizace, které nejsou obsaženy v prvních dvou bodech. (srov. Karvonen 2010, s. 6)

Odpovědí na tuto výzkumnou otázku je že premiér dosahoval buď dobrých, neutrálních anebo špatných výsledků

3. Metodologie

Stranická tvář⁹ je zkoumána podle situace ve straně. Pozici ve straně posuzují podle

---

⁹ Teorie vůdcovství

výsledků volebních sjezdů, přičemž platí, že silnou pozici má premiér, pokud proti němu nekandiduje nikdo jiný nebo pokud výrazně zvítězí ve volbě s protikandidátem. Rovněž považují za silnou pozici ve straně, pokud proti předsedovi ve straně neexistuje opozice, případně pokud takovou krizi překoná a prosadí se na úkor svých kritiků. Pro zjednodušení jsem vytvořil škálu 0 – 3 bodů podle silné pozice ve straně, přičemž 3 body znamená nejsilnější pozici. Pozice ve straně je posuzována podle délky mandátu v čele, podle úspěšných kongresů a způsobu volby, podle vzniku opozice ve straně dále podle konce ve straně, a pokud se do strany vrátí nebo s ní nadále nějak spolupracuje. Pokud má některý z premiérů v nějaké oblasti více výsledků¹⁰, tak jsou výsledky zprůměrovány.

Délka předsednictví je bodována takto: 0 bodů pokud premiér nevydrží v čele strany ani jeden rok, 1 bod pokud je v čele méně než čtyři roky¹¹, 2 body méně než 6 let¹² a 3 body, když je v čele strany více než 6 let.

Kongresy a sjezdy jsou posuzovány na škále: 0 bodů pokud není zvolen, 1 bod pokud je zvolen těsně¹³, 2 body když nezíská alespoň 75 % hlasů a 3 body pokud získá více jak 75 %. Přičemž platí, že je posuzován každý kongres zvlášť a výsledky jsou zprůměrovány.

Opozice ve straně je hodnocena takto: 0 bodů pokud je donucen předčasně rezignovat¹⁴, 1 bod pokud prohraje s kritikem na volebním kongresu, 2 body pokud vznikne výzva pro odstoupení, ale předseda to ustojí a kritika ustane, 3 body při žádné opozici během svého předsednictví.

Konec ve straně je posuzován podle škály: 0 bodů pokud je jednoznačně odvolán Výkonným výborem strany nebo je svolán mimořádný volební kongres, který ho odvolá, 1 bod pokud je odvolán těsně¹⁵, 2 body pokud dojde k hlasování, ale není odvolán, avšak rozhodne se rezignovat, 3 body pokud odejde ze strany podle vlastního uvážení a není nikým nucen ke konci.

Vládní tvář¹⁶ je zkoumána podobně. Silný premiér dokáže zajistit vyslovení důvěry své

---

¹⁰ Absolvoval více volebních konfesů či vedl stranu do voleb jako lídr několikrát

¹¹ Jedno volební období

¹² Během šesti let by měly proběhnout všechny volby, které jsou zmiňovány ve volební tváři

¹³ Nezíská více jak 51 % hlasů

¹⁴ To znamená, že odstoupí z čela strany mimo volební kongres

¹⁵ Každá strana má své různé stanov, jak by mohlo dojít k odvolání předsedy. Někdy to může být nadpoloviční většinou, kvalifikovanou atd. A může to učinit Výkonný výbor nebo mimořádný kongres. Proto posuzují „těsně“ odvolání vždy individuálně podle stanov strany

¹⁶ Teorie prezidencializace

vlády. V tomto oddílu používám analýzu tisku a předpokladem je, že se předsedovi vlády věnuje v médiích více prostoru než ostatním členům vlády. Posledním předpokladem je, že premiér má silné a hlavní postavení ve vládě, takže ho žádný jiný ministr nezastiňuje a pokud se objeví ministr, který jedná proti premiérovi, tak ho premiér odvolá, tedy tak jak bylo výše zmíněno v citaci z článku Lubomíra Kopečka. Což souvisí se zmíněnou analýzou, neboť by premiér neměl být zastíněn ani v mediálním prostoru. Premiér je tedy posuzován podle délky vládnutí, schopnosti prosazovat jmenování a výměny ministrů, a zda ho nezastiňuje ho jiný ministr jeho vlády. Analýza zastiňování premiéra je řešena rešerší článků z Anopressu, které v době vládnutí vyšly v celostátních denících, časopisech a TV a rozhlasu.

Délka vlády je hodnocena takto: 0 bodů pokud vláda nezíská důvěru, 1 bod pokud vládne méně než 2 roky¹⁷, 2 body pokud vládne alespoň 2 roky, 3 body pokud vláda vládne od začátku a dokončí celé volební období.

Premiér v médiích je hodnocen podle škály: 0 bodů pokud je jeden místopředseda vlády či více¹⁸ zmiňováni v médiích více než premiér, 1 bod pokud je zmiňován jen jeden místopředseda vlády více než premiér, 2 body pokud premiér je častěji zmiňován v médiích než ostatní, 3 body pokud premiér vlády je zmiňován jednoznačně nejvíce.

Opozice ve vládě: 0 bodů, když ministři dlouhodobě kritizují premiéra a vláda padne, 1 bod pokud jen jeden ministr dlouhodobě kritizuje premiéra nebo má jiné výhrady, ale zůstává ve vládě dále, 2 body pokud jsou kritici premiéra odvoláni nebo donuceni k rezignaci, 3 body pokud ve vládě žádná opozice není.

V případě „Opozice ve vládě“ jsem se rozhodl, že pokud existuje kritika či nejednotnost, která není přímo opozicí či výzvou k odstoupení, ale opakovaně se projevuje proti předsedovi vlády, tak strhnu 0,5 bodů.

Volební tvář zkoumá, jakým způsobem byla vedena kampaň, tedy zda docházelo k personalizaci voleb a premiér byl ústřední postavou kampaně. Dále zkoumá celkové výsledky voleb, ale také jak si vedl premiér ve svém volebním obvodu¹⁹. Rovněž je

---

¹⁷ Půlka mandátu Poslanecké Sněmovny

¹⁸ Předpokladem je, že místopředsedové vlády jsou předsedy koaličních stran

¹⁹ Přičemž platí, že silný premiér má dobré volební výsledky, které lze komparovat v rámci ostatních lídrů, strany a v daném volebním obvodě, kde je jeho volební výsledek výrazně lepší než při jiných volbách

důležitá úspěšnost voleb, které premiér absolvoval či strana pod jeho vedením. V takovém případě se nebudu věnovat jednotlivým důvodům, proč k tomu došlo, ale budu pouze využívat výsledky těchto voleb. Konkrétně se budu věnovat celkovým výsledkům voleb do krajských zastupitelstev, Evropského parlamentu a Senátu. Pro nepřesnost vyřazují z tohoto výčtu komunální volby, protože nelze jednoznačně určit úspěšnost strany. Jistým řešením by mohlo být měření úspěšnosti dle mandátů či podle celkových hlasů anebo využití výsledků pouze ze statutárních měst, ale to dle mého je komplikované a nemá to přímou spojitost s premiérem. V práci ale využiji dvě nepřímé volby prezidenta. V parlamentu měl premiér většinu, takže výsledek by měl být relevantní.

Volební zákon se v tomto období nijak neměnil, proto jsou volební výsledky relevantní. Problémem mohou být disproporční²⁰ velikosti volebních krajů, nicméně ve volbách do Poslanecké sněmovny je možné udělovat tzv. preferenční hlasy²¹. Kandidáti, kteří obdrží tyto hlasy, se mohou posunovat na kandidátní listině. Český volební systém není většinový, ani není jako například na Slovensku jeden volební obvod, takže přímá podpora lídru strany se nedá úplně přesně zjistit. Přesto se pokusím o srovnání v rámci volebního kraje, strany a celkových výsledků.

Do Parlamentu České republiky se volí na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním. Do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky se volí podle zásad poměrného zastoupení. Volby do Parlamentu České republiky se konají ve 2 dnech, kterými jsou pátek a sobota. Voličem je státní občan České republiky, který alespoň druhý den voleb dosáhl věku nejméně 18 let. Hlasování do Parlamentu České republiky probíhá ve stálých volebních okrscích vytvořených podle zvláštního zákona. (srov. Volební zákon 2002)

Volby do PS jsou posuzovány takto: 0 bodů pokud strana získala méně hlasů než v obou sledovaných obdobích, 1 bod pokud strana získala menší počet hlasů než v minulých volbách, ale více než v následujících, 2 body pokud strana získala více hlasů než

---

²⁰ Volební kraje nejsou stejně velké. Počet voličů a mandátů v jednotlivých krajích je rozdílný.

²¹ Každý volič disponuje čtyřmi preferenčními hlasy. Ke změně pořadí dochází v případě, že kandidát získá více jak 5% z celkového počtu platných hlasů odevzdaných jeho straně – pak je mu přednostně přidělen mandát. Pokud je takových kandidátů více, přidělují se mandáty přednostně podle počtu získaných preferenčních hlasů (tedy získá alespoň 5% preferenčních hlasů není garancí získání mandátů, pouze výrazně zvyšuje šanci jeho obdržení). (Pecháček 2013, s. 4)

v minulých volbách ale méně než v následujících, 3 body pokud zisk byl větší než ve volbách minulých i nadcházejících.

Premiér ve svém obvodu je hodnocen na škále: 0 bodů pokud ve svém obvodu nevyhrál a byl přeskočen, 1 bod pokud strana získala menší počet hlasů než v minulých volbách, ale více než v následujících, 2 body pokud strana získala více hlasů než v minulých volbách ale méně než v následujících, 3 body pokud zisk byl větší než ve volbách minulých i nadcházejících.

Úspěšnost voleb je podle škály: 0 bodů pokud premiér nevyhraje žádné volby, 1 bod pokud vyhraje alespoň volby do Poslanecké Sněmovny, 2 body pokud vyhraje tři a více voleb a 3 body pokud premiér vyhraje pět a více voleb.

Přestože jsou v práci porovnávání premiéři, u kterých je předpoklad, že volby vyhrály nebo skončili na druhém místě, rozhodl jsem se k této škále udělit 0,5 bodu, pokud strana volby vyhrála v daném volebním kraji, kde premiér kandidoval a také když získal nejvíce hlasů. V části „Premiér ve svém obvodu“ tak může dojít k situaci, že premiér získá pouze půl bodu za vítězství strany ve svém obvodu a další půl bod pokud získal nejvíce hlasů v tomto obvodu. Vítězství ve volbách do PS je zohledněno v poslední kategorii²², proto není zohledněno v kategorii „Volby do PS“, kde se věnuji pouze počtu hlasů v porovnání s předchozími a následujícími volbami. Pokud strana získá nejvíce hlasů v historii je udělen 1 bod navíc v části „Volby do PS“.

Problémem je, kdy měřit premiéra ve svém obvodu, neboť se voleb do PS může účastnit pravidelně. Rozhodl jsem se využít výsledků pouze tehdy, když je volebním lídrem. Vzniká tak situace u většiny zkoumaných předsedů vlád, že je jejich výsledek v kraji porovnáván s předešlým, kterého sami dosáhli, avšak ten není brán v potaz a zahrnut do průměru. Zajímá mě tedy čistě výsledek, kterého dosáhli po zvolení volebním lídrem. Z toho důvodu není například Jiřímu Paroubkovi započítán výsledek jeho nové strany v roce 2013, neboť on sám nekandidoval a stranu do voleb nevedl. Andrej Babiš v roce 2013 kandidoval v Praze a v roce 2017 ve Středočeském kraji. Oba kraje jsou hodnoceny tedy zvlášť. Bohužel volební výsledky u Andreje Babiše jsou neúplné, protože je stále aktivní. Přesto vedl stranu dvakrát jako lídr do voleb, a proto volby z roku 2017 jsou primárně porovnávány s těmi v roce 2013, byť ty byly pro stranu první a není zase

---

²² Úspěšnost voleb

porovnání s předešlými. Domnívám se, že výsledky voleb do krajských zastupitelstev, do Senátu anebo Evropského parlamentu jsou relevantnějším zdrojem popularity vlády než předvolební průzkumy. Proto jsou součástí této práce a volební tváře.

V práci využívám volební programy stran, záznamy ze sjezdů stran, archiv Českého rozhlasu a dalších médií. Volební výsledky čerpám z webu www.volby.cz, který spravuje Český statistický úřad. Analýza tisku se v práci věnuje četnosti zmiňování premiéra, rozhovorů atd. je ve vládní tváři sledována ode dne kdy byla vládě vyslovena důvěra do dne, kdy vláda podala demisi. Výsledky jsou porovnávány ve dvou kategoriích, v prvním směru se jedná o srovnání četnosti předsedy vlády s prvním místopředsedou vlády a předsedy ostatních koaličních partnerů. Analýza tisku je zpracována pomocí databáze Anopress, a zaměřuje se na celostátní deníky, TV a rozhlas a časopisy. Volební výsledky čerpám z webu volby.cz, který spravuje ČSÚ²³. Zajímat se budu o výsledek premiéra v porovnání se zisky v daném kraji před a po kandidatuře tohoto předsedy vlády. Pokud již předtím usiloval o nějakou volenou funkci, tak bude jeho výsledek rovněž zmíněn. V neposlední řadě mě bude zajímat, v jakém volebním kraji kandiduje, zda se jedná o region, ze kterého pochází nebo v tomto regionu mívala strana vždy dobré volební výsledky.

V této práci jsou strany označovány jejich oficiálními zkratkami²⁴ - ČSSD - Česká strana sociálně demokratická, též sociální demokracie. KDU-ČSL- Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová, též lidovci. KSČM - Komunistická strana Čech a Moravy, též komunisté. ODS - Občanská demokratická strana, též občanští demokraté. Jako Čtyřkoalice, Koalice či Dvojkoalice je v práci představováno uskupení US-DEU a KDU-ČSL. Strana Zelených je zkracována jako SZ, Věci Veřejné jako VV a Česká pirátská strana je označována jako Piráti. Volby do Poslanecké Sněmovny jsou zkracovány jako „Volby do PS“ a volby do Evropského parlamentu jako eurovolby.

Na závěr uvádím pro přehlednost kategorie, které budou posuzovány:

<u>Stranická tvář</u>	<u>Vládní tvář</u>	<u>Volební tvář</u>
-----------------------	--------------------	---------------------

²³ Český statistický úřad

²⁴ Čerpáno z dat Ministerstva vnitra - Zkratky politických stran a politických hnutí. Aktualizace ze dne 14. prosince 2019

Délka předsednictví	Délka vládnutí	Volby do PS
Kongresy a sjezdy	Premiér v médiích	Premiér ve volebním obvodu
Opozice ve straně	Opozice ve vládě	Úspěšnost voleb
Konec ve straně		

Tabulka č. 1 – Přehled bodovaných kategorií

4. Praktická část

V této části se budu věnovat přímo premiérům, které budu porovnávat podle třech kategorií – pozice ve straně, pozice ve vládě a volební výsledek. Prvním premiérem bude Vladimír Špidla, po něm následoval Stanislav Gross. Ten zrekonstruoval Špidlovu vládu a vládl od 4. srpna 2004 do 25. dubna 2005. Protože nevedl stranu do voleb v roce 2002, později byla jeho vláda zrekonstruována Jiřím Paroubkem a on už nekandidoval, rozhodl jsem se ho nezařadit do své práce. Poté vládl zhruba 16 měsíců Jiří Paroubek, jenž ale stejně jako Stanislav Gross nevedl stranu do voleb, nicméně on po svém premiérství v politice zůstal a stranu vedl jako lídr do následujících voleb. Po rezignaci na předsedu ČSSD založil novou stranu²⁵ a neúspěšně kandidoval do Poslanecké sněmovny a následně ještě do Senátu. Z těchto důvodů jsem se ho narozdíl od Stanislava Grosse rozhodl ponechat v této práci. Po pádu Topolánkovy vlády nastoupila úřednická vláda Jana Fischera, kterou jsem stejně jako úřednickou vládu Jiřího Rusnoka z výše zmíněných důvodů vyloučil. V případě Mirka Topolánka a Andreje Babiše zmíním okrajově jejich první neúspěšné pokusy o vytvoření vlády, ale více se budu věnovat jejich druhým vládám, protože ty jsou koaliční a mohu zde lépe aplikovat koncept personalizace a prezidencializace. Přestože se nezměnila Ústava, tak po roce 2013 můžeme vidět aktivnější roli přímo voleného prezidenta. Premiéři po roce 2013 se tak museli vyrovnávat s dalším výrazným politickým aktérem. Namátkou můžeme zmínit některé aktivní zásahy prezidenta Miloše Zemana do politiky: instalace úřednické Rusnokovy vlády, tzv. „Lánský puč“, podání demise Sobotkovy vlády, atd. Výsledky Andreje Babiše jsou neúplné a od ostatních se liší silnou pozicí ve straně, kterou sám založil. Všechny události v jednotlivých tvářích jsou řazeny chronologicky. Výjimku tvoří vyslovení nedůvěry, protože jich u některých premiérů bylo více, jsou zmíněny najednou na konci kapitoly pro větší přehlednost.

²⁵ Národní socialisté – Levice 21. století (později LEV 21 – Národní socialisté, zkratkou LEV 21)

Premiér	Strana	Doba vládnutí ²⁶	Druh	Většina	Doba v čele strany
Vladimír Špidla	ČSSD	15. července 2002 - 4. srpna 2004	Koaliční - US Deu, KDU-ČSL	101 hlasů	7. dubna 2001 - 26. června. 2004
Jiří Paroubek	ČSSD	25. dubna 2005 - 4. září 2006	Koaliční - US Deu, KDU-ČSL	101 hlasů	13. května 2006 - 7. června 2010 (26. listopadu 2011 - 30. listopadu 2014) ²⁷
Mirek Topolánek	ODS	4. září 2006 - 9. ledna 2007	Menšinová	96 hlasů	14. prosince. 2002 - 13. dubna 2010
		9. ledna 2007 - 8. května 2009	Koaliční - KDU-ČSL, Zelení	100 hlasů	
Petr Nečas	ODS	13. července 2010 - 10. července 2013	Koaliční - TOP 09, LIDEM (od 2012), VV (do 2012)	118 hlasů	20. června 2010 - 17. června 2013
Bohuslav Sobotka	ČSSD	29. ledna 2014 - 13. prosince 2017	Koaliční - KDU-ČSL, ANO 2011	110 hlasů	18. března 2011 - 15. června 2017
Andrej Babiš	ANO	13. prosince 2017 - 27. června 2018	Menšinová	78 hlasů	1. srpna 2012 - dosud

²⁶ Je to doba od jmenování premiérem po konec v úřadu

²⁷ Doba, kdy byl předsedou LEV 21

		27. června 2018 - dosud	Koaliční - ČSSD	93 hlasů	
--	--	-------------------------------	--------------------	----------	--

Tabulka č. 2 – Přehled zkoumaných premiérů od jmenování do konce v úřadu

4.1. Vladimír Špidla

Vladimír Špidla se narodil 22. dubna 1951 v Praze. Po maturitě na SVVŠ Budějovická v roce 1970 studoval Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy obor historie a prehistorie. Po roce 1989 pracoval jako ředitel Úřadu práce v Jindřichově Hradci. Před rokem 1989 nebyl politicky organizován, po Sametové revoluci se stal jedním ze zakládajících členů ČSSD. V roce 1990 působil jako místopředseda pro školství, zdravotnictví, sociální věci a kulturu Okresního národního výboru v Jindřichově Hradci. V letech 1991–1996 byl v Jindřichově Hradci ředitelem Úřadu práce. V roce 1992 se stal členem předsednictva ČSSD. (srov. Vladimíršpidla.cz 2019)

4.1.1. Stranická tvář

Vladimír Špidla byl od března 1997 statutárním místopředsedou ČSSD. Tuto funkci zastával až do roku 2001, kdy byl zvolen předsedou strany. V rozhovoru dne 14. února 2001 před sjezdem uvedl, jak by se ČSSD měla vyvíjet. Základem jeho koncepce bylo heslo „aby se sociální demokracie zřetelně opět stala sociální demokracií“. Sociální demokracii charakterizoval jako autentický politický směr, který se vyznačuje demokracií - to ji jasně odděluje od komunistů -, a sociální citlivostí - to ji zase jasně odděluje od liberálů. Problémem ČSSD bylo podle Špidly nedostatečně zřetelné vymezení, což by se mělo²⁸ změnit.

V rozhovoru na jednu stranu chválí vznik opoziční smlouvy²⁹: „Jsem přesvědčen o tom, že opoziční smlouva byla originálním řešením originální situace a že jasně prospěla českému státu, České republice jako státu. Protože se nám podařilo dostat z ekonomické krize, v otázce přiblížování k Evropské unii jsme také dosáhli mnohého, a to jsou ty klady.“ Nicméně další pokračování smlouvy nepodporuje a považuje ji jen za jednorázovou

²⁸ V případě, že se stane předsedou

²⁹ Smlouva uzavřená mezi vítěznou ČSSD a druhou ODS o toleranci a podpoře menšinové vlády ČSSD

smlouvu. (srov. Rozhlas.cz 2001)

V čele tak vystřídal po 8 letech Miloše Zemana, který na tuto funkci již nekandidoval. Špidla se stal předsedou strany a byl schválen jako lídr pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 2002, premiérem nadále zůstal Miloš Zeman. Jako svého nástupce ho Zeman doporučil a výsledek hlasování tomu odpovídal. Pro hlasovalo 483 delegátů z celkového počtu 552, což znamenalo 87,5 %. Proti Špidlovi nikdo nekandidoval. Jediný protikandidát Stanislav Gross stáhl svou kandidaturu zhruba půl roku před sjezdem.

Pod novým vedením se strana distancovala od spolupráce s ODS a kladla větší důraz na ideologičnost. Vladimír Špidla v tzv. dubnovém dopise adresovaném Václavu Klausovi formálně ukončuje spolupráci s ODS. Tímto krokem se Špidla vymezil nejen proti „opoziční smlouvě“, ale také proti bývalému vedení strany. Ještě před volbami ČSSD odmítla jakoukoliv povolební spolupráci s ODS. Jednou z priorit strany se stal vstup do Evropské unie. (Chroboková 2009, s. 34)

Část sociálních demokratů odmítala koaliční vládu a preferovala vládu menšinovou. Fungování vlády proto bylo od počátku problematické. Liberální způsob vedení strany narazil na nepochopení a nesouhlas spolustraníků, což vedlo k nejednotnosti ve straně. Spory mezi příznivci odstoupivšího Miloše Zemana a novým předsedou vlády Vladimírem Špidlou vyvrcholily během prezidentských voleb, kdy se jasně ukázalo, že sociální demokraté nejsou jednotní. Špidla se snažil prosazovat své vlastní kandidáty, nejdříve Otakara Motejla a poté Jaroslava Bureše a naopak nepodpořil Miloše Zemana. I díky tomuto rozštěpení uvnitř strany byl prezidentem zvolen kandidát ODS Václav Klaus. Na XXXI. sjezdu, který se konal 28. - 30. března 2003 se na Vladimíra Špidlu snesla vlna kritiky kvůli prohraným prezidentským volbám a také špatně fungující koaliční vládě. Podle Špidly byla naopak koaliční vláda jediná možná varianta. V případě menšinové vlády by se strana musela spoléhat na podporu buď ze strany ODS, nebo KSČM, takže by fakticky plnili jejich program. Pavel Rychetský označil menšinovou vládu ČSSD za nerealistickou, jelikož by nezískala důvěru sněmovny a případná podpora od komunistů by byla jako druhá opoziční smlouva. (Chroboková 2009, s. 36)

V březnu 2003 i přes značnou kritiku však Špidla obhájil post předsedy strany, když získal

299 hlasů z 539. Jeho protikandidátem byl Jiří Rusnok, který získal 147 hlasů. Kromě nich se o křeslo předsedy Josef Dobrý a Jana Volfová, kteří před volbou svou kandidaturu stáhli a podpořili Jiřího Rusnoka. Během u nás historicky prvních voleb do Evropského parlamentu výrazně klesala podpora ČSSD a někteří nespokojeni levicově orientovaní voliči podpořili KSČM. Proto v těchto volbách sociální demokraté naprosto propadli, získali jen 8,78% hlasů. Než o klasické volby se spíše jednalo o referendum, kde voliči vyjadřovali svou spokojenost či nespokojenost se současnou vládou. Po katastrofálním výsledku se do čela nespokojených členů sociálních demokratů postavil místopředseda strany a ministr vnitra Stanislav Gross. Vnitrostranická krize vyústila v demisi předsedy Vladimíra Špidly. Během jeho vedení došlo ve straně k rozštěpení členské základny. Situace již byla dále neudržitelná a Špidla se rozhodl rezignovat jak na funkci předsedy vlády tak i předsedy sociální demokracie. Jako „odstupné“ nabídli Špidlovi po komplikovaném výběru kandidátů post evropského komisaře pro zaměstnanost a rovné příležitosti. (Chroboková 2009, s. 37) Boj o politické přežití se Špidla rozhodl ukončit, ze dvou důvodů. Jeho podpora ve straně byla slabá a v hlasování o tom, zda mají sociální demokraté zůstat v koaliční vládě, bylo pro jen 40 hlasů ze 180. Hlasování o důvěře Špidla přežil jen o vlas. Nedůvěru mu vyslovilo 103 členů Ústředního výkonného výboru. Pro odvolání bylo třeba 108 hlasů. Špidla po takovém výsledku podle stanov strany rezignovat nemusel. (idnes.cz 26. 6. 2004). Vladimír Špidla ve straně zůstal, naposledy byl šéfem poradců premiéra Bohuslava Sobotky. Předtím zastával v letech 2004 až 2010 post eurokomisaře.

4.1.2. Vládní tvář

Vladimír Špidla byl premiérem od 15. července 2002 až do 4. srpna 2004. Volby vyhrála ČSSD se ziskem 1 440 279 hlasů/ 30,20 %, což přineslo 70 mandátů. Na druhém místě se umístila ODS s 1 166 975 hlasů/ 24,47 % a získala 58 mandátů. Třetí KSČM obdržela 882 653 hlasů/ 18,51 % a 41 mandátů. Poslední stranou, která pronikla do Poslanecké sněmovny, byla původně Čtyřkoalice. Ta postupně zredukovala počet členů ze čtyř pouze na dva – KDU-ČSL a US-DEU. Koalici volilo 680 671 voličů/ 14,21 % a získala 31 poslanců (23 poslanců KDU-ČSL a 8 US-DEU). Protože se již před volbami Vladimír Špidla vymezil proti opětovné spolupráci s ODS a nechtěl porušit tzv. Bohumínské³⁰

---

³⁰ Bohumínské usnesení zakazuje spolupráci s extrémistickými stranami. „Sjezd potvrzuje platnost závěrů hradeckého sjezdu ČSSD o nepřipustnosti spolupráce sociální demokracie s extrémistickými politickými stranami. Vylučuje politickou spolupráci se SPR-RSČ, SČK, MNS, KSČM, LB a SDL.“

usnesení strany o nespolupracování s KSČM, jevila se jako jediná možnost spolupracovat s Koalicí, které ostatně Špidla před volbami označil za ideově spřízněné. Vznikla tak koalice s těsnou většinou 101 hlasů.

Vláda měla celkem 18 členů, přičemž 12 členů³¹ bylo z vítězné ČSSD. Oba koaliční partneři získali po 3 křeslech ve vládě. Cyril Svoboda³² získal křeslo místopředsedy vlády a ministra zahraničních věcí. Místopředsedou vlády pro výzkum a vývoj, lidská práva a lidské zdroje byl předseda US-DEU Petr Mareš. Zatímco ministři za ČSSD se ve Špidlově vládě několikrát obměňovali³³, tak jejich koaliční partneři nevyměnili ani jednoho ze svých ministrů. Post předsedy sněmovny si původně nárokovala dvojkoalice³⁴, sociální demokraté to odmítli a předsedou se stal jejich Lubomír Zaorálek.

Po arogantním a urážlivými bonmoty nešetřícím Zemanovi se objevil člověk, který novinářům dopředu nenadával a trpělivě, byť občas vyhýbavě, odpovídal na jejich otázky. Zkrátka Vladimíru Špidlovi se podařilo vytvořit na veřejnosti dojem mírumilovného a demokratického premiéra, který vede svůj tým k maximálním pracovním výkonům ve prospěch státu. Tento idylický obrázek však málem definitivně rozplynul kvůli záplavám. Vláda je chtěla využít jako záminku k zásadnímu zvýšení především nepřímých daní. Proto přišla do sněmovny s tzv. povodňovým balíčkem. Byl to svým způsobem první vážnější test soudržnosti vládní koalice a také její síly prosazovat ve sněmovně kontroverzní návrhy. Hned první pokus však skončil krachem a vedl k politické krizi, která mohla vyústit v rozpad vládní koalice. Takže vláda se nemusela dožít ani konce svého hájení. (srov. irozhlas.cz 2002)

Balíček nebyl v Poslanecké sněmovně přijat, neboť jej nepodpořila místopředsedkyně sněmovny Hana Marvanová (US-DEU). Premiér nicméně na tento krok zareagoval velmi rezolutně a pohrozil koncem koaliční vlády, resp. menšinovou vládou sociálních demokratů a lidovců. Zároveň jednal i s komunisty, čímž vyvinul na unionisty velký tlak, který vyvrcholil tím, že Marvanová své rozhodnutí přehodnotila a při dalším hlasování o balíčku se hlasování neúčastnila, díky čemuž návrh prošel. Další situací, ve které Špidla potvrdil svoji silnou pozici uvnitř vlády, se týkala odvolání ministra průmyslu a obchodu

³¹ Včetně premiéra a 1. místopředsedy vlády

³² Tehdejší předseda KDU-ČSL

³³ Změna na ministerstvu obrany, průmyslu a obchodu, zdravotnictví a spravedlnosti

³⁴ KDU-ČSL a US-DEU

Jiřího Rusnoka. V tomto kontextu je nutno podotknout, že Rusnok odmítl podepsat nominaci Jana Sokola coby kandidáta vládní koalice v prezidentské volbě. Rusnok naopak později připustil, že v prezidentské volbě volil Klause. Špidla se jej rozhodl odvolat z důvodu špatné komunikace ministra, nicméně toto vysvětlení se tehdy nezdálo příliš přesvědčivé. Důležité je, že Špidla tento krok mohl realizovat při narůstající vnitrostranické krizi a odvolal člena vlády, který patřil k Zemanovým příznivcům. Jak potvrdil premiér a předseda ČSSD Vladimír Špidla, podpisem dodatku se všechny tři strany zavazují klíčové vládou označené návrhy zákonů předjednat ještě před konečným hlasováním ve sněmovně. "Po řádném projednání takového návrhu v souladu s koaliční smlouvou podpoří takový návrh všichni členové koaličních poslaneckých klubů," řekl. Jeho roli mu usnadňuje spokojenost lidovců s tím, že se po čtyřleté přestávce opět podílejí na moci. Nahrává mu také velmi slabá pozice Unie svobody-DEU, která je spokojená s tím, že účastí ve vládě získala prostor pro pokus o záchranu vlastní existence. Takže Vladimír Špidla může zatím kočírovat svůj tým z velké části podle představ sociální demokracie. (Rozhlas.cz 2002, Janoš 2014, s. 51)

Ještě před vlastním hlasováním³⁵ premiér Vladimír Špidla zdůraznil, že při volbě prezidenta se koalici nepodařilo prosadit své kandidáty. Považuje proto za přirozené, aby vláda předložila otázku své důvěry a využila ústavních možností. Připomněl, že vláda vznikla z výsledků parlamentních voleb v minulém roce i to, jaké možné koalice tehdy připadaly teoreticky v úvahu. Na schůzi bylo všech 200 zákonodárců. 101 z nich se vyslovilo pro důvěru kabinetu a 99 proti. Pro hlasovali všichni poslanci koalice ČSSD, KDU-ČSL a US-DEU. Jednotná byla i opozice. Všichni poslanci ODS a také KSČM vládu nepodpořili. (Rozhlas.cz 2003)

Premiér Vladimír Špidla odeslal 14. března 2003 na Hrad žádost o odvolání ministra průmyslu Jiřího Rusnoka (ČSSD) a jmenování Milana Urbana (ČSSD) na Rusnokovo místo. Prezident Václav Klaus reagoval vyhlášením, že Špidlovi vyhoví, ale nejprve chce vědět, jestli Urban ovládá alespoň jeden světový jazyk a zda je změna vlády konečná. Klaus Urbana nakonec jmenoval 19. března poté, co mu Špidla sdělil, že žádné další změny neplánuje a mluvčí vlády oznámila, že Urban mluví anglicky a francouzsky. (irozhlas.cz 17. 6. 2018)

---

³⁵ O vyslovení nedůvěry

Po odvolání Jiřího Rusnoka došlo k další změně ve vládě. V květnu 2003 podal demisi ministr obrany Jaroslav Tvrdík. Ten nejprve podal rezignaci, poté ji však po rozhovoru s premiérem Vladimírem Špidlou stáhl zpět, ale ještě týž den ji podal znova. Důvodem byly problémy ohledně financování nové armádní reformy, jejíž rozpočet se výrazně snížil. Tvrdík souběžně s rezignací na post ministr odešel i z Poslanecké Sněmovny.

Při vládních krocích je nutno také zmínit návrh reformy veřejných financí z července roku 2003, neboť vládě tehdy hrozil pád vlády. Poslanec za ČSSD Josef Hojdar se rozhodl opustit poslanecký klub, čímž vládní koalice ztratila již tak křehkou většinu. Premiér ovšem dříve prohlásil, že pokud reforma neprojde, podá vládní koalice demisi. Špidla nicméně tuto situaci ustál, neboť i Hojdar návrh reformy v prvním čtení podpořil a vládní koalice udržela soudržnost. V září roku 2003, kdy ODS vyvolala hlasování o nedůvěře vládě, tak se zároveň jednalo o osudu vládních reforem. Vládní koalice nakonec v hlasování o své existenci dokázala uspět, nicméně v poměru 100:98, kdy se Hojdar hlasování zdržel. Koalice tedy přežila nicméně díky absenci opozičního politika ODS Kotta a vláda si pokračování nezajistila podporou svých stran, což rozhodně nesvědčí o velké loajalitě k premiérovi v rámci vládní koalice. (Janoš 2014, s. 51)

4.1.3. Volební tvář

Do voleb pro rok 2002 šla sociální demokracie s heslem: „Člověk na prvním místě“. Charakterem se volební kampaně v roce 2002 příliš nelišily od těch v roce 1998. V roce 2002 však kampaně působily profesionálněji, což lze vysvětlit zejména zkušenostmi stran načerpanými v předešlých volbách a jejich schopností reagovat v kampaních na technologický vývoj. Do volebního klání sociální demokraté vstupovali pod vedením nového předsedy. Charismatického Miloše Zemana, který dokázal získat pozornost široké veřejnosti a zaujmout voliče údernými proslovky a chytlavými, snadno zapamatovatelnými bonmoty, který tak býval ústředním bodem celé kampaně sociálních demokratů a z velké části formoval vnímání značky sociální demokracie mezi jejími voliči, nahradil Vladimír Špidla. Ten byl ve srovnání se Zemanem spíše tichý typ politika, který na sebe nestrhával tolik (mediální) pozornosti jako jeho předchůdce. Odlišná osobnost předsedy se promítla jak do kampaně před sněmovními volbami, ve které dostaly větší prostor další osobnosti strany a nová politická témata, tak i do vnímání značky ČSSD. Ačkoliv byl médií rámován jako „Pan Čistý“, značka strany už nebyla tak silně tvořena atributy lídra, více prostoru dostala právě politická témata a hodnoty. (Gregor 2017, s. 76)

ČSSD celkově obdržela 1 440 279 hlasů. Strana v Jihočeském kraji³⁶ získala 88 232 hlasů/30,33 % a vyhrála, Vladimír Špidla obdržel 13 080/14.82 %. V roce 1998 v Jihočeském kraji sociální demokraté vyhráli, jedničkou na kandidátce byl Vladimír Špidla. Strana získala 128 583 hlasů/31.11 %. Samotný Špidla pak 8 234 hlasů/6,40 %. V roce 2006 a Vladimír Špidla již nekandidoval. ČSSD skončila druhá se ziskem 102 833 hlasů/30,47 %.

Za vlády Vladimíra Špidly proběhly v roce 2002 volby do Senátu. V nich ČSSD obhajovala 11 křesel, ale získala pouze 7. Doplnovací volby proběhly v obvodech Strakonice a Brno – město. V obou hlasováních kandidáti ČSSD propadli a skončili předposlední. Ve volbách do Evropského parlamentu skončila strana také předposlední se ziskem 8.78% získala pouze dva mandáty. V ostatních volbách kromě vítězných voleb do Poslanecké Sněmovny žádný volební úspěch ČSSD nezaznamenala. V řádných senátních volbách ztratila čtyři mandáty a v doplňovacích propadli její dva kandidáti. V Brněnském volebním obvodu kandidovala Marie Součková, která tehdy byla ministryní zdravotnictví, takže i v těchto volbách lze najít přímou spojitost s Vladimírem Špidlou. Neúspěšné eurovolby byly již zmíněny.

4.1.4. Zhodnocení vůdcovství

Výzkumná otázka zní: „*Měl premiér dominantní postavení ve straně?*“

Vladimír Špidla měl ve straně těžkou pozici po Miloši Zemanovi, který stranu úspěšně vedl několik let a přivedl ji v roce 1998 k moci. Rovněž s ním byl neustále porovnáván, protože zůstalo ve straně spousta vlivných příznivců Miloše Zemana, kteří vůči Špidlovi působili opozici. Tento nesoulad vyplynul nejvíce na povrch během prezidentské volby, kdy ČSSD nebyla schopna jako nejsilnější parlamentní strana shodnout se a zvolit svého kandidáta. Ke konci jeho vlády se začal profilovat Stanislav Gross jako další protiváha Špidlovi. Gross už na jaře 2004 oznámil záměr kandidovat na předsedu strany na příštím řádném volebním sjezdu. Těžil tak z nespokojenosti spolustraníků se Špidlovým vedením, ale také z vlastní popularity mezi voliči. Celkově tak u Špidly lze sledovat zajímavou genezi, zatímco na začátku svého mandátu měl velkou podporu, neboť si ho odstupující předseda Miloš Zeman vybral za svého nástupce a zvolen byl relativně hladce. Špidla si

---

³⁶ Kde kandidoval jako lídr Vladimír Špidla

svým vymezením proti opoziční smlouvě, ale i omezením vlivu Zemanových přátel³⁷ vysloužil uvnitř strany kritiku.

K jeho kritikům se později přidal i sám Miloš Zeman, když kritizoval Špidlu za vytvoření koaliční vlády. Další neklid ve straně přinesla jeho reforma veřejných financí, nejprve při schvalování první fáze dočasně odešel z jejich poslaneckého klubu Josef Hojdar, čímž ztratila vládní koalice alespoň matematicky těsnou většinu. V prvních měsících roku 2004 při schvalování druhé části této reformy více než dvě desítky poslanců ČSSD zaslaly dopis, ve kterém Špidlu ostře kritizovali. Souběžně ohlásil Stanislav Gross svůj záměr být příštím předsedou.

Hlavním prvkem teorie vůdcovství, je že vůdce má vliv na druhé a vytyčuje určité cíle, které se jeho stoupenci snaží naplňovat. Toto nepochybně Vladimír Špidla splňuje, neboť při své kandidatuře vytyčil cíle např. návrat k sociálnědemokratickému programu, odklon od dosavadní politiky Miloše Zemana. Komunikace s ostatními stoupenci je rovněž rysem vůdcovství. Nedostatečná komunikace a schopnost přesvědčit ostatní stoupence se nejvíce projevila při prezidentské volbě, kdy Špidla inicioval vnitrostranické referendum o kandidátovi. Tohoto kandidáta následně nepodpořili všichni poslanci a došlo ke zvolení kandidáta opozice. ČSSD byla specifická dlouhodobě tím, že ve straně existovalo více proudů. Ve straně zůstal, ta ho vybrala na post eurokomisaře a následně pracoval v poradních orgánech strany či předsedů. Z toho vyplývá, že si sice sociální demokraté Špidly vážili, ale je slabým lídrem, proto mu nesvědčila role předsedy.

V jeho případě nemůžeme hovořit o transformačním vůdcovství. Vladimír Špidla si nedokázal se spolustraníky vytvořit pevnější vztahy, které by je motivovaly k překonávání cílů. Jeho případ lze tedy označit za transakční vůdcovství, neboť vede podřízené k tomu, aby splnili očekávání, za což jsou odměněni.

Délka předsednictví

Vladimír Špidla byl v čele strany od 7. dubna 2001 do 26. června 2004. Tedy 3 roky a 80 dní. Což je ze srovnávaných předsedů ČSSD nejkratší čas. - 1 bod.

Kongresy a sjezdy

Poprvé hlasovalo 483 delegátů z celkového počtu 552, což znamenalo 87,5 %. Následně

---

³⁷ Především odmítnutí spolupráce s Miroslavem Šloufem

Špidla obhájil post předsedy strany, když získal 299 hlasů z 539, což znamenalo 55,5 %. Jeho protikandidát byl Jiří Rusnok, který získal 147 hlasů. Tato druhá volba se konala v březnu 2003. Úspěšně tak absolvoval dva volební sjezdy, i když výsledek toho druhého nebyl již tak uspokojivý. – První sjezd 3 body, druhý 1 bod. - 2 body.

Opozice ve straně

Opozice ve straně postupně sílila od kritiky Špidly kvůli vytvoření koaliční vlády, nepodpoření stranického kandidáta při volbě prezidenta, druhém zvolení až po dopis nespokojených spolustraníků v únoru 2004 a následnému hlasování o důvěře v Ústředním výkonném výboru strany. Lze tedy říct, že Vladimír Špidla opozici ve straně nepotlačil, ale naopak sílící opozice čekala na možnost odvolání. Taktéž je potřeba zmínit, že opozici měl již od začátku. S tím ale musel počítat, zvláště poté, co se rozhodl distancovat od tzv. Opoziční smlouvy. – 0 bodů.

Konec ve straně

O jeho budoucnosti rozhodoval Ústřední výkonný výbor strany, který je nejvyšším orgánem v době, kdy se nekoná sjezd. Přestože například Miloš Zeman navrhoval svolat mimořádný sjezd. Výbor hlasoval o dvou hlavních otázkách. První se týkala spokojenosti s koaliční vládou, tedy zda mají sociální demokraté ve vládě zůstat. Pro bylo jen 40 ze 180 hlasujících. Druhou hlavní otázkou bylo vyslovení nedůvěry V. Špidlovi. Pro vyslovení nedůvěry hlasovalo 103, ale pro odvolání bylo potřeba 108 hlasů. Přesto 103 hlasů představovalo 57 %. Dále se hlasovalo o vyslovení nedůvěry prvnímu místopředsedovi strany i vlády Stanislavu Grossovi. Tomu vyjádřilo nedůvěru pouze 51 členů výboru. Lze tedy jednoznačně říct, že hlavním problémem byl Vladimír Špidla, který první hlasování jednoznačně prohrál a druhé sice ustál, ale pro jeho odvolání byla nadpoloviční většina. Nelze však opomenout, že Vladimír Špidla dostal následně od strany lukrativní post eurokomisaře a ve straně je stále aktivní. – 2 body.

4.1.5 Zhodnocení prezidencializace

Výzkumná otázka zní: „*Měl premiér dominantní postavení ve své vládě?*“

Co se týče vlády, tam se ukázal Vladimír Špidla jako silnější vůdce. Vše se samozřejmě odvíjelo od výsledků voleb, když ČSSD měla 70 poslanců a Koalice 31, tedy více než dvakrát méně. Poměr ministrů byl 12 ku 6, ale přesto si dvojkoalice myslela, že získá post předsedy sněmovny. Zde se tedy poprvé angažoval Špidla a ČSSD toto křeslo obsadila.

Další vládní krize přišla při daňovém balíčku. Ten nepodpořila místopředsedkyně sněmovny Hana Marvanová (US-DEU). Špidla situaci řešil rezolutně a pohrozil menšinovou vládou s lidovci. Marvanová nakonec ustoupila a hlasování se neúčastnila, takže Špidla uspěl.

Po prezidentské volbě odvolal Jiřího Rusnoka, který byl ve vládě jakýmsi rebelem, když odmítl hlasovat pro Špidlova kandidáta. Rusnok patřil k Zemanovým příznivcům a jeho odvolání lze vnímat jako upevňování Špidlovy pozice. Rusnokova nástupce Milana Urbana nechtěl nejprve prezident jmenovat, ale poté Špidla dosáhl svého a prezident ustoupil. Během krize v létě 2003 pohrozil pádem vlády, Josef Hojdar, který opustil poslanecký klub ČSSD, nakonec reformu podpořil. Naopak jedním z mála ústupků, které Špidla provedl, je druhá fáze reformy z ledna 2004. Špidlův kabinet se obměnil celkem na 4 resortech. Výměna Jiřího Rusnoka a Jaroslava Tvrdíka již byla popsána. Kromě nich došlo k výměně na postu ministra spravedlnosti. Poslední výměnou bylo odvolání ministryně zdravotnictví Marie Součkové. Špidla tak odvolal dva členy své vlády, dva kvůli neshodám rezignovali a Pavel Rychetský odešel z vlastní vůle. Z toho lze konstatovat, že měl dominantní postavení ve své vládě.

Moje analýza Anopressu je ohraničená daty 7. srpna 2002 až 2. července 2004. Tyto necelé dva roky dělí od vyslovení důvěry a podání demise. Vladimír Špidla je zmiňován celkem 21 696 krát. Stanislav Gross, první místopředseda vlády a ČSSD 8 204 krát. Cyril Svoboda, předseda koaliční KDU-ČSL a místopředseda vlády se objevil ve výsledcích celkem 7 704 krát a předseda US-DEU Petr Mareš 3 824 krát.

Délka vlády

Vláda měla těsnou většinu 101 hlasů a vládla necelé dva roky. – 1 body.

Premiér v médiích

Vladimír Špidla byl v průměru zmiňován 3 krát více než první místopředseda ČSSD a vlády Stanislav Gross a nezastínil ho ani jiný z koaličních partnerů. Proto lze hovořit o silné dominanci. – 3 body

Opozice ve vládě

Jediným rebelem ve vládě byl Jiří Rusnok, který se netajil, že hlasoval v prezidentské volbě jinak než by si Vladimír Špidla přál, a proto byl odvolán. Ostatní výměny ministrů

proběhli standardně. Například Jaroslav Tvrdík měl výhrady k chystané reformě a rozpočtu svého resortu, přesto zvolil rezignaci namísto kritiky předsedy vlády. – 2 body.

4.1.6. Zhodnocení personalizace volební kampaně

Výzkumná otázka zní: *„Dosahovala strana s premiérem v čele dobrých volebních výsledků“?*

Je třeba si uvědomit, že ještě v průběhu voleb byl premiérem Miloš Zeman, kterého média často citovala a je zřejmé, že i přes jeho slova o povolebním stáhnutí se z politického života, jej média stále vnímala jako důležitou osobnost strany. Špidla navíc oproti Klausovi nebyl z počátku kampaně tak výraznou osobností jako jeho úhlavní rival. Špidla až v době předvolebních debat získával punc silného lídra strany, k čemuž mu pomohlo vítězství v již zmiňovaných debatách s předsedou ODS. O prezidencializaci premiérství nelze hovořit ani v rámci volební tváře, jelikož ČSSD vsadila spíše na tematické zaměření kampaně a na vícero tváří z vedení strany. Nedochovalo tedy k výrazné personalizaci předsedy v průběhu kampaně. (Janoš 2014, s. 56)

V řádných senátních volbách ztratila čtyři mandáty a v doplňovacích propadli její dva kandidáti. V Brněnském volebním obvodu kandidovala Marie Součková, která tehdy byla ministryní zdravotnictví, takže i v těchto volbách lze najít přímou spojitost s Vladimírem Špidlou. Neúspěšné eurovolby byly již zmíněny, avšak do jisté míry je kompenzuje vítězství ve volbách do PS, ze kterého následně mohli těžit Stanislav Gross a Jiří Paroubek, coby noví předsedové vlád

Vladimír Špidla ve svém obvodu vyhrál. Pokud se podíváme na celkové výsledky, které jsou nejdůležitější, tak strana v roce 2002 obdržela 1 440 279 hlasů, což bylo o 326 410 hlasů méně než v roce 1998 a o 288 548 méně než v roce 2006. Špidla získal velký počet hlasů (13 080 hlasů), lepší byl pouze v následujících volbách Vítězslav Jandák (13 688 hlasů), rovněž z ČSSD. V roce 2006 stranu volilo 123 804 voličů oproti roku 2002, kdy získala 88 232 hlasů. Lídrům ČSSD se v tomto obvodu dařilo. Kromě dvou vítězství Vladimíra Špidly, vyhrál dvakrát i Vítězslav Jandák a jednou Jiří Zimola.

Volby do PS

ČSSD v těchto volbách získala o téměř 500 tisíc hlasů méně než v roce 2002 a ztratila čtyři

mandáty. Přesto volby vyhrála, ale byl to slabší výsledek než v následujících volbách v roce 2006. Nicméně strana v letech 2010, 2013 a 2017 dosáhla horšího volebního výsledku, přestože dvakrát volby také vyhrála. – 0 bodů.

Premiér ve svém volebním obvodu

Pokud se podrobněji podíváme na jeho výsledek v jeho Jihočeském kraji³⁸, tak z pohledu ČSSD za sledované období strana volby v kraji vyhrála dvakrát, tedy pokaždé když byl Vladimír Špidla lídrem kandidátky. V roce 2006 získala strana více hlasů, ale nevyhrála. Volební výsledek byl tedy horší než v roce 1998 a 2006, nicméně udělil jsem V. Špidlovi půl body pouze za vítězství strany a jeho vítězství mezi ostatními kandidáty. – 1 bod.

Úspěšnost voleb

Strana pod jeho vedením nezaznamenala kromě vítězných voleb do Poslanecké Sněmovny žádný volební úspěch. – 1 bod.

4.2. Jiří Paroubek

Narodil se 21. srpna 1952 v Olomouci. Po ukončení Vysoké školy ekonomické v roce 1976 pracoval až do roku 1990 jako ekonom v různých vedoucích funkcích v podnikové sféře. V letech 1991 – 1998 podnikal v oblasti ekonomického poradenství s důrazem na drobné a střední podnikání. V listopadu 1998 byl zvolen do funkce náměstka primátora hl. m. Prahy pro oblast finanční politiky. V roce 1990 zvolen na obnovovacím sjezdu Československé sociální demokracie (ČSSD) ústředním tajemníkem. V letech 1990 – 1996 členem ústředního výkonného výboru ČSSD, opět členem od ledna 2001. V období let 1993 – 1995 působil v různých funkcích v regionálním výkonném výboru ČSSD v Praze, od roku 2001 zastával dva roky funkci místopředsedy stranické organizace ČSSD v Praze. 4. srpna 2004 byl jmenován do funkce ministra pro místní rozvoj, dne 25. dubna 2005 jmenován předsedou vlády České republiky. (Vláda.cz)

4.2.1. Stranická tvář

V roce 1989 se stal členem Československé sociální demokracie a na ustavovacím sjezdu v roce 1990 byl zvolen ústředním tajemníkem strany. Byl blízkým spolupracovníkem

---

³⁸ Vladimír Špidla v tomto kraji kandidoval již v předchozích volbách, a přestože se narodil v Praze v 90. letech, působil v Jindřichově Hradci. Proto lze považovat tento region za jeho domáčí.

tehdejšího šéfa strany Jiřího Horáka. Došlo na novou volbu předsedy. Paroubek sám kandidoval. Proti druhému kandidátu - Miloši Zemanovi - ale propadl hned v prvním kole. Až do roku 1996 byl členem ústředního výkonného výboru strany. V této funkci opět působil od roku 2001. Současně působil i v pražské organizaci ČSSD. V letech 1993-1995 byl v regionálním výkonném výboru, v letech 2001-2003 byl místopředsedou pražské organizace. (Novinky.cz 21. 1. 2010)

13. května 2006 se v Praze konal XXXIII. mimořádný sjezd sociální demokracie. Předsedou zde byl zvolen Jiří Paroubek, který získal 91,9% hlasů. Od jeho nástupu strana prožívala renesanci jako hlavního levicového pólu, který v předchozích dvou letech de facto vyklidila. (Chroboková 2009, s. 38)

Jiří Paroubek již od počátku jmenování své vlády disponoval velkou podporou uvnitř sociální demokracie, nicméně ještě před hlasováním o důvěře vlády (13. 5. 2005) neměl situaci pod kontrolou, neboť někteří poslanci za ČSSD se zdráhali vládu podpořit. Jednalo se konkrétně o Roberta Kopeckého, Jana Kavana, Josefa Hojdara, Vladimíra Laštůvku či Petra Lachnitta. I přes tyto vnitrostranické komplikace vláda důvěru od PS získala. Při pohledu na jména těchto poslanců je zřejmá jistá spojitost se stranickým proudem bývalého předsedy Miloše Zemana. Jiří Paroubek se proto již v červenci 2005 s Milošem Zemanem setkal v Horním Maxově, kde se oba politici dohodli na zlepšení vztahů a spolupráce. (Janoš 2014, s. 60)

Jiří Paroubek tak uspěl až při své druhé kandidatuře³⁹, předsedou strany se stal rok poté, co byl premiérem. V roce 2006 obdržel celkem 92 % hlasů, v roce 2007 neměl protikandidáta, přesto získal 60 % hlasů. Naposledy byl zvolen předsedou v roce 2009 se ziskem 74 %. Za předsednictví Jiří Paroubka došlo k odchodu Miloše Zemana ze strany.

Poslanec Petr Wolf po odchodu z klubu ČSSD oznámil, že vystupuje i ze strany. Ve středu chce nejsilnější opoziční strana vyvolat ve sněmovně mimořádné jednání o americkém radaru. Své vystoupení z klubu Wolf zdůvodnil problémy a neshodami uvnitř moravskoslezské ČSSD. Popřel, že by svůj odchod koordinoval s ODS, a obvinil Paroubka, že vede poslance strany tak, že mu utíkají. Na stranu pravicové vlády se od

---

³⁹ Prvně kandidoval již v roce 1992

voleb v červnu 2006 přidali za sociální demokracii zvolení Miloš Melčák a Michal Pohanka, z ČSSD proto byli vyloučeni. Stejný osud potkal i sociálnědemokratického poslance Evžena Snítileho, který hlasoval při prezidentské volbě pro Václava Klause. Pohanka s Melčákem vládu podrželi pokaždé, když jí opozice chtěla vyslovit nedůvěru, a loni jí také pomohli schválit reformu veřejných financí. Naopak Snítily často hlasuje spolu se svou bývalou stranou. (irozhlas.cz 22. 6. 2008)

V roce 2009 sepsali Paroubkovi odpůrci⁴⁰ tzv. Vyšehradskou výzvu, ohradili se v ní proti přílišné orientaci strany na marketing, podbízení se médiím a opouštění idejí: „Jde tedy především o správně nafotografované plakáty, dobře vybraná místa pro billboardy a efektní hesla než o obsah těchto hesel a to, zda jsou v duchu těch myšlenek, které stály u zrodu naší strany. Bohužel tyto zásady platné pro úspěch v těch nejbližších volbách ovlivňují i vlastní život sociální demokracie. Volebnímu klání velí reklamní agentury stejně, jako velí v boji o zákazníky autoprodejen, drogerií nebo supermarketů. Zjednodušují volby na základní, mnohdy dost primitivní hesla, zvolání, poučky či účelově upravená schémata.“ Částečným impulsem bylo zařazení herečky Kateřiny Brožové a hokejisty Jiřího Šlégra na teplickou kandidátku a také zařazení šéfky demokratické strany zelených Olgy Zubové na kandidátku pražskou. Zubová pomáhala ČSSD svrhnout vládu a její strana neměla dostatečné preference pro vstup do Sněmovny. Zařazením těchto lidí byli odsunuti dlouholetí straníci na méně volitelná místa. (srov. Novinky.cz 25. 7. 2010, Idnes.cz 24. 7. 2009)

Po nepovedených volbách⁴¹ se Paroubek stáhl do ústraní. V polovině roku 2011 se začaly objevovat spekulace o jeho možném odchodu z ČSSD. Paroubek v říjnu 2011 oznámil společně s Jiřím Šlégrem odchod z ČSSD. Následně se rozhodl založit novou stranu - Národní socialisté - levice 21. století (zkratkou LEV 21). V listopadu byl zvolen jejím předsedou.

Ustavující sjezd strany Národní socialisté - levice 21. století (LEV 21) zvolil drtivou většinou Jiří Paroubka předsedou strany. Pro Paroubka hlasovalo 233 z 235 přítomných delegátů sjezdu. Dva se zdrželi. Do vedení byl zvolen i poslanec Jiří Šlégr nebo bývalý šéf

---

⁴⁰ Autorem byl především Karel Šplíchal, který kritizoval již dříve Vladimíra Špidlu za reformu veřejných financí

⁴¹ Volby do Poslanecké Sněmovny 2010

ústecké krajské sociální demokracie a podnikatel Petr Benda. Strana ale po svém vzniku žádnou pozornost obyvatel nezískala a výrazněji nezabodovala ani v žádných pozdějších volebních kláních. Rozpuštěním Sněmovny v srpnu 2013 ztratil poslanecký mandát a v předčasných volbách téhož roku jej zpět nezískal.

Ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2014 kandidoval jako lídr LEV 21, ale neuspěl. V roce 2016 ze strany vystoupil. V roce 2017 oznámil, že se chce vrátit zpět do ČSSD. Návrat do strany plánoval v Cerhenicích na Kolínsku, nejprve jeho vstup odmítl krajský výkonný výbor pražské ČSSD. Po volbách do Sněmovny, kdy se naopak pro jeho návrat výbor vyslovil, následně Paroubkův vstup zamítla původní stranická buňka na Praze 5. Otázka Paroubkova návratu rozdělovala strany i před senátními volbami 2018. Jako svého kandidáta jej chtěla ostravská ČSSD. Předsednictvo jeho nominaci neschválilo i přes podporu předsedy strany Jana Hamáčka a tehdejšího statutárního místopředsedy Jiřího Zimoly. Ve volebním obvodu Ostrava-město nakonec kandidoval jako nestraník, a to díky pomoci ostravské ČSSD, která mu pomohla zajistit dostatek podpisů. (srov. Novinky.cz 21. 1. 2010; Lidovky.cz 26. 11. 2011)

4.2.2. Vládní tvář

Jiří Paroubek vládl od 25. dubna 2005 do 4. září 2006. Zrekonstruoval vládu Stanislava Grosse⁴² a od voleb do Poslanecké sněmovny v roce 2002 se stal již třetím premiérem koalice ČSSD, KDU-ČSL a US-DEU v jednom volebním období. Měl tak dispozici opět křehkou většinu 101 hlasů. Vláda získala důvěru 13. května 2005. Pro hlasovalo všichni poslanci vládní koalice a proti kromě stran ODS a KSČM také nezařazený poslanec Tomáš Vrbík. Ten odešel z klubu US-DEU a hlasoval proti už u předchozí Grossovy vlády. Místo něj do US-DEU přešel Petr Kott z ODS a strana si tak zachovala stejný počet poslanců.

Paroubkova vláda dodržela rozdělení křesel v poměru 12 pro ČSSD, 3 pro KDU-ČSL a 3 pro US-DEU. Prvním místopředsedou vlády se stal Bohuslav Sobotka. Sobotka působil jako ministr financí ve všech třech zrekonstruovaných vládách. Spolu s ním to bylo celkem 10 ministrů⁴³. Z 18 ministrů byli noví⁴⁴ pouze 4 ministři. Ministrem kultury se stal Vítězslav Jandák namísto zesnulého Pavla Dostála.

⁴² Ten před ním nahradil premiéra Špidlu

⁴³ Milan Urban nahradil ve Špidlově vládě po roce Jiřího Rusnoka, Pavel Dostál zemřel v průběhu svého působení v Paroubkově vládě

⁴⁴ Nebyli ministři v předchozích dvou vládách

Hned z kraje svého premiérství se dostal do sporu s prezidentem. Už dříve dal Paroubek najevo nelibost nad tím, že zatímco jeho koaliční vláda schválení euroústavy propaguje, Klaus ji doma i v cizině nekompromisně kritizuje. Premiér soudí, že v zahraničí by se měl Klaus řídit záměry vlády - jinak je možné, že na některé cesty bude místo něj jezdit premiér či ministr zahraničí. Z analýzy legislativní rady vlády podle premiéra vyplývá, že v českém ústavním systému s nepřímo volenou hlavou státu má hlavní slovo v oblasti zahraniční politiky kabinet. (irozhlas.cz 2005)

Vyměnil svou první vládní mluvčí, podpořil nejvyšší státní zástupkyni Marii Benešovou v jejím sporu s ministrem spravedlnosti Pavlem Němcem a svolal sérii schůzek kvůli reformě zdravotnictví. V souvislosti s útekem podnikatele Radovana Krejčíře se vyslovil pro odstoupení policejního prezidenta Jiřího Koláře, který nakonec na funkci rezignoval. (srov. Rozhlas.cz 2005)

V červenci 2005 došlo k zásahu na CzechTeku. Vytvořila se policejní rojnice a policie se chystala zasáhnout. V půl páté se zhruba tisíc těžkooděnců dalo do pohybu. Kordony policistů začaly vytlačovat tanečníky z louky za pomoci slzného plynu, dělobuchů a vodních děl. Ti se však začali aktivně bránit a házet po policistech lahve, kamení, větve. Docházelo ke zraněním na obou stranách. Velké množství účastníků se začalo balit a odjíždět z louky. Některé soundsystémy, zejména uprostřed louky, však stále hráli a okolo nich zůstal stále velký počet lidí. Policejní rojnice se na několik okamžiků rozpadla, policisté se snažili dostat do středu louky, k hrajícím soundsystémům. Okolo 19 hodiny se situace poněkud uklidnila a policisté se stáhli zpět na okraj louky. V té chvíli už zbylo na louce z původních 5000 lidí jen asi 1000 osob. Kolem 21 hodiny nastal druhý policejní zásah, podle mnohých teknařů daleko brutálnější než ten odpolední. Policie nekompromisně vytlačila zbylé účastníky, zabavila aparaturu a vybavení. Za dvě hodiny akce skončila a na louce již nezůstal téměř nikdo kromě policistů a záchranářů. Náklady na zásah policie byly vyčísleny na 31 345 000 korun. Při zásahu byly podle policejních informací zraněny desítky osob na obou stranách. Na straně policie to bylo 47 osob, z toho 5 zranění bylo vážnějšího charakteru, jeden policista po útoku ze strany návštěvníků teknoarty částečně ochrnul a byl hospitalizován s podezřením na poranění páteře, na straně účastníků CzechTeku se nechalo ošetřit 35 osob. (Koubková 2008, s. 18 – 19) Následně se proti zásahu na CzechTeku odehrály demonstrace. Až dva tisíce lidí protestovalo proti zásahu

před Ministerstvem Vnitra na Letné. Zákrok považovali za zbytečný a brutální a vinili z něj tehdejšího ministra vnitra Františka Bublana a premiéra Paroubka.

V září 2005 se ČSSD, potažmo Jiřímu Paroubkovi nelíbilo, že KDU-ČSL hlasovala s ODS pro zřízení vyšetřovací komise k prodeji Unipetrolu⁴⁵. KDU-ČSL naopak kritizovala nový zákoník práce, který předložila ČSSD. Nesouhlasila s články o větší roli odborů a v případě schválení se chtěla obrátit na Ústavní soud. Rovněž se předsedovi strany Miroslavu Kalouskovi nelíbilo, že se kvůli tomuto zákonu sešla ČSSD s KSČM a chce jí jako koaličního partnera obejít a spolupracovat s komunisty. Jiří Paroubek naopak prohlásil, že lidovci nejsou ideálním koaličním partnerem a nenechá se jimi vydírat.

Premiér a místopředseda ČSSD Jiří Paroubek vystoupil s velmi ostrým projevem. Od lidovců se prý nenechá vydírat a důležité zákony, které chce schválit, schválí s kýmkoliv. Třeba i s komunisty. "A kdyby tady spadli Mart'ani, tak je budu schvalovat s Mart'any, pokud budou členy Poslanecké sněmovny," vyjádřil se Paroubek. KDU-ČSL se už vidí ve vládě s někým jiným, argumentuje premiér. Za ještě větší nebezpečí pro ČSSD než lídři ODS a KDU-ČSL označil premiér sdělovací prostředky. "Osmdesát procent médií je proti nám," soudí. Jednu z prvních věcí, kterou by měla ČSSD po volbách prosadit, je nový tiskový zákon. Ten by měl vyvést Česko z "balkánského pojetí" novinářské práce, dodal šéf kabinetu. (Rozhlas.cz 2005)

Premiér Jiří Paroubek prohlásil, že chce ještě tento měsíc zásadní změny na Ministerstvu zdravotnictví. Působení Milady Emmerové v čele úřadu ale nezpochybnil. Přesto ministryně připustila za určitých podmínek možnost svojí rezignace. Učinila by tak v případě, že by prezident České lékařské komory David Rath, o kterém se hovoří jako o jejím možném novém náměstkovi, získal na její úkor příliš velké kompetence. (Rozhlas.cz 2005) Poté proběhla stávka praktických lékařů, kteří si stěžovali, že jim zdravotní pojišťovny včas neproplácí péči. Aby se situace na ministerstvu uklidnila, rozhodli se její náměstci podat rezignaci. Miladu Emmerovou nakonec premiér odvolal a na její místo

---

⁴⁵ Polský lobbista Jacek Spyra nařkl před časem z korupce předsedu sociálních demokratů Stanislava Grosse. Ten to popřel a podal na polského lobbistu trestní oznámení. Klíčový svědek v aféře Krzysztof Kluzek tvrdí, že za vším stojí Andrej Babiš, majitel české společnosti Agrofert. Ten se však brání a na někdejšího člena vedení polského koncernu PKN Orlen podává trestní oznámení pro podezření z pomluvy. Byl to totiž právě Kluzek, který se polské vyšetřovací komisi zmínil o milionových úplatcích, které měly padnout na české i polské straně při privatizaci Unipetrolu. (Rozhlas.cz 2005)

nastoupil zmiňovaný David Rath. Toho nejprve nechtěl jmenovat prezident Klaus, protože by byl podle něj jako předseda České lékařské komory a ministr zdravotnictví ve střetu zájmů. Premiér s Rathem se pokusili nejprve obejít prezidentův nesouhlas tak, že se David Rath stal prvním náměstkem a místopředseda vlády Zdeněk Škromach⁴⁶ bude ministerstvo zdravotnictví zastřešovat pouze formálně. David Rath nakonec odstoupil z postu předsedy lékařské komory, čímž splnil podmínku prezidenta Klause a ten ho jmenoval ministrem.

4.2.3. Volební tvář

V roce 2006 strana skončila druhá za vítěznou ODS. V roce 2008 již ČSSD tyto volby opanovala se ziskem 23 mandátů⁴⁷ z 27 možných vyhrála. V témže roce proběhly volby do krajských zastupitelstev, v nichž opět drtivě zvítězila ČSSD. Strana vyhrála ve všech krajích. Ve volbách do Evropského parlamentu strana skončila druhá za ODS.

4.2.3.1. Volby 2006

Sociální demokracie již rok před volbami započala s přípravami volební kampaně. Spolupracovala hlavně se Střediskem empirických výzkumů. Volební štáb byl zvolen již v lednu 2006 a do jeho čela byl jmenován Jaroslav Tvrdík. ČSSD se v této době nacházela v nevýhodné situaci. Aféry, které předcházely, vnitřní rozpolcenost strany, to vše volič vnímal a posuzoval. Bylo tedy velmi důležité, aby volební kampaň voliče oslovila pozitivně. Byla svolána programová konference. ČSSD představila svou novou image, včetně nově zvolené barvy pro své logo. Byly pravidelně sledovány průzkumy veřejného mínění a celá kampaň ČSSD byla velmi kvalitní. Strana se nesoustředila pouze na billboardy, letáky a diskuse s občany na náměstích, ale používala i internet, kde měla své speciální předvolební stránky. Kampaň byla vedena profesionálně a byla konzultována s odborníky. Kampaň měla rozpočet 120 miliónů korun. Jiří Paroubek byl silná osobnost. Jeho obliba stoupala, jeho razantní vystupování příznivě oslovovalo voliče a preference ČSSD počaly stoupat. Nevadilo ani, že Paroubek se netajil s tím, že je ochoten jednat s komunisty o podpoře vlády. (Horák 2014, s. 40)

ČSSD vsadila na jasnou komunikační strategii, výraznou kampaň, cílené útoky a negativní reklamu na politickou konkurenci a svoji schopnost rychle reagovat na kroky politické konkurence, zejména tedy ODS. Pozice ČSSD nebyla před volbami výhodná. Na základě

---

⁴⁶ Jenž byl pověřen vedením tohoto resortu

⁴⁷ ODS získala 3 mandáty a KSČM 1 mandát.

průzkumu strana zjistila, že si ji voliči nespojují s konkrétní politikou a jednoznačnou image. A protože právě spojení s konkrétními tématy a image je pro značku strany klíčové, hlavními tématy kampaně se ČSSD vrátila k tradičním sociálnědemokratickým hodnotám. Strana se pod vedením Jiřího Paroubka snažila působit jednotně a dávala jasně najevo, že ve volbách chce uspět. Zejména u Tonyho Blaira, tehdejšího britského premiéra z Labour Party, se Jiří Paroubek snažil zdůraznit blízkost obou stran. ČSSD si nechala vyrobit pohlednice, na jejichž zadní straně byl uveden Blairův citát: „Jsem ohromen změnami, kterými vaše země prošla. Učinili jste velký pokrok a ukazujete cestu ostatním.“ V kampani se podobně jako v roce 2002 objevili i další představitelé strany (David Rath, Vítězslav Jandák, Zdeněk Škromach a další), ale pozornost byla více než před čtyřmi lety soustředěna právě na osobu předsedy strany. (Gregor 2017, s. 85 – 86)

Poté přišlo několik pro ČSSD a hlavně pro Jiřího Paroubka nepříznivých situací. Nejprve stranu obvinil tehdejší pražský primátor a místopředseda ODS z toho, že strana nelegálně vylepila po Praze své volební plakáty, poté se do vyhrocené volební kampaně přidaly ještě soukromé subjekty. Jak uvádí článek Mladé Fronty Dnes z 2. 6. 2006: „Za volební lístky pro KSČM dostanete pivo zdarma. Když k tomu přidáte ještě lístky pro sociální demokraty, můžete získat vysokou slevu na sportovní vybavení. Někteří soukromí podnikatelé a majitelé restaurací se podobným způsobem rozhodli na poslední chvíli ovlivnit výsledky parlamentních voleb. Speciální nabídku připravil majitel olomouckého klubu Vertigo, za tři volební lístky pro komunistickou stranu dostane každý příchozí jedno pivo zdarma. Jen za úterý a středu nasbíral téměř sedm desítek lístků. Protest sítě obchodů se sportovním zbožím Rockpoint jde ještě dál. Ředitel firmy Miroslav Martinec se rozhodl nabízet lidem hned dvacetiprocentní slevu, když v obchodech společnosti v pátek nebo v sobotu odevzdají volební lístek pro KSČM a ČSSD. (srov. Idnes.cz 2006) Avšak nejvýrazněji zasáhla volební kampaň ČSSD před volbami tzv. Kubiceho zpráva.

Ředitel elitního policejního Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu Jan Kubice na pondělním jednání sněmovního výboru pro obranu a bezpečnost přednesl veřejnou část materiálu ke kauze biolíh. Radiožurnál ale získal část neveřejných dokumentů tohoto útvaru, popisující prorůstání mafiánských praktik do státní správy. Detektivové v ní popisují především napojení některých vysoce postavených policistů a politiků sociální demokracie na aktéry korupční aféry kolem biolíhu a vraždy kontroverzního podnikatele

Františka Mrázka. Vyšetřovatelé těchto závažných kauz tak reagují na kroky, které vůči nim zahájila krátce před volbami Inspekce ministra vnitra. (Rozhlas.cz 2006)

ČSSD celkově získala 1 728 827 hlasů/32,32 %, což ji přineslo 74 mandátů. Jiří Paroubek kandidoval v Ústeckém kraji. Dosáhl nejlepšího výsledku (31 779 hlasů/23,91 %). V roce 2002 získala ČSSD v Ústeckém kraji 97 684 hlasů/29,18%. V roce 2010 získala ČSSD 91 214 hlasů/24,93 %. Opět zde kandidoval Jiří Paroubek (18 518 hlasů/20,30 %), Jiří Šlégr (12 448 hlasů/13,64 %).

4.2.3.2. Volby 2010

Vedle Jiřího Paroubka byly tvářemi kampaně i další osobnosti strany, jako např. Vítězslav Jandák, David Rath, Michal Hašek, Bohuslav Sobotka nebo Zdeněk Škromach. Na billboardech se krajští lídři objevovali s jednoduchými hesly (např. „Zdeněk Škromach proti placení u lékaře.“). V Ústeckém kraji pak krom Jiřího Paroubka kandidoval i Jiří Šlégr, bývalý hokejista, který se spolu s předsedou strany stal tváří tamější kampaně. Sociální demokraté dokázali dobře využít úspěchů českých sportovců, aniž by ti přímo stranu podporovali. Příkladem může být úspěšná rychlobruslařka Martina Sáblíková, které ČSSD v kampani slibovala vybudovat sportovní halu. Mimo to však strana využívala i billboardy s fotkami „obyčejných lidí“, ke kterým odkazovala i ve svém programu. (Gregor 2017, s. 97)

Volby vyhrála ČSSD (1 155 267 hlasů/22,08 %) a získala tak 56 mandátů. Jiří Paroubek kandidoval opět v Ústeckém kraji. Strana zde získala 91 214 hlasů/24,93 %. Nejúspěšnějšími byli zástupci ČSSD Jiří Paroubek (18 518 hlasů/20,30 %), Jiří Šlégr (12 448 hlasů/13,64. V roce 2013 skončila strana druhá (70 233 hlasů/20,77 %).

4.2.3.3. Ostatní volby

Jiří Paroubek po odchodu z ČSSD založil stranu LEV 21 - Národní socialisté. S touto stranou se zúčastnil dvou voleb. V roce 2013 se konaly předčasné volby do Poslanecké Sněmovny, v nichž strana kandidovala. Pro stranu dopadly volby neúspěšně, když získala pouze 3 843 hlasů/0,07 %. Jiří Paroubek v těchto volbách nekandidoval a pouze ji podpořil. O rok později proběhly volby do Evropského parlamentu a Paroubek vedl stranu jako lídr. LEV 21 získal 7 099 hlasů/0,46 % a neuspěl. K 30. listopadu 2014 Jiří Paroubek rezignoval na funkci předsedy.

Po konci v této straně se rozhodl v roce 2018 kandidovat do Senátu v obvodu Ostrava – město. Skončil sedmý z devíti se ziskem 1 719 hlasů⁴⁸ a do druhého kola nepostoupil. Volební účast v prvním kole byla 29,76 %. Nejednalo se o jeho jedinou kandidaturu do Senátu. Již v roce 2000 se ucházel o mandát v obvodu Praha 8. Tehdy obsadil čtvrté místo ze šesti kandidátů se ziskem 4 026 hlasů při volební účasti 30,07 %.

4.2.4. Zhodnocení vůdcovství

Výzkumná otázka zní: „*Měl premiér dominantní postavení ve straně?*“

Jiří Paroubek kandidoval na post předsedy již v 90. letech. Po této neúspěšné kapitole se stáhl do ústraní a ve straně nevykonával žádnou vedoucí funkci. Místopředsedou strany se stal v březnu 2005, což mu otevřelo dveře k premiérství. Předsedou vlády se stal o měsíc později, přesto předsedou strany zůstával stále bývalý premiér Stanislav Gross. Ten později odstoupil a vedením strany byl dočasně pověřen Bohuslav Sobotka. Před volbami došlo k volbě předsedy a zvolen byl jednohlasně Jiří Paroubek.

V žádné volbě neměl protikandidáta, tudíž se jednalo o referendum o Jiřím Paroubkovi, které pro něj vždy dopadlo pozitivně, snad jen s výjimkou druhé volby, kdy obdržel 60 %. Většinou tedy stála strana za ním. Pouze v případě prohraných voleb v roce 2006, kdy neudržel emoce na uzdě a po ohlášení výsledků přirovnal situaci k únorovému převratu v roce 1948 a chtěl podat podnět k soudu na přezkoumání výsledků, tak ve straně nenašel pro tento krok podporu.

Paroubek měl ve straně silnou pozici, přesto došlo k jednomu momentu, kdy byl „zrazen“ svými spolustraníky. Tehdejší poslanci za ČSSD Miloš Melčák a Michal Pohanka umožnili svým odchodem vyslovení důvěry druhé Topolánkově vládě. A následně několikrát hlasovali s touto vládou, když bylo potřeba. Miloše Melčáka strana vyloučila a Michal Pohanka později složil svůj poslanecký mandát.

Před volbami v roce 2010 se objevila Vyšehradská výzva, která byla adresována přímo proti Jiřímu Paroubkovi a jeho stylu vedení strany. Paroubek však tuto výzvu ustál. Volby 2010 sice ČSSD vyhrála, ale neměla výrazný náskok ani možnosti s kým sestavit vládu.

---

⁴⁸ Do druhého kola postoupil Leopold Sulovský z hnutí Ostravak (1. kolo - 6 178 hlasů, 2. kolo 4 906 hlasů nakonec byl zvolen) a Ivo Gondek z hnutí ANO (1. kolo – 4 775 hlasů, 2. kolo 3 285 hlasů)

Výsledky voleb vzal na sebe a rozhodl se rezignovat, přestože po takovém kroku nebyla ve straně výraznější poptávka⁴⁹. Nakonec se rozhodl odejít z ČSSD a založit si vlastní stranu. Do ní se mu povedlo získat například poslance ČSSD Jiřího Šlégra či bývalého místopředsedu strany Petra Bendu.

V roce 2017 se chtěl vrátit opět do ČSSD. Nejprve souhlasil s nabídkou buňky sociálních demokratů v Cerhencích na Kolínsku. S jeho návratem musela souhlasit jeho bývalá stranická organizace na Praze 5. Ta potřebný souhlas nevydala a proti návratu se vyslovilo i předsednictvo strany včetně předsedy Bohuslava Sobotky. Paroubek se rozhodl kandidovat v senátním obvodu Ostrava – město. Místní organizace ho podpořila a rozhodla se neposlat do senátních voleb protikandidáta, byť za ČSSD přímo nekandidoval.

Z toho všeho vyplývá, že Jiří Paroubek měl ve straně silnou pozici a spoustu sympatizantů, kteří ho následovali do jeho nové strany, ale také spoustu sympatizantů uvnitř ČSSD, kteří v něm viděli přínos i po několika letech. Ať už se jedná o buňku v Cerhencích, která ho chtěla přijmout zpět nebo o místní organizaci v Ostravě, která mu nepřímo umožnila kandidaturu. Jiří Paroubek plně naplňuje prvky transformačního vůdcovství, neboť měl ve straně silnou pozici a se svými spolustraníky si vytvořil silné vazby. Nicméně je potřeba zmínit, že silnou pozici ve straně získal až poté, co se stal premiérem.

Délka předsednictví

Jiří Paroubek byl předsedou strany od května 2006 do června 2010, tedy více jak 4 roky. – 2 body.

Kongresy a sjezdy

Za dobu jeho předsednictví se konaly celkem 3 sjezdy. Nejprve byl poměrně jednoznačně zvolen, na druhém obdržel 60 % hlasů a na třetím 74 %. Za první sjezd uděluji 3 body, za druhý 2 body. Ve třetím sjezdu mu těsně⁵⁰ unikl zisk 3 bodů. - 2,3 bodů.

Opozice ve straně

Dle mého názoru nelze považovat přeběhlíky, kteří podpořili vládu Mirka Topolánka, považovat za opozici ve straně, neboť nevystoupili s žádnou kritikou nebo vlastním manifestem. Naproti tomu vznikla tzv. Vyšehradská výzva, kterou již za kritiku a opozici považují. Ta nicméně skončila neúspěšně, neboť nevedla ke konci Paroubka. Lze však

---

⁴⁹ Jako tomu například při neúspěšných volbách do Evropského parlamentu u Vladimíra Špidly

⁵⁰ Hranici pro zisk tří bodů jsme zvolil jako 75 %, takže velmi těsně

sledovat určité změny ve vedení kampaně po této výzvě. – 2 body.

Konec ve straně

Jiří Paroubek skončil po čtyřech letech ve vedení strany a následně byl ještě určitý čas řadovým členem. Poté si založil vlastní stranu, ale následně se ještě pokusil do ČSSD vrátit. Protože nebyl k rezignaci nucen. – 3 body.

4.2.5 Zhodnocení prezidencializace

Výzkumná otázka zní: „*Měl premiér dominantní postavení ve své vládě?*“

Jiří Paroubek vládl zhruba něco přes rok, což není velký časový prostor. Přesto se toho za jeho vlády odehrálo mnoho. Paroubek zrekonstruoval kabinet po svých předchůdcích, avšak jeho vláda se od předešlých lišila. Zatímco Špidlova vláda měla nejprve problémy s US-DEU a později s KDU-ČSL, která se pod vedením Miroslava Kalouska stala pravicovější, tak se Jiří Paroubek s žádnou větší koaliční krizí nepotýkal. Nečelil žádnému návrhu o vyslovení nedůvěry, i když je pravdou, že krize ze září 2005 k tomu neměla daleko. Přesto i s tímto si Jiří Paroubek poradil, když se postavil proti lidovcům, kteří hlasovali pro vytvoření speciální komise k prošetření prodeje Unipetrolu. Paroubek pohrozil lidovcům, že je nahradí komunisty a návrhy zákonů bude schvalovat klidně s nimi. Tato krize se zdála být zažehnána, neboť později ČSSD podpořila kandidáta KDU-ČSL Františka Dohnala na pozici prezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu.

Samostatnou kapitolou jsou spory Jiřího Paroubka s prezidentem Václavem Klausem. Již brzo po svém nástupu do funkce se ostře vymezil proti jeho cestám do zahraničí a hlavně proti Klausově kritice euroústavy, kterou Paroubek podporoval. Václav Klaus situaci komentoval tehdy takto (Rozhlas.cz 24. 9. 2005): „Jiří Paroubek je podle něj po Vladimíru Špidlovi a Stanislavu Grossovi nejvýraznějším představitelem jistého druhu politiky. Větší dynamiku v práci jeho vlády ale prezident nevidí. Dnešní předseda vlády vzhledem k jisté novinářsko-mediální hyperaktivitě lépe zvládá o všem možném informovat, než zvládali jeho dva předchůdci. Takže může vznikat dojem, že se více věcí dělá. Kdybych se na to díval podle jakýchkoliv měřitelných kritérií, tak bych řekl, že se více nedělá, ale o kousek více se o tom mluví.“ Jiří Paroubek se naopak omluvil za prezidentskou volbu „kdy podle něj strana selhala a nechala zvolit Klause“. Jejich vztah se znovu vyhroutil až při jmenování Davida Ratha ministrem zdravotnictví. Paroubek se nejprve snažil obejít Klausovo veto a

jmenoval Ratha prvním náměstkem, který by celé ministerstvo neoficiálně řídil a vše by formálně zastřešoval Zdeněk Škromach.

V analýze Anopressu v období 13. 5. 2005 – 16. 8. 2006, tedy v době od vyslovení důvěry do podání demise, se jméno Jiřího Paroubka objevilo celkem 26 305 krát. Jméno Bohuslava Sobotky, tedy prvního místopředsedy vlády a dočasného předsedy strany se objevilo pouze 6 026 krát. Jméno Pavla Němce, předsedy koaliční US-DEU a ministra spravedlnosti mělo výskyt 3 616 krát. Miroslav Kalousek jako předseda koaliční KDU-ČSL nezasedal ve vládě a je zmiňován 4 584 krát. Prezident Klaus, který se těšil u občanů výrazně vyšší důvěře, je v tomto období zmiňován 14 716 krát.

Z této analýzy jasně vyplývá, že premiér Paroubek měl velmi dominantní postavení v rámci vlády. Za pravdu mi dává rovněž komentář, který bilancoval vládu Jiřího Paroubka (Rozhlas.cz 26. 4. 2006): „Zkrátka rok Paroubkova kabinetu nebyl černobílým filmem. Asi nejvýraznějším posunem za dvanáct měsíců je fakt, že dnes už v podvědomí veřejnosti je vláda většinou spojována hlavně s premiérem a s ČSSD. Jakoby lidovci a unionisté už ve vládě ani nebyli. Zkrátka rok po usednutí Jiřího Paroubka do premiérského křesla můžeme být svědky paradoxu, kdy formálně většinová koaliční vláda prakticky funguje jako menšinový jednobarevný kabinet.“

Délka vládnutí

Jiří Paroubek byl premiérem nejkratší dobu, a to rok a necelé tři měsíce. – 1 bod.

Premiér v médiích

Premiér nebyl nikým zastiňován. Dokonce ani prezidentem Václavem Klausem, se kterým se dostával do sporů a který měl podle průzkumů veřejného mínění větší důvěru občanů – 3 body

Opozice ve vládě

Ve vládě neměl žádnou opozici, nesetkával se s žádnou kritikou. Výměny ministrů byly povětšinou realizovány na základě demisí, pouze Milada Emmerová byla vyměněna premiérem. – 3 body

4.2.6. Zhodnocení personalizace volební kampaně

Výzkumná otázka zní: „*Dosahovala strana s premiérem v čele dobrých volebních výsledků?*“

Jiří Paroubek kandidoval v obou volbách v Ústeckém kraji, přestože se narodil v Olomouci a většinu života žil v Praze. V Ústeckém⁵¹ kraji ČSSD v obou předchozích volbách výrazně vyhrála. Jiří Paroubek, proto nekandidoval ve svém domácím kraji, ale v jednom z nejsilnějších regionů ČSSD.

Proti Paroubkovi a především jeho dřívějším výrokům o možnosti vlády s komunisty se vytvořila silná antikampaň, jak bylo zmíněno. I tuto aktivitu lze přisoudit do dominantního postavení Jiřího Paroubka v kampani. Volby ovlivnila tzv. Kubiceho zpráva, přestože se přímo netýkala Jiřího Paroubka, ale spíše sociální demokracie.

Přesto ČSSD dosáhla dobrého volebního výsledku. Oproti roku 2002 získala o 288 548 hlasů více a dosáhla druhého nejlepšího výsledku ve své historii. V Ústeckém kraji, kde kandidoval lídr Jiří Paroubek, získala strana rekordní počet hlasů, jaký žádná strana již nepřekonala⁵². Rovněž sám získal počet hlasů, které se nikomu z následujících kandidátů nepodařilo nikdy získat.

Důležitou roli ve volební kampani hrála televize, která nabízela divákům předvolební debaty, které se smršly do duelu Mirek Topolánek proti Jiřímu Paroubkovi. Jak uvádí Dalibor Čaloud ve své knize *Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2006*⁵³: „Pořad Otázky Václava Moravce na obou kanálech ČT1 i ČT24 vidělo celkem 2 349 320 dospělých diváků, kteří předvolební diskuzi sledovali alespoň 3 minuty kontinuálně. Závěrečnou předvolební debatu na TV Prima sledovalo v průměru 1,329 miliónů dospělých diváků. Volební duel na TV Nova vysílaný v předvečer voleb vidělo 1,415 miliónů diváků nad 15 let.

Ve volbách v roce 2010 se bývalý premiér snažil nebýt dominantní postavou volební kampaně ČSSD, ale nepodařilo se to. Kampaň ČSSD byla postavena, jak bylo výše zmíněno, na ostatních lídrech a dalších sloganech z programu. Problémem ČSSD bylo, že strana splývala s Jiřím Paroubkem. Mezi mladými nebyl populární kvůli zásahu na

---

⁵¹ Ve volbách v roce 1998 byl tento kraj označen spolu se sousedním jako Severočeský

⁵² Údaje platné k posledním volbám, jež proběhly v roce 2017

⁵³ ČALOUD, Dalibor, et al. *Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2006*. Brno: *Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK)*, 2006.

CzechTeku a u střední generace vadili jeho výroky o vládnutí s komunisty. Paroubek se tak dostal do paradoxní situace, kdy straně nejprve získával hlasy, ale později čím dál více začínal vadit a strana se proto stávala pro více lidí nevolitelnou. I některé politické strany dopředu odmítaly s Paroubkem jednat o koaliční spolupráci.

Začaly se množit různé iniciativy proti tradičním stranám a především proti levici. ČSSD se poprvé setkala aktivním odporem při kampani do Evropského parlamentu, kdy na předvolebním mítinku létaly vajíčka. Tohoto předvolebního setkání s voliči se zúčastnili předseda strany Jiří Paroubek a volební manažer Jaroslav Tvrdlík. Další iniciativy jako VymentePolitiky.cz vyzývaly voliče k tzv. kroužkování⁵⁴ či vyšší volební účasti. Vzniklo také video „Přemluv bábu“, ve kterém herci Jiří Mádl a Martha Isová promlouvali k mladším voličům, aby navštívili své prarodiče a odradili je od volby levice.

Strana získala 1 155 267 hlasů, což bylo o 573 560 hlasů méně než v roce 2006. Přesto strana volby vyhrála narozdíl od roku 2006. Nutné je také zmínit, že se jednalo o nejlepší výsledek v této dekádě, protože v letech 2013 a 2017 měly volební výsledky strany sestupnou tendenci. Jiří Paroubek opět kandidoval v Ústeckém kraji, kde utvořil silnou kandidátku s místními Jiřím Šlégrem⁵⁵ a Jaroslavem Foldynou. Strana v Ústeckém kraji získala méně hlasů (91 214 hlasů) než v předchozích volbách (132 895 hlasů), ale dokonce i méně než v roce 2002. Jiří Paroubek obdržel o 13 tisíc hlasů méně než v roce 2006, přesto i jeho druhý volební výsledek byl v porovnání s následujícími výrazný.

I v druhých volbách měl Jiří Paroubek dominantní postavení ve volební kampani. Tentokrát to nebylo však v pozitivním smyslu. Dalo by se říct, že volby nebyly ani tak o ČSSD jako spíše referendem o Jiřím Paroubkovi a jeho stylu vládnutí.

Volby do PS

V roce 2006 strana dosáhla lepšího volebního výsledku než v roce 2002 a 2010. V roce 2010 strana volby vyhrála, ale získala méně hlasů než v předchozích volbách, ale více než v roce 2013. Za rok 2006 uděluji 3 body, za rok 2010 2 body. – 2,5 bodů

Premiér ve svém volebním obvodu

Jiří Paroubek kandidoval v Ústeckém kraji, kde strana dosahovala dobrých výsledků.

---

⁵⁴ Udělování preferenčních hlasů kandidátům, kteří jsou níže na volební listině

⁵⁵ Bývalý úspěšný hokejista z Litvínova

V roce 2006 měla strana lepší volební výsledek než v roce 2002 a v roce 2010. Naopak v roce 2010 strana měla lepší výsledek pouze v porovnání s následujícími volbami. Jiří Paroubek v obou případech. Za volby v roce 2006 uděluji 3 body, za volby z roku 2010 pak 2 body. Protože Jiří Paroubek v obou případech vyhrál jak mezi stranami, tak mezi lídry uděluji mu navíc za to dva body. Po zprůměrování (2,5 bodu za výsledek voleb a 1 bod vítězství). – 3,5 bodů.

Úspěšnost voleb

ČSSD v tomto období vyhrála ve volbách do PS, volbách do krajských zastupitelstev a v Senátních volbách v roce 2008. – 2 body

4.3. Mirek Topolánek

Narodil se 15. 5. 1956 ve Vsetíně. Vystudoval VUT v Brně a pracoval jako projektant v Automatizace a mechanizace OKD Ostrava. Později založil firmu VAE s.r.o. ve které působil až do roku 2003. Od roku 1989 působil v Občanském fóru, od roku 1994 člen ODS. V letech 1990 - 1994 člen zastupitelstva Ostrava - Poruba a v roce 1996 byl zvolen senátorem. V letech 1998 – 2002 byl předsedou Senátního klubu ODS a od roku 2002 místopředsedou Senátu. (srov. vlada.cz)

4.3.1. Stranická tvář

Volební výsledek⁵⁶ měl za následek svolání mimořádného kongresu ODS. Ten už 20. června svolal na prosinec Václav Klaus. V říjnu poté V. Klaus oznámil, že nebude již kandidovat na předsedu strany a že hodlá kandidovat na prezidenta republiky. Kandidaturu na předsedu ODS postupně oznámili Evžen Tošenovský⁵⁷, Jan Zahradil, Mirek Topolánek, Miroslava Němcová a Petr Nečas. Třináctý kongres v prosinci 2002 zvolil jako předsedu Mirka Topolánka. (Zunt 2016, s. 25)

V prvním kole volby dokonce získal více hlasů od delegátů Petr Nečas (116), Mirek Topolánek skončil až druhý (109). V druhém kole však byl se 179 hlasy zvolen právě Topolánek. Ten byl od roku 1996 senátorem za ODS a od roku 2002 do roku 2004 místopředseda Senátu PČR. Už z Topolánkova projevu na kongresu bylo zřejmé, že se svým stylem bude od předchůdce odlišovat. Rétorika, obsah i jazyk Mirka Topolánka

⁵⁶ Prohrané volby do PS v roce 2002

⁵⁷ Později svou kandidaturu stáhl zpět

působily rázně. Na návrh Topolánka byl Klaus jmenován čestným předsedou ODS (Gregor 2017, s. 83 – 84)

Na rozdíl od v té době vládnoucí ČSSD, se občanští demokraté dokázali shodnout na jediném kandidátovi, čímž mimo jiné mohl Václav Klaus uspět. Byl po velkých peripetiích zvolen sice až ve třetí volbě, ale ODS působila jednotně. Naopak to vyvolalo neklid v řadách vládnoucí sociální demokracie. Z dnešního pohledu se jeví, že v období po volbách v roce 2002 se dokázala strana semknout v klíčových otázkách, hlavně při prezidentské volbě. (Zunt 2016, s. 25)

Ve dnech 4. – 5. prosince 2004 se konal volební XV. kongres ODS pod heslem „Modrá šance pro Českou republiku“. 386 delegátů zvolilo nové vedení ODS. Jako jediný kandidát na post předsedy ODS byl navržen Mirek Topolánek, který získal 91,7 % všech hlasů. 1. místopředsedou byl zvolen Petr Nečas. (Ods.cz)

V listopadu 2006 se konal další volební kongres ODS. Přes 500 delegátů na tomto kongresu zvolilo vedení ODS na další dva roky a rozhodovalo také o dalším postupu ve vyjednávání o složení nové vlády ČR. Jediným kandidátem na předsedu ODS byl Mirek Topolánek, který získal podporu 330 delegátů a byl zvolen. Na funkci 1. místopředsedy byli nominováni Pavel Bém, Petr Nečas, Ivan Langer a Vlastimil Tlustý. Nejvíce hlasů v této volbě obdržel pražský primátor Pavel Bém a stal se 1. místopředsedou ODS. Kongres také vyslovil svůj nesouhlas s případným vznikem vlády velké koalice či vlády na základě tzv. opoziční smlouvy. Zároveň přijal za zcela zásadní prioritu ODS zabránit vzniku vlády ČSSD a KSČM. Definitivní rozhodnutí o dalším postupu při formování nové vlády kongres ponechal na výkonné radě ODS. (Ods.cz)

Uvnitř Občanské demokratické strany vznikla reformní platforma. Spolu s dalšími sedmi straníky ji založil poslanec a bývalý ministr financí Vlastimil Tlustý. Vedení ODS vyčítají, že přesně nedodrhuje programové cíle, ke kterým se strana zavázala. Důkazem má být připravená reforma veřejných financí. Členové platformy budou usilovat o přepracování části zákonů, které reformní balík obsahuje. Šéf ODS a premiér Mirek Topolánek vznik platformy vnímá jako nátlak, ale pozitivní. Jejími členy jsou podle něj prakticky všichni občanští demokraté. "V té platformě, pokud je mi známo, tak k současnému dni je 28.114 členů, což jsou všichni členové ODS. Protože já neznám jediného člena ODS, který by

nebojoval za program své vlastní strany," komentoval ustavení platformy Topolánek. (irozhlas.cz 20. 7. 2007)

První místopředseda ODS a pražský primátor Pavel Bém se rozhodl postavit proti šéfovi občanských demokratů Mirku Topolánkovi. Bém tak reaguje na situaci v ODS, která nastala po drtivé porážce nejsilnější vládní strany v krajských a senátních volbách. Pavel Bém v pondělním Radiofóru přirovnal nedávné volby k referendu o Mirkovi Topolánkovi. Uznal, že jako první místopředseda ODS nese i on svůj díl odpovědnosti, a vyjádřil přesvědčení, že na kongresu ODS se bude o posty v čele strany ucházet více lidí. Topolánek dal už dřív najevo, že křeslo předsedy strany by byl po volební prohře ochotný opustit. Premiérem chce Mirek Topolánek zůstat. (irozhlas.cz 27. 10. 2008)

Delegáti 19. kongresu strany Mirka Topolánka zvolili nadpoloviční většinou 284 hlasů. Pavel Bém obdržel 162 hlasů z celkových 492 hlasů. Prvním místopředsedou strany se stal širší veřejnosti málo známý starosta Prahy 13 David Vodrážka, tým řadových místopředsedů zůstal v původním složení. Před třetím kolem, do kterého postoupili Vodrážka a Langer, vystoupil Topolánek a oznámil, že podporuje Vodrážku. "V dané chvíli já podporuji na prvního místopředsedu Davida Vodrážku. To se mi říká o to hůř, že Ivan Langer je můj kamarád," prohlásil Topolánek s tím, že chce ve svém týmu oba a mohlo by se stát i to, že tam nebude ani jeden. Langer poté delegátům oznámil, že se vzdává kandidatury ve Vodrážkův prospěch. (Novinky.cz 7. 12. 2008) Martin Bursík, předseda Strany zelených, v České televizi řekl, že mezi Topolánkem a Bémem byl rozdíl třídy. Topolánek podle něj ukázal, že má jasně navrch: "Bylo vidět, že on je velmi silným lídrem. Ale zároveň bylo vidět, že je schopen přiznat si chyby a pojmenovat je - někdy i velmi otevřeně. A podezírat ho z toho, že tohle je jenom nějaký manévr, a že všechno pojedě dál, to v žádném případě. A kdyby teď mělo dojít k nějaké nestabilitě v ODS, tak by to samozřejmě bylo kritické, protože je to největší a nejsilnější koaliční strana." (irozhlas.cz 7. 12. 2008)

V roce 2009 se konal programový kongres v pražských Vysočanech. Hlavní kritik Topolánka Petr Gandalovič předsedovi vyčítá především malou komunikaci se straníky a nedostatečnou přípravu programového dokumentu Vize 2020. Gandalovič patří mezi ty členy ODS, kteří by si přáli svolání mimořádného volebního kongresu ODS v únoru 2010.

Ve své řeči však přímo nenavrhl, aby o jeho uspořádání delegáti nynějšího kongresu rozhodli. (Lidovky.cz 22. 11. 2009) Nicméně se svou iniciativou neuspěl.

V dubnu 2010 odstoupil Mirek Topolánek z pozice volebního lídra a nahradil ho Petr Nečas. Mirek Topolánek skončí v čele předsedy ODS. Poté, co minulý týden opustil jihomoravskou kandidátku strany, nyní oznámil, že rezignuje i na post šéfa občanských demokratů. Topolánek uvedl, že zvažoval tři možná řešení - nové vedení strany by mohl vygenerovat mimořádný kongres ODS, tuto variantu ale předseda ODS nepreferoval; Topolánek mohl podle stranických stanov, které označil za nedokonalé", pověřit výkonem funkce Petra Nečase a zůstat v čele; nakonec se rozhodl svolat výkonnou radu. Již nyní prý předává Nečasovi kompetence. Topolánek se vzdal postu volebního lídra občanských demokratů právě ve prospěch dlouholetého místopředsedy strany Nečase. Výkonná rada ODS Topolánka vyzvala i k tomu, aby zvážil své další působení jako předseda ODS. Topolánek ale dával najevo, že tento krok bezprostředně neudělá a ještě ho zváží. "Po vyškrtnutí z kandidátní listiny jsem nemínil pokračovat ve funkci předsedy ani vteřinu," dodal ve čtvrtek Topolánek. Svůj odchod oznámil s několikadenním zpožděním na přání Nečase, který chtěl nejprve představit část stranického programu a zároveň se ve středu účastnil předvolební televizní debaty. Topolánek už v čele strany "přežil" několik situací, kdy část spolustraníků žádala jeho odchod. K politickému pádu ho ale přiblížily kontroverzní výroky, které pronesl při fotografování pro gay magazín. (ihned.cz 1. 4. 2010)

Topolánek i redakce časopisu uvedli, že šlo o věty vytržené z kontextu, které byly myšleny opačně, než jak je kritici pochopili. „Tahle aférka sice nebyla hlavním důvodem mého odchodu z politiky, ale i pro mne poslední kapkou,“ hodnotí dnes Topolánek události, které označuje za vnitrostranický puč. Podle něj byl skutečným důvodem tlaku jeho boj s regionálními strukturami propojenými s byznysem, který mnohým straníkům vadil. Podle kritiků ale straně klesaly kvůli jeho výrokům preference a začal být straně přítěží. (ct24.ceskatelevize.cz 27. 11. 2017)

V roce 2015 oznámil tehdejší předseda strany Petr Fialy, že Topolánek již není členem strany, protože přestal platit členské příspěvky. Při své kandidatuře na prezidenta v roce 2018 kandidoval jako nezávislý. Přesto se mu povedlo na kampaň získat finance od svých bývalých spolupracovníků.

Mezi dárci je třeba bývalý poslanec za ODS a zastupitel Prahy 10 Jan Florián, který byl z ODS vyloučen společně s šedou eminencí pražské politiky Tomášem Hrdličkou v roce 2013 poté, co při hlasování o důvěře vládě Jiřího Rusnoka opustil navzdory názoru klubu ODS jednací sál. Sdělil, že považuje za správné jeho kandidaturu podpořit z několika důvodů. „Především je Mirek Topolánek profesionál s velkými zkušenostmi v politice, má vynikající jméno v zahraničí a v neposlední řadě je to výrazný charismatický lídr plný sil,“ poznamenal. Z účtu, jehož majitelem je Langer, Topolánkovi přišlo 50 000 korun, od Dyby 3000. Langer, který byl ministrem vnitra v Topolánkově vládě, serveru Seznam.cz svou podporu bývalému stranickému šéfovi potvrdil. Dar okomentoval i na Facebooku, kde napsal: „Mirku, bez peněz do kampaně nelez! ‚Jdu do toho‘ s tebou!“ Zatím nejvyšší částka dorazila Topolánkovi od Jana Veverky. Podnikatel a dřívější liberecký zastupitel za ODS Jan Veverka, který vlastní firmu Touzimsky Kapital. (srov. echo.cz 16. 11. 2017) Rovněž do svého volebního týmu si vzal několik členů ODS například Edvarda Kožušníka či Gabrielu Kloudovou. Aby mohl kandidovat, tak potřeboval sesbírat 10 hlasů senátorů. Celý seznam není znám, ale z vyjádření senátorů víme, že ho podpořili Tomáš Grulich a Zdeněk Nytra z ODS, Tomáš Czernin (TOP 09 - klub STAN)), Ivo Valenta (Soukromníci) a Leopold Sulovský (hnutí Ostravak - klub STAN).

4.3.2. Vládní tvář

Mirek Topolánek byl předsedou vlády od 4. září 2006 do 8. května 2009. V období od 11. října 2006 do 9. ledna 2007 vládl v demisi, než vytvořil svou druhou vládu.

V červnu 2006 dokázala Občanská demokratická strana znovu téměř po deseti letech zvítězit v parlamentních volbách. Získala celkem 35,38 % hlasů (81 mandátů). Jako druhá se umístila dosud vládnoucí ČSSD 32,32 % (74 mandátů). Do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR se dále dostala KSČM (26 mandátů), KDU-ČSL (13 mandátů) a Strana zelených (6 mandátů). Volební výsledek tak byl de facto patový – nelevicové strany získaly ve sněmovně 100 volených zástupců, stejně jako strany levicové (ČSSD a KSČM). (Ods.cz)

4.3.2.1. Menšinová vláda

Sociální demokraté neustoupili ze svých pozic a odmítli v červenci také nabídku trojkoalice, aby do vlády vstoupili. Další možností, o které lídři stran jednali, byla společná vláda ODS a ČSSD. Na tom se ale nakonec nedohodli a místo toho přišli předseda ČSSD Jiří Paroubek a předseda KDU-ČSL Miroslav Kalousek s překvapivou variantou společné

vlády tolerované KSČM. Pouhá tolerance vlády ze strany komunistů byla přitom do té doby pro lidovce nepřijatelná. (Čaloud, Foltýn, Havlík, Matušková 2006: 192)

Vzhledem k neschopnosti zástupců obou stran (koaliční „trojka“ na jedné straně a zejména ČSSD na straně druhé) překonat, především volební kampaní vytvořené, vysoké komunikační překážky. Po dvou, z hlediska trojkoalice, neúspěšných pokusech prosadit svého zástupce do čela PSP ČR, kdy nejprve nebyla zvolena kandidátka ODS Miroslava Němcová, proti které zřejmě hlasoval i jeden z trojkoaličních poslanců, označil Jiří Paroubek trojkoaliční projekt za „mrtvý“ a vyzval ODS k pozvání ČSSD ke spolupráci. Tuto interpretaci stavu neživotnosti trojkoaličního projektu následně předseda ODS Topolánek uznal a vyzval ČSSD k účasti v „duhové vládě“ všech čtyř nekomunistických stran, po jejímž krachu by podle jeho slov přicházely v úvahu již jen předčasné volby. ČSSD tuto nabídku odmítla a slovy svého předsedy označila za možné pouze dvě varianty - úřednickou vládu odborníků nominovaných ODS a ČSSD bez účasti špiček těchto stran nebo menšinovou vládu ODS tolerovanou sociálními demokraty. Tuto možnost ovšem ODS rezolutně odmítla. Mezitím prezident Klaus oznámil po první neúspěšné volbě předsedy PSP ČR, že nepřijme demisi, jejíž podání mu po jistém váhání předseda ČSSD naznačil a dal Topolánkovi čas na sestavení nové vlády do prvního srpnového týdne neboli dva měsíce od konání voleb. Originálním řešením, jež mělo prozatím odblokovat alespoň situaci v dolní komoře, pak byla dohoda lídrů parlamentních stran s prezidentem republiky o zvolení zástupce ČSSD do čela PSP ČR, který by se veřejně zavázal k odstoupení z této funkce před případným třetím pokusem jmenování vlády. Novým předsedou PSP ČR pak byl skutečně zvolen Miroslav Vlček z ČSSD, jenž také učinil výše zmíněný veřejný slib. (Novotný 2007, s. 27 – 28)

Mirek Topolánek předložil návrh vlády, ve které bylo devět členů ODS a šest nestraníků. Prezident Václav Klaus ji jmenoval 4. září. Vláda požádala Sněmovnu o důvěru 3. října. Poprvé v historii České republiky ji nezískala a 11. října 2006 podala demisi.

Místopředsedou vlády byl Petr Nečas⁵⁸. Vláda požádala o důvěru 3. října 2006. Proti vyslovení důvěry byly všichni poslanci KSČM a ČSSD⁵⁹. Pro se vyslovil celý poslanecký

---

⁵⁸ V roce 2002 těsně prohrál souboj s Mirkem Topolánkem o předsednictví

⁵⁹ Kromě Lenky Mazuchové, která byla ze schůze omluvena

klub Strany Zelených a ODS⁶⁰. Téměř celý klub KDU-ČSL, přičemž se z deseti poslanců nepřihlásili k hlasování tři jejich poslanci. Byl to předseda strany Miroslav Kalousek, Ladislav Šustr a Libor Ambrozek. Přítomno bylo 195 hlasujících, znamenalo to, že bylo potřeba získat 98 hlasů. Mirek Topolánek, který pro důvěru nehlasoval, pro svou vládu však obdržel pouze 96 hlasů. Celá vláda trvala jen 127 dnů.

4.3.2.2. Koaliční vláda

Druhý pokus o sestavení vlády dostal opět Mirek Topolánek. Tentokrát se již podařilo vyjednat koaliční vládu, ve které měli po čtyřech křeslech Strana zelených a KDU-ČSL obsadila 5 křesel. ODS měla devět vládních křesel. Tato vláda sice měla pouze 100 hlasů v dolní komoře Parlamentu. I tak se ale podařilo získat důvěru, díky dvěma poslancům z ČSSD, poslancům Miloše Melčáka a Michala Pohanky. (Zunt 2016, s. 27)

V nové vládě zasedlo celkem 18 ministrů. Rozložení bylo 9 ministrů z ODS, 5 z KDU-ČSL a 4 ze Strany Zelených⁶¹. Prvním místopředsedou vlády a ministrem pro místní rozvoj byl Jiří Čunek, předseda⁶² KDU-ČSL. Řadovými místopředsedy byli Martin Bursík⁶³, Alexandr Vondra byl místopředsedou vlády pro evropské záležitosti a Petr Nečas, který byl stejně jako v první menšinové vládě Mirka Topolánka navíc ministrem práce a sociálních věcí. Oproti předchozí vládě v této nefiguroval Vlastimil Tlustý, jehož na postu ministra financí nahradil Miroslav Kalousek⁶⁴.

Prezident Václav Klaus nad návrhem nové vlády Mirka Topolánka výslovně vetoval jméno šéfa české diplomacie. Pozastavil se nad tím, že by Černínský palác měl vést senátor Karel Schwarzenberg. Jako ministr by podle Klause dostatečně nehájil zájmy České republiky. Vadí mu také, že ho nominovala Strana zelených, která podle něj zastává často extrémní názory. (aktualne.cz 28. 12. 2006) Václav Klaus nakonec ustoupil a Karel Schwarzenberg se stal ministrem.

Předseda vlády Mirek Topolánek v rozhovoru pro Mladou frontu Dnes řekl, že pokud Sněmovna neschválí navrhované reformy státních financí, tak vláda padne. Protože nebude schopna sestavit rozpočet tak, jak má v koaliční smlouvě. Topolánek by v takovém případě nechtěl sestavit novou vládu, ale jít do nových voleb. Dostat by se k nim snažil tím

⁶⁰ K hlasování se nepřihlásil premiér Mirek Topolánek

⁶¹ Ta měla celkem 6 poslanců v PS

⁶² V prosinci 2006 nahradil na postu předsedy Miroslava Kalouska

⁶³ Předseda Strany Zelených a ministr pro životní prostředí

⁶⁴ Miroslav Kalousek jako jeden ze tří poslanců KDU-ČSL nepodpořil první vládu

způsobem, že kabinet spojí hlasování o důvěře s nějakým zákonem, ale neumožní tři měsíce jeho projednávání ve Sněmovně. Pak by prezident mohl volby podle ústavy vypsát. (irozhlas.cz 7. 4. 2007) Reforma nakonec prošla, i když ještě týden před schvalováním proti ní vystoupil kromě Vlastimila Tlustého i Jan Schwippel a Juraj Raninec z ODS. Jediným, kdo avizoval, že bude hlasovat proti, byl lidovec Ludvík Hovorka, který nesouhlasil se zavedením poplatků ve zdravotnictví. Koalice se, ale mohla spolehnout na podporu Michala Pohanky a Miloše Melčáka.

Někteří straničtí kolegové Kuchtové vidí za její rezignací nátlak koaličních partnerů, a to včetně Topolánka. Vytýkají vedení, že se za "svou" ministryni nepostavilo. Část zelených žádá, aby z vlády vystoupili nebo alespoň diskutovali o úpravě fungování koaliční vlády. Většina krajů i všech šest poslanců SZ je ale pro setrvání v koalici. Zelení téma proberou v neděli na zasedání republikové rady v Brně. (irozhlas.cz 3. 10. 2007)

V úvodu kongresu oznámil předseda strany a premiér Mirek Topolánek, že kandidaturu Václava Klause na prezidenta podporuje všech 122 poslanců a senátorů ODS. Václav Klaus svou nominaci chápe jako důkaz, že občanské demokraty za pět let na Hradě nezklamal. Prezident a čestný předseda ODS Václav Klaus vystoupil v úvodu kongresu s kandidátským projevem pro únorovou volbu hlavy státu. Václav Klaus se zmínil o tom, že v systému pluralitní parlamentní demokracie nemůže být prezident stranický: "Nemůže však být prezidentem nepolitickým, neboť jeho funkce o politice je. Prezident se pohybuje ve veřejném prostoru, a proto musí politické - zdůrazňuji nikoli stranické - postoje zastávat." Mirek Topolánek oznámil, že jako předseda strany přebírá odpovědnost za znovuzvolení Václava Klause prezidentem: "Vláda prezidenta nevolí! Nelze spojovat odpovědnost vedení ODS, tedy předsedy, místopředsedů a šéfů obou senátních klubů za prosazení našeho stranického kandidáta, s fungováním koalice s KDU-ČSL a Stranou zelených." To, že koalice nepostupuje ve věci volby prezidenta jednotně, kritizoval už dříve první místopředseda strany Pavel Bém. (irozhlas.cz 24. 11. 2007)

Mirek Topolánek spolu s Karlem Schwarzenbergem podepsali tzv. Lisabonskou smlouvu, která nahrazovala neúspěšnou euroústavu⁶⁵ a dostal se kvůli tomu do sporu s prezidentem. Zákodárci Strany zelených pro Václava Klause hlasovat nebudou. Podle

---

⁶⁵ Kterou v minulosti podporoval Jiří Paroubek

místopředsedkyně zelených Dany Kuchtové by existence koalice neměla stát na jednom člověku. O osud koaliční vlády se tedy Kuchtová nebojí. (irozhlas.cz 14. 1. 2008) První volba se konala ve dnech 8. a 9. února a skončila neúspěchem, neboť ani jeden z kandidátů nezískal ve třetím kole potřebnou podporu nadpoloviční většiny všech přítomných zákonodárců. Nejblíže vítězství byl v této fázi Václav Klaus, jemuž ke zvolení chyběl jeden hlas. O týden později, tedy 15. února, se proto konala druhá volba, do níž byli opět nominováni Václav Klaus a Jan Švejnar. KSČM navíc v této volbě přišla se svou kandidátkou, poslankyní Evropského parlamentu Janou Bobošíkovou, která však ještě před zahájením samotné volby svou kandidaturu z důvodu nedostatečné podpory stáhla. Ve všech třech kolech obdržel kandidát ODS Václav Klaus hlasy 93 poslanců a 48 senátorů a ve třetím kole byl tedy znovu zvolen prezidentem České republiky. Jeho protikandidát získal celkem 111 hlasů. (Ods.cz)

Jednání o vzniku komise k církevnímu vyjádření prosadili v úterý do programu červnové schůze sněmovny tři poslanci ODS v čele s Vlastimilem Tlustým. Pomohli jim sociální demokraté a komunisté. Většina poslanců vládní koalice byla proti. Mirek Topolánek také připustil možnost menšinové vlády. A to v případě, že se mu nepodaří dosáhnout kompromisu s poslanci všech tří vládních stran, kteří nepostupují ve shodě s většinou koalice. Pokud by podle Topolánka kompromisy přesáhly únosnou míru danou vládním programovým prohlášením, koalice prostě zanikne. (irozhlas.cz 8. 6. 2008)

Politické grémium ODS vyzvalo poslance Jana Moravu a Vlastimila Tlustého, aby složili mandáty. Stalo se tak dva dny poté, co vyšlo najevo, že se Morava zapletl do akce, kterou fingovaně připravili novináři, a že se na této akci spolupodílel Vlastimil Tlustý. Ke složení mandátu už včera oba zákonodárce vyzval premiér Mirek Topolánek. Oba to ale odmítli. Grémium se také omluvilo jménem strany občanům i zelené poslankyni Olze Zubové za celý skandál. Poslanec za ODS Jan Morava čelí vážnému obvinění. Podle Mladé fronty Dnes se snažil získat kompromitující informace o různých poslancích bez ohledu na jejich stranickou příslušnost. Mimo jiné se měl zajímat o dva "rebely" z vládních řad - poslankyni Zelených Olgu Zubovou a poslance ODS Vlastimila Tlustého. Morava se za své chování omluvil, popřel ale, že by chtěl někoho vydírat. Prostřednictvím smyšlených detektivů reportéři nabízeli politikům ke koupi kompromitující fotografie poslance ODS Vlastimila Tlustého, který se nechal při sehrané scéně nafotit s mladou slečnou v

hotelovém bazénu. (irozhlas.cz 6. 9. 2008) V reakci na tuto kauzu se rozhodl odejít z klubu ODS i Jan Schwippel, avšak slíbil, že bude nadále podporovat návrhy zákonů ODS, které budou ve shodě s volebním programem strany.

Rovněž je potřeba zmínit, že od 1. 1. 2009 zastával Mirek Topolánek funkci předsedy Rady Evropské unie. Hned v lednu musel řešit několik vážných problémů, ke kterým byl ze své funkce delegován. Hlavní cíle českého předsednictví shrnovalo motto: „Evropa bez bariér“. Premiér a předseda ODS Mirek Topolánek ve funkci předsedy Evropské rady spolu s vládou a českou diplomacií usiloval mimo jiné o liberalizaci ekonomik Evropské unie včetně uvolnění hospodářských regulací směrem k ostatním částem světa. Začátek předsednictví byl významně ovlivněn mezinárodními událostmi. Jednak výbuchem násilí v rámci izraelsko-palestinského konfliktu, hlavně však přerušením dodávek plynu z Ruska přes Ukrajinu v důsledku rozepře mezi těmito zeměmi. „Plynovou krizí“ byla postižena celá řada evropských zemí. Obzvláště silně dopadla na Slovensko a Bulharsko. Předseda Evropské rady Mirek Topolánek a jeho tým významně přispěli rychlou reakcí, bleskovou diplomacií a osobním jednáním s představiteli obou znesvářených států k rychlému obnovení dodávek plynu do Evropy. (srov. ods.cz) Česká republika chtěla, aby se státy shodly na dodržování pravidel jednotného trhu Unie a odmítly protekcionistická opatření.

První pokus o vyslovení nedůvěry⁶⁶ ze dne 20. 6. 2007: Vyslovit vládě nedůvěru navrhla ČSSD kvůli podezření z korupce u tehdejšího ministra pro místní rozvoj, vicepremiéra a předsedy KDU-ČSL Jiřího Čunka. Sněmovna o návrhu jednala na mimořádné schůzi s tímto jediným bodem programu. Pro vyslovení nedůvěry hlasovali všichni přítomní poslanci ČSSD a KSČM, proti všichni přítomní poslanci ODS, KDU-ČSL, SZ a nezařazení „přeběhlíci“ Petr Melčák s Michalem Pohankou, kteří byli vyloučeni z ČSSD za předchozí hlasování pro důvěru vládě. Druhý pokus ze dne 5. 12. 2007: Po půl roce repete: ČSSD v čele s Jiřím Paroubkem znovu navrhla vyslovit vládě nedůvěru nejen kvůli Čunkovi ale i kvůli celkové nespokojenosti s jejím působením. Ani tentokrát ale nezískala spolu s KSČM potřebných 101 hlasů - pro sesazení kabinetu hlasovalo 97 ze 198 přítomných. Proti byli všichni přítomní koaliční zákonodárci a Melčák a Pohanka. Hlasování se nezúčastnili dva poslanci: Petr Nečas z ODS a Petr Wolf z ČSSD. Třetí pokus

---

⁶⁶ Pro vyslovení je potřeba 101 hlasů

ze dne 30. 4. 2008: Návrh iniciovala opět ČSSD a Jiří Paroubek, důvodem byl nesouhlas s vládní politikou, mimo jiné kvůli smlouvě s USA o umístění radarové základny v Brdech. Ani třetí pokus ČSSD o vyslovení nedůvěry Topolánkovu kabinetu neuspěl. Pro nedůvěru bylo 98 poslanců - všichni poslanci ČSSD a komunisté a nezařazený poslanec, bývalý sociální demokrat Evžen Snítily. Za vládu se postavili všichni přítomní koaliční zákonodárci a Melčák s Pohankou. Čtvrtý pokus ze dne 22. 10. 2008: Vláda ustála i čtvrtý pokus o sesazení, přestože ji tentokrát část vládních poslanců přímo nepodpořila. Pro nedůvěru vládě se vyslovilo podle očekávání pouze 96 sociálních demokratů a komunistů. Rebelové z ODS Vlastimil Tlustý, Jan Schwippel a Juraj Raninec se hlasování zdrželi, Olga Zubová a Věra Jakubková ze Strany zelených se hlasování nezúčastnily, chyběli i bývalý sociální demokraté Michael Pohanka a Evžen Snítily. Jejich kolegové Miloš Melčák s Petrem Wolfem hlasovali spolu s 95 koaličními poslanci proti návrhu. Uspěl až pátý pokus ze dne 24. 3. 2009: Opozici se podařilo poprvé v historii samostatné ČR sesadit vládu, a to v době, kdy Česko předsedalo Evropské unii. Sněmovna Topolánkově vládě vyjádřila nedůvěru poté, co se k opozici připojili i potřební čtyři poslanci z koaličního tábora, díky nimž získala přesně potřebných 101 ze 197 hlasů. S opozičními ČSSD a KSČM hlasovali pro návrh Vlastimil Tlustý (ODS), nezařazení Jan Schwippel (dříve ODS), Olga Zubová a Věra Jakubková (obě dříve SZ). „Jsou dneska zřetelnější důvody pro to, aby se vláda dál netrápila. Vláda, zejména premiér Topolánek, zradila naše voliče, vláda odmítá přiznat míru krize, která na nás přichází, odmítá přiměřeně reagovat,“ vysvětlil Tlustý. Proti pádu vlády hlasovali zbývající poslanci ODS, SZ a KDU-ČSL, navíc s nezařazenými Petrem Wolfem, Milošem Melčákem a Jurajem Ranincem. Dva poslanci vládní koalice a nezařazený Snítily při hlasování chyběli. Dříve nezařazený Michal Pohanka se už 11. prosince 2008 vzdal poslaneckého mandátu a nahradila jej loajální poslankyně ČSSD. (srov. irozhlas.cz 23. 11. 2018)

Analýza tisku přinesla ve sledovaném období 2 116 zmínek o Mirku Topolánkovi. Zmínek o Martinu Bursíkovi bylo v tomto období 918 zmínek. Jiří Čunek 982 krát a Petr Nečas byl zmíněn 520 krát.

4.3.3. Volební tvář

Strana se za vedení Mirka Topolánka zúčastnila několika voleb. Byly jimi kromě níže zmíněných voleb do PS také dvoje volby do Evropského parlamentu, Krajské volby a

několik senátních voleb. Ve volbách se ODS dařilo kromě roku 2008, kdy strana propadla v senátních a volbách do krajských zastupitelstev. Kromě těchto voleb došlo k dvěma nepřímým volbám prezidenta.

V roce 2004 se konaly Krajské volby, ODS tehdy drtivě vyhrála. ODS zvítězila ve všech krajích kromě Jihomoravského⁶⁷. V roce 2008 se situace změnila a ODS tehdy skončila druhá za ČSSD, která vyhrála ve všech krajích. Senátní volby se pod novým předsedou konaly poprvé v roce 2004, kdy se obměnila třetina Senátu a ODS v těchto volbách jednoznačně vyhrála. Tato situace se opakovala i v roce 2006. Pouze v roce 2008 strana utrpěla výraznou porážku. V letech 2004 a 2009 proběhly volby do Evropského parlamentu. V obou případech strana vyhrála s téměř totožnými volebními výsledky a ziskem 9 mandátů.

Samotná volební kampaň byla vedena a rovněž médií prezentována jako nabídka dvou protichůdných variant symbolizovaných na jedné straně ODS (a jejím „přirozeným“ partnerem KDU-ČSL) a na straně druhé ČSSD (spojovanou s komunisty). Právě ve volební kampani 2006 se poprvé dostává do popředí personalizace, kdy jsou tyto varianty ztotožňovány s potenciálními premiéry Jiřím Paroubkem na straně ČSSD a Mirkem Topolánkem za ODS (viz výše). Personalizace volebního klání měla voličům pomoci zjednodušit vnímání celé kampaně i politiky. (Voženílková 2017, s. 96)

V první fázi oficiální kampaně se ODS zaměřila na politická témata. Billboardy a plakáty s Mirkem Topolánkem přišly až v druhé fázi, což není úplně typické, zejména v situaci, kdy strana od předchozích voleb změnila svého předsedu. Topolánek byl na reklamních plochách vyobrazován s krajskými lídry, což mj. odráželo i celkově vyšší míru decentralizace vedení kampaně (oproti předešlým kampaním, ale třeba i ve srovnání s ČSSD). Jednotlivým prvkem kampaně byla vedle loga i modrá šipka a heslo „Po modré společně“. Velký důraz v kampani ODS byl kladen na kontakt s voliči. Občanští demokraté opět měli výraznou podporu známých osobností ze světa popkultury a sportu (Lucie Bílá, Waldemar Matuška, Milan Baroš a další). Na zahraniční návštěvu Tonyho Blaira u ČSSD občanští demokraté zareagovali tak, že do České republiky pozvali předsedu britské Conservative Party Davida Camerona. Ten však byl v ČR méně znám,

---

⁶⁷ Zde vyhrála KDU-ČSL

takže se jeho návštěva nesetkala s takovým mediálním ohlasem, jaký ODS čekala. Cameronova návštěva navíc byla velmi krátká, předseda Conservative Party se v Praze zdržel jen pět hodin (Gregor 2017, s. 89 – 90)

Volby vyhrála ODS (1 892 475 hlasů/35,38%), druhá ČSSD (1 728 827/ 32,32%), třetí KSČM (685 328 hlasů/12,81%). Mirek Topolánek kandidoval v Praze (317 224 hlasů). Získal zde 36 645 hlasů/11,55%. V roce 1998 i 2002 (198 431 hlasů) zde vyhrála ODS. V předešlých volbách zde kandidoval jako lídr předseda Václav Klaus (29 818 hlasů/15,02). V roce 2010 poprvé nevyhrála ODS (158 014 hlasů), vítězem se stala TOP 09.

V roce 1996 byl zvolen senátorem za obvod č. 70 – Ostrava-město. V prvním kole získal nejvíce hlasů (9416/37,94%) z deseti kandidátů a ve druhém kole porazil ziskem 12322 hlasů/51,31% Jiřího Smejka z ČSSD (11692 hlasů/48,69%), ten v prvním kole získal 5639 hlasů/22,72%. Mandát obhájil v roce 1998, kdy opět vyhrál v prvním kole z celkového počtu pěti kandidátů se ziskem 9551 hlasů/39,35% a porazil ve druhém kole (9269 hlasů/63,30%) Jiřího Grossmanna (1. kolo 4858 hlasů/20,01% a 2. kolo 5375 hlasů/36,70%). Mandát vykonával až do roku 2004.

V prezidentských volbách skončil šestý, když obdržel 221 689 hlasů/4,30 %. Topolánek oznámil zájem kandidovat 5. listopadu. Své rozhodnutí zdůvodnil mimo jiné situací po volbách do sněmovny a spojenectvím prezidenta Zemana a předsedy ANO Andreje Babiše, který byl pověřen sestavením vlády bez zajištění většiny. Topolánek prohlásil, že nekandiduje za žádnou stranu ani s ničí podporou. Z ODS před časem vystoupil a jak připustil, nerozešel se se všemi úplně v dobrém. Den poté však ODS svolala tiskovou konferenci, na které Topolánka nepřímou podporou, když ocenila jeho politické zkušenosti a oznámila, že vlastního kandidáta nepostaví. Podle šéfa strany Petra Fialy by byl Topolánek schopen „čelit nebezpečí paktu“ mezi Zemanem a Babišem. Kandidaturu přivítal bývalý prezident Václav Klaus. „Vždy jsem říkal, že prezidentem by neměl být ‚Mart’an‘. Mirek Topolánek se v nejvyšších politických funkcích dlouho pohyboval, a je tedy v tomto ohledu jasným ne-Mart’anem,“ uvedl Klaus. Dříve se přitom netajil tím, že Topolánka zrovna v oblibě nemá. Povinný transparentní účet si Mirek Topolánek zřídil se zpožděním, za což mu Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí, který bdí i nad prezidentskou kampaní, hrozil až půlmilionovou pokutou. Nakonec

ale rozhodl, že žádnou sankci neudělí. Zákon sice nařizuje oznámit účet do pěti dnů od vyhlášení voleb, neřeší ale situaci, kdy se uchazeč rozhodne kandidovat později, což byl i Topolánkuv případ. (ct24.ceskatelevize.cz 27. 11. 2017)

O jeho neúspěšné kampani se vyjádřil její šéf Jakub Horák v rozhovoru pro aktuálně.cz (15. 1. 2018) takto: „Podle výzkumů jsme měli nejlepší tým na sociálních sítích, super člověka na natáčení videa, kterého si jako válečného reportéra osobně velmi vážím. Měli jsme výraznou kampaň, v televizních diskusích byl Mirek Topolánek vždy hodnocen jako jeden z nejlepších, jasný byl i jeho politický program ve vztahu k Bruselu, migraci a euru. Jádro jeho odmítnutí bylo v emočním vztahu voličů k jeho osobě, nikoli v programu. A to nezměníte během pár měsíců žádnou kampaní. Pokud kandidát prohrál i v rodném Vsetíně, výsledek je třeba číst jediným způsobem: velká část voličů ztratila k Mirku Topolánkovi sympatie a nepřeje si, aby je dál v politice zastupoval. Je to kruté, ale je zbytečné zkoušet to nějak jinak racionalizovat. Nic to nemění na jeho schopnostech, nic to nevyovídá o tom, zda je tento dojem reálný, nebo výsledkem mediální masáže týkající se pravicových vlád obecně, ale je to tak. Zvyšuje se touha po nových lidech v politice, není poptávka po starých tvářích. Vidíme to u všech stran - pozitivně u pirátů, Starostů, ANO i SPD a negativně u TOP 09, ČSSD i lidovců. Je to snaha odstříhnout předcházející období. Buď se strany otevřou novým lidem, nebo zaniknou.“

Pod jeho vedení vyhrála strana volby do krajských zastupitelstev, volby do Evropského parlamentu, do Poslanecké Sněmovny a znovu volby do Evropského parlamentu. Za jeho předsednictví strana dosáhla výrazné většiny v horní komoře. Volby vyhrála strana v roce 2004 a 2006.

4.3.4. Zhodnocení vůdcovství

Výzkumná otázka zní: „*Měl premiér dominantní postavení ve straně?*“

Mirek Topolánek byl zvolen jako předseda strany po zakladateli strany Václavu Klausovi. Jak je to těžká pozice, bylo zmíněno výše na případu Vladimíra Špidly, který ale měl pozici ve straně již dříve a s jeho zvolením do čela strany se počítalo. Mirek Topolánek ale ve volbě těsně porazil Petra Nečase. Následně svůj post vždy obhájil s přehledem. Jedinou výjimkou je kongres z roku 2008, kdy se proti němu postavil pražský primátor Pavel Bém,

který dosáhl v roce 2006 drtivého vítězství v Praze⁶⁸ a chtěl využít drtivé porážky v Krajských volbách a stát se novým předsedou⁶⁹. S tím dle mého souvisí silná pozice ve straně, neboť straníci ODS posuzovali úspěšnost strany, potažmo předsedy podle výsledků voleb. Za dobu předsednictví Topolánka vyhrála ODS senátní, krajské, evropské, komunální a v roce 2006 volby do Poslanecké Sněmovny a prezidentem byl opět zvolen její kandidát. Naopak ustál volební neúspěch v roce 2008 v krajských a senátních volbách.

V rámci strany se musel pouze s kritikou a opozicí v podobě Vlastimila Tlustého, který byl nejprve ministrem financí v menšinové vládě, ale v koaliční již ne. Tlustý kritizoval jak Mirka Topolánka, tak svého nástupce Miroslava Kalouska. Následně založil „reformní parlamentní platformu“ v ODS, ke které se ale přidali pouze dva další poslanci ODS. Vše vyvrcholilo tzv. Moravovou aférou s kompromitujícími materiály. Následně Tlustý hlasoval pro vyslovení nedůvěry a jeho členství v ODS zaniklo. Lze tedy tvrdit, že Topolánek tuto opozici ve straně ustál a vyhrál. Na druhou stranu je potřeba zmínit, že i díky Tlustému padla vláda, avšak tam měla křehkou většinu navíc ještě založenou na podpoře dvou přeběhlíků. Podobně dopadla snaha Petra Gandaloviče o změnu vedení.

Po odchodu z ODS v roce 2018 kandidoval na prezidenta ČR. K tomuto kroku našel podporu i v rámci bývalé strany, kdy ho někteří z jeho dřívějších spolustraníků podpořili a navíc strana do těchto voleb nevyslala svého kandidáta, což lze vnímat i jako skrytou podporu. Rovněž dříve při hlasování o jeho odvolání se za něj postavilo několik spolustraníků, proto lze vyvozovat, že Mirek Topolánek naplňuje znaky transformačního vůdcovství.

Délka předsednictví

V čele strany stál od prosince 2002 do dubna 2010. Tedy necelých 8 let. – 3 body

Kongresy a sjezdy

Mirek Topolánek se zúčastnil celkem čtyř sjezdů. Na prvním byl zvolen těsně, na druhém se ziskem 92 %, na třetím 66 % a naposledy se ziskem 57 %. Sjezdy jsou tedy hodnoceny bodově takto – 1 bod, 3 body, 2 body a 2 body. – 2 body

---

⁶⁸ V téže roce se stal prvním místopředsedou strany

⁶⁹ Navíc měl podporu prezidenta Václava Klause

Opozice ve straně

Ve straně lze za opozici považovat pouze Vlastimila Tlustého. Mezi kritiky bychom mohli zařadit Pavla Béma a Petra Gandaloviče, kteří chtěli proti Topolánkovi kandidovat v souboji o předsednické křeslo. Přesto Vlastimil Tlustý ze strany odešel, když v roce 2009 kandidoval za jinou stranu a Pavel Bém ani Petr Gandalovič se nestali předsedy strany. – 2 body

Konec ve straně

Topolánkův konec byl vyvolán kontroverzním rozhovorem pro gay časopis. Grémium strany bylo většinově pro jeho odvolání, nicméně nemělo k tomuto kroku pravomoc. Nakonec ho odvolali z pozice volebního lídra a po týdnu sám odstoupil z vedení strany. – 2 body

4.3.5. Zhodnocení prezidencializace

Výzkumná otázka zní: „*Měl premiér dominantní postavení ve své vládě?*“

Konec vlády přišel během českého předsednictví, přestože se jednalo o tom, že by ODS s ČSSD mohli uzavřít dohodu o tom, že se sociální demokraté nepokusí vyslovit nedůvěru vládě. Taková dohoda nakonec nevznikla a Topolánkova vláda padla. Koalice měla ve Sněmovně křehkou většinu, která navíc stála na dvou poslancích opoziční ČSSD.

Co se týče vládnutí, tak za vlády Topolánka došlo k několika reformám, které se nerodily lehce. Zároveň to byla vláda velmi proevropská (podepsání Lisabonské smlouvy, uznání Kosova). Problémem byla především účast Jiřího Čunka ve vládě. Ten byl nejprve obviněn, poté měl několik nevhodných výroků na adresu romské menšiny a z vlády nakonec odešel i podruhé. Na druhé straně byly většinou Zelení coby druhá koaliční strana.

Moje analýza Anopressu je ohraničená daty 19. ledna 2007 až 24. března 2009, tedy od vyslovení důvěry do podání demise. Mirek Topolánek je zmiňován celkem 32 323 krát. Jiří Čunek celkem 15 661 krát, Martin Bursík 10 300 krát. Petr Nečas 5 916 krát a Václav Klaus 27 503 krát.

Pozice Mirka Topolánka lze označit za dominantní, ve vládě se nevyskytovaly žádné spory a výměny ministrů prosazoval bez problémů.

Délka vládnutí

Mirek Topolánek vládl od 16. srpna 2006 do 8. května 2009, tedy necelé tři roky. První

jeho vláda nezískala důvěru (0 bodů) a druhá koaliční vláda přes dva roky (2 body). – 1 bod

Premiér v médiích

V této analýze měl Mirek Topolánek jednoznačně navrch. – 3 body

Opozice ve vládě

Ve vládě často docházelo ke střetům především ze strany Zelených, ale nikdy nedošlo k vytvoření nesouhlasné platformy nebo k vytvoření výzvy k odstoupení. – 3 body

4.3.6. Zhodnocení personalizace volební kampaně

Výzkumná otázka zní: *„Dosahovala strana s premiérem v čele dobrých volebních výsledků?“*

Mirek Topolánek převzal stranu po prohře ve volbách do PS v roce 2002. Stranu opustil výrazný lídr Václav Klaus, který podobně jako Miloš Zeman ČSSD utvářel obraz strany. Topolánek přišel s novým stylem komunikace. Se stranou dosahoval výrazných volebních výsledků.

ODS byla v době voleb již osm let opoziční stranou. Průzkumy preferencí jí však slibovaly vítězství, které se dlouho před volbami navíc zdálo, že bude výrazné. Poprvé stranu do voleb do Poslanecké sněmovny vedl někdo jiný, než Václav Klaus. Mirek Topolánek se tak ocitl v obtížné situaci – byl srovnáván s Klausem a ODS byla spojována především s ekonomickou transformací republiky, politickými kauzami 90. let 20. století a jak již bylo naznačeno výše, byl vystaven tvrdé kritice ze strany ČSSD. Kampaň byla odstupňovaná, což platilo i pro volební program, který byl taktéž představován postupně. Na jednu stranu se tak straně dařilo mít neustálý přísun nových informací pro média, spolu s tím však ODS byla kritizována, že ostatní strany již své volební programy zveřejnily, zatímco ona nikoliv. (Gregor 2017, s. 88)

Volby do PS

Strana vyhrála po dlouhé době volby se ziskem téměř 36 %, dosáhla tak historicky nejlepšího výsledku. Oproti předchozím volbám získala strana o téměř 750 tisíc hlasů více, rovněž v roce 2010 dosáhla strana horšího volebního výsledku než v roce 2010. – 4 body

Premiér ve svém volebním obvodu

Topolánek kandidoval v Praze, přestože byl předtím několik let senátorem za obvod č. 70 Ostrava - město. V tomto roce strana dosáhla v Praze lepšího výsledku než ve volbách 2002 a 2010. Topolánek také získal nejvíce hlasů ze všech. – 4 body

Úspěšnost voleb

Strana vyhrála více než pět voleb. – 3 body

4.4. Petr Nečas

Petr Nečas se narodil 19. listopadu 1964. V roce 1988 ukončil studium fyziky na Přírodovědecké fakultě Univerzity J. E. Purkyně v Brně. V tentýž rok získal doktorát, tématem jeho práce byla plazmová fyzika. Po absolvování vysoké školy působil jako technolog a výzkumný a vývojový pracovník v Tesle Rožnov. Členem ODS se stal v roce 1991, o rok později předsedou oblastní rady a v roce 1992 poslancem. (Vlada.cz)

4.4.1. Stranická tvář

Do roku 2000 byl 1. místopředsedou poslaneckého klubu ODS. V roce 2006 byl opět zvolen, jako lídr ODS ve Zlínském kraji, poslancem Parlamentu ČR. V koaliční vládě ODS působil od 4. září 2006 do 1. května 2009 jako ministr práce a sociálních věcí a místopředseda vlády. (Ods.cz)

Petr Nečas se ucházel o funkci předsedy již v roce 2002, kdy prohrál o 11 hlasů. Následně působil jako první místopředseda strany. V roce 2006 se stal řadovým místopředsedou, v roce 2008 rovněž. V roce 2010 byl vybrán jako volební lídr strany místo Mirka Topolánka a Davida Vodrážky, který měl tuto pozici jako první místopředseda zastat.

Volební kongres, který se uskutečnil ve dnech 19. a 20. června v Praze v hotelu Clarion, přinesl rozsáhlou změnu vedení ODS. Předsedou byl zvolen ziskem 87 % hlasů volební lídr a designovaný premiér Petr Nečas. 1. místopředsedkyní se stala Miroslava Němcová. Řadovými místopředsedy pak byli již v prvním kole volby zvoleni Alexandr Vondra, Pavel Blažek, Jiří Pospíšil a Pavel Drobil. (Ods.cz)

To, že Fuksa ve vládě dříve či později skončí, bylo pravděpodobné už od května, kdy dokázal Nečas v poslaneckém klubu ODS prosadit sesazení Tluchoře. Fuksu si do vlády

prosadilo "posttopolánkovské" křídlo v ODS s neformálním vůdcem Tluchořem, který nesouhlasí se současným konceptem Nečasovy trojkoaliční vlády. Tluchoř a jeho lidé snažili o to, aby byl nadcházející říjnový kongres ODS volební. (srov. idnes.cz 5. 11. 2011) Nečas Fuksu nahradil svým spojencem Petrem Bendlem, který se měl s Tluchořem utkat o post předsedy střeďočeské organizace ODS.

V listopadu 2012 se konal další kongres ODS. Proti Petru Nečasovi tentokrát kandidoval Ivan Fuksa. Ten obdržel 178 hlasů, Petr Nečas však získal 351 hlasů z 592 volitelů. Právě Fuksa dostal nominaci na předsedu, aby byl zastoupen opoziční proud uvnitř ODS. Tomuto proudu vadila především porážka v krajských volbách⁷⁰ a požadovali větší sebekritiku od Petra Nečase či dokonce jeho výměnu. Kromě Fuksy se jednalo ještě o Petra Tluchoře, Radima Fialu a Marka Šnajdra. Ti se posléze zdráhali podpořit návrhy zákonů své strany.

Situace se změnila 16. 6. 2013, kdy zasedala Výkonná rada ODS znovu. Tomuto zasedání předcházela komunikace s koaličními partnery, kteří demisi Petra Nečase požadují, jinak z vlády odejdou a vláda padne. V danou chvíli bylo nutné, aby ODS stanovila svou prioritu - trvat na bezúhonnosti svého premiéra a předsedy, který se nedopustil žádného trestného činu, podpořit ho, ale riskovat tak pád vlády nebo nepodpořit Petra Nečase, ale pokusit se o záchranu koaliční vlády s výměnou osoby v jejím čele. 6. 6. 2013 podal Petr Nečas demisi. Zároveň s rezignací se rozhodl skončit na postu předsedy strany. Po tomto kroku bylo bezpředmětné hlasovat o důvěře. Zároveň si ODS zachovala možnost udržet si premiérský post a zachránit tuto vládu. (srov. Pechtorová 2017, s. 57)

4.4.2. Vládní tvář

Petr Nečas byl předsedou vlády od 13. července 2010 do 10. července 2013. Vítězem voleb se stala ČSSD se 22,08 % hlasů a 56 mandáty, přičemž zvítězila v devíti krajích, druhé místo obsadila ODS s 20,22 % (zvítězila ve 4 krajích) a 53 mandáty. Třetí TOP 09 získala 16,70 % (zvítězila v Praze) a 41 mandátů, čtvrté místo získala KSČM s 11,27 % a 26 mandáty a poslední parlamentní stranou se staly VV necelých 10,88 % a 24 mandátů.

Přestože ODS ve volbách nezmítěžila, zahájila prakticky bezprostředně po volbách koaliční jednání s TOP 09 a VV. Prezident republiky reflektoval vůli středopravicových stran

---

⁷⁰ Ve kterých ODS skončila až třetí, když vyhrála pouze v Plzeňském kraji

vytvořit vládu podporovanou jejich bezprecedentní 118 mandátovou většinou v Poslanecké sněmovně a pověřil Petra Nečase vedením jednání o vzniku vlády. Koaliční smlouva podepsaná mezi ODS, TOP 09 a VV rozdělila vládní křesla mezi smluvní strany v poměru 6 : 5 : 4. ODS vyslala do vlády Petra Nečase (premiér), Alexandra Vondru (ministr obrany), Jiřího Pospíšila (ministr spravedlnosti a předseda legislativní rady vlády), Pavla Drobila (ministr životního prostředí), Martina Kocourka (ministr průmyslu a obchodu) a Ivana Fuksu (ministr zemědělství). (Ods.cz)

Pět ministrů vyslala do vlády TOP 09. Byl to ministr financí Miroslav Kalousek, ministr zahraničních věcí Karel Schwarzenberg, jenž byl zároveň prvním místopředsedou vlády, ministr zdravotnictví Leoš Heger, ministrem práce a sociálních věcí se stal Jaromír Drábek a posledním ministrem této strany byl Jiří Besser na ministerstvu kultury. Čtyři ministry měl poslední člen koalice Věci Veřejné. Radek John byl ministrem vnitra a místopředsedou vlády, Vít Bárta ministrem dopravy, ministrem školství se stal Josef Dobeš a Kamil Jankovský byl ministrem pro místní rozvoj. Nebyla tak zastoupena žádná žena. Ve vládě došlo k mnoha změnám, jedinými členy vlády, kteří vykonávali svůj mandát od začátku vlády, až do jejího konce byli Kamil Jankovský, Miroslav Kalousek, Leoš Heger a Karel Schwarzenberg.

První velká krize přišla ke konci roku 2010 po korupční aféře na Státním fondu životního prostředí, v níž padl ministr Drobil. Druhá velká krize přišla v dubnu 2011, nedlouho po kauze ministra Vondry. Po údajné korupci některých členů Věcí veřejných jejich faktickým lídrem Vítem Bártou, který na svou pozici rezignoval, se rozjel kolotoč s demisemi a náročným vyjednáváním. Na jeho konci bylo odvolání Radka Johna (který se stal vicepremiérem pro boj s korupcí), jehož nahradil Jan Kubice, a nástup státního tajemníka ministerstva dopravy, Radka Šmerdy, na post ministra. V této podobě vláda vydržela asi měsíc - v květnu 2011 opustil Radek John svůj úřad, jelikož necítil dostatečnou vládní podporu. V červnu 2011 se rozhořela bitva o křesla VV - dvě z "jejich" čtyřech byla obsazena nestraníky a strana se proto dožadovala odchodu ministra Šmerdy a svého nároku na čtyři křesla, zaručované koaliční smlouvou. Vláda dostala ultimátum - Věci veřejné vyhrožovaly odchodem z vlády, nebude-li situace do konce června vyřešena. Nakonec se tak také stalo - výsledkem jednání, potvrzeným dodatkem ke koaliční smlouvě, je post vicepremiérky a šéfky Legislativní rady vlády pro první místopředsedkyni VV a

šéfkou poslaneckého klubu Karolínu Peake. Po krátké anabázi odešel dosavadní šéf resortu dopravy Radek Šmerda. Šmerdu nahradil ekonom VV Pavel Dobeš. Na konci roku 2011 došlo ve vládě k dalším personálním změnám - ministrem zemědělství se stal Petr Bendl (ODS), do čela ministerstva průmyslu a obchodu se postavil Martin Kuba (ODS) a ministerstvo kultury začala vést Alena Hanáková (TOP 09). Na jaře 2012 se vláda potýkala s další krizí. Na veřejnost se dostala nahrávka Kristýny Kočí, ze které podle VV vyplývá, že se koaliční partneři před rokem podíleli na přípravě puče uvnitř Věcí veřejných. Strana pak podmínila své setrvání ve vládě revizí koaliční smlouvy. Ministři Věcí veřejných (Karolína Peake, Kamil Jankovský, Pavel Dobeš) však odmítli demise podat, a strana se tak rozštěpila. Věci veřejné nakonec odešly do opozice a lidé kolem Karolíny Peake zůstali ve vládě. Vicepremiérka založila stranu LIDEM, do níž přestoupilo sedm poslanců VV. (aktualne.cz 26. 2. 2020)

Vláda opět čelila několika pokusům o vyslovení nedůvěry. O hlasování požádali opoziční sociální demokraté v souvislosti s korupční kauzou na ministerstvu životního prostředí. Ministr Pavel Drobil (ODS) byl mimo jiné podezřelý z plánu vyvádět peníze ze Státního fondu životního prostředí (SFŽP) pro ODS a na svou vlastní kariéru. Přítomno bylo 193 poslanců, proti vládě jich hlasovalo 80, pro 113. Koaličních poslanců chybělo při hlasování pět, z opozičních pak dva zástupci ČSSD. Další návrh iniciovala opoziční ČSSD kvůli aférám, jako bylo údajné sledování politiků bezpečnostní agenturou ministra dopravy Víta Bárty. Vládu podrželi poslanci všech tří koaličních stran: Proti návrhu bylo 114 poslanců ODS, TOP 09 a Starostů a Věcí veřejných. Pro vyslovení nedůvěry bylo 84 poslanců ČSSD a KSČM a také bývalí členové klubu VV Kristýna Kočí, Jaroslav Škárka a Stanislav Huml. Třetí pokus se konal 20. března 2012. Opozice požadovala odchod vlády v souvislosti s jejími reformami a úspornými opatřeními. Debata trvala pět hodin. Pro nedůvěru hlasovalo 85 opozičních poslanců z dvousetčlenné sněmovny, přítomných 113 zástupců koalice bylo proti návrhu. Nečas po hlasování novinářům řekl, že opoziční pokus o svržení vlády považoval spíše za „teatrální gesto“. Ani ne po čtyřech měsících od předchozího pokusu opozice požádala o vyslovení nedůvěry kvůli možnému ovlivňování vyšetřování kauzy nákupu letadel CASA ze strany členů vlády i kvůli rozpočtové politice vlády. Přítomno bylo 178 poslanců, proti vládě hlasovalo hodinu před půlnocí 89 poslanců, pro vládu 89, nikdo se nezdržel. Pátý pokus v lednu 2013. ČSSD vyvolala mimořádnou schůzi kvůli amnestii prezidenta Václava Klause, kterou premiér Nečas spolupodepsal.

Proti návrhu hlasovali poslanci vládních stran ODS, TOP09/STAN, LIDEM a nezařazení Michal Doktor a Pavel Bém. S opozicí hlasoval pro návrh i Jiří Paroubek. Lubomír Zaorálek navrhl doprovodné usnesení s vyjádřením nesouhlasu k amnestii, sněmovna to však uznala za nepřijatelné. Pozornost upoutala neúčast při hlasování vicepremiéra a prezidentského kandidáta Karla Schwarzenberga, který v rozpravě vyjádřil k amnestii kritiku. Pro návrh bylo 92, proti návrhu: 97 a nehlasovalo: 11 poslanců. (irozhlas.cz 23. 11. 2018) Vláda nakonec padla v důsledku rezignace premiéra Nečase po zásahu na Úřadu vlády⁷¹.

4.4.3. Volební tvář

Volbám do Poslanecké sněmovny v roce 2010 předcházela turbulentní a vůbec nejdelší volební kampaň běžící prakticky od vyslovení nedůvěry Topolánkově vládě v březnu 2009. Původně se volby měly uskutečnit jako předčasné již v říjnu 2009. Ústavní soud však na návrh Miloše Melčáka, poslance zvoleného za ČSSD, zrušil parlamentem přijatý ústavní zákon, který předpokládal uskutečnění předčasných voleb stejnou cestou jako při obdobné situaci v roce 1998. Následně sice došlo k široké politické shodě na změně Ústavy, která zakotvila možnost samorozpuštění Poslanecké sněmovny. Těsně před hlasováním o rozpuštění Poslanecké sněmovny však ČSSD vedená Jiřím Paroubkem porušila přijaté dohody a neumožnila z důvodu obav o vlastní úspěch konání voleb v listopadu 2009. Volby tak proběhly až v řádném termínu v květnu 2010 a funkční období původně „letní překlenovací“ vlády Jana Fischera se protáhlo na více než rok. V průběhu volební kampaně odstoupil 1. dubna 2010 z pozice volebního lídra předseda Mirek Topolánek. O 12 dní později pak rezignoval i na funkci předsedy. Výkonná rada ustavila novým volebním lídrem místopředsedu Petra Nečase. (Ods.cz)

Téměř dvouletý maraton volebních kampaní, který byl nejen únavný pro voliče, byl také

---

⁷¹ V červnu 2013 provedl Útvar pro odhalování organizovaného zločinu razii proti některým politikům, úředníkům a podnikatelům podezřelým z korupce a zneužití pravomocí úřední osoby. Mezi zadrženými byly mj. i vedoucí Úřadu vlády Lubomír Poul nebo Jana Nagyová, vrchní ředitelka Sekce kabinetu předsedy vlády a milenka Petra Nečase, která, jak se později ukázalo, měla na premiéra nebyvalý vliv. Do kauzy měly být zapleteni i tři bývalí poslanci ODS a údajně i Petr Nečas, který jim měl nabídnout úplatek v podobě významných postů ve státních a polostátních firmách výměnou za politickou podporu. Tato kauza zapříčinila vyslovení nedůvěry vládě a vypsání předčasných voleb. (Gregor 2017 s. 102)

finančně a kreativně vyčerpávající i pro samotné politické strany. Tento maraton započaly symbolicky kampaně před krajskými volbami v létě 2008, ve kterých se ČSSD podařilo voliče mobilizovat na základě celostátního tématu zdravotnictví a slibu zrušení poplatků ve zdravotnictví. Zřejmě i díky tomu byly krajské volby ze strany voličů zatím historicky nejvyšší zájem. V průzkumech preferencí se ODS dlouhodobě umísťovala na druhém místě za ČSSD. Výraznější zlom můžeme vidět mezi březnem a dubnem 2010. V té době kulminovaly skandály Mirka Topolánka. Zatímco ČSSD byla personálně stabilizovaná s neoblíbeným předsedou v čele, ODS měnila svého lídra dva měsíce před volbami. Volební program ODS nazvaný „Řešení, která pomáhají“ byl psaný jako souvislý text. Občanští demokraté na 52 stranách svým voličům předložili celkem 296 předvolebních slibů, které podobně jako v předešlých volbách doplnili řadou grafů zvyšujících věrohodnost argumentů. Jako hlavní cíl si v programu vytkli zvládnutí ekonomické krize a dokončení reformy. Ve srovnání s programem z roku 2006 tentokrát přibyla kapitola s výčtem úspěchů strany z předchozího volebního období. Vzhledem ke skutečnosti, že byla ODS součástí vládní koalice, se jednalo o logický krok. Vedle toho byl program rozdělen do preambule, hlavních priorit, kapitoly věnované kritice levicové politiky. Stejně jako ve volbách v roce 2006, i tentokrát zůstalo nejvýraznějším tématem, aspoň co do počtu slibů, venkov a životní prostředí. Po změně volebního lídra se pak více zaměřila na představení „nové tváře“ reprezentující pozitivní přístup a novou energii pro ODS, která měla být protiváhou těžkopádné ČSSD s neoblíbeným Paroubkem v čele. Tematicky se strana na billboardech a v inzerci snažila komunikovat hlavně sdělení týkající se hospodářské politiky a státního dluhu. (Gregor 2017, s. 92 – 93 a 99 – 100)

V roce 2010 strana získala 1 057 792 hlasů/20,22 %, což bylo méně než v roce 2006 (1 892 475 hlasů/35,8 %), avšak více než v roce 2013 (384 174 hlasů/7,72 %). Petr Nečas kandidoval ve Zlínském kraji, který lze považovat za jeho domovský, neboť dlouhá léta žil a pracoval v tomto kraji. Získal celkem 13 221 hlasů/20,58 %, druhý skončil lídr ČSSD Zdeněk Škromach se ziskem 8 771 hlasů/12,95 %. ODS získala 64 222 hlasů 20,81 %. V roce 2013 zde ODS získala 16 722 hlasů/5,66 % a nezískala žádný mandát. V roce 2006 strana skončila také druhá se ziskem 101 376 hlasů/ 31,68 %.

Pod vedením Petra Nečase se strana zúčastnila voleb do Senátu a krajských voleb v roce 2012. Ani v jedné volbě strana nevyhrála a naopak v Senátu ztratila dost křesel.

4.4.4. Zhodnocení vůdcovství

Výzkumná otázka zní: „Měl premiér dominantní postavení ve straně?“

Petr Nečas byl ve straně de facto od začátku a postupně se profiloval v jednoho s nejdůležitějších členů strany. Po odchodu Václava Klause měl velkou šanci na zvolení, přestože neměl zkušenosti s vládnutím⁷², ale to ani Mirek Topolánek, který se nakonec těsně stal předsedou. Petr Nečas pak dva roky plnil roli prvního místopředsedy strany. V roce 2006 ho vystřídal Pavel Bém, avšak Nečas se nejprve stal v první Topolánkově vládě prvním místopředsedou vlády a ve druhé řadovým místopředsedou, avšak jediným z řad ODS, což o jeho roli ve straně rovněž vypovídá.

O jeho silné pozici ve straně následně svědčí situace z jara roku 2010, kdy došlo k odstoupení Mirka Topolánka. Jeho měl podle stanov nahradit první místopředseda David Vodrážka, ale přednost dostal právě Nečas. Například Přemysl Sobotka⁷³ viděl ve změně volebního lídra šanci, jak by ODS mohla vyhrát volby. Následně byl potvrzen ve funkci ziskem 87 % hlasů.

Petr Nečas následně sestavil vládu a stal se premiérem. Proti jeho reformám se postavili někteří jeho spolustraníci, ale až po prohraných volbách do krajských zastupitelstev se ve straně vzedmula opozice, která se projevila na volebním kongresu, kde se Petru Nečasovi postavil v souboji o předsednictví Ivan Fuksa. Přesto Nečas vyhrál se ziskem 59 %. Nečasovou opozicí byli bývalí stoupenci premiéra Mirka Topolánka, podobná situace se odehrála u Vladimíra Špidly, který rovněž bojoval se stoupenci bývalého předsedy. Narozdíl od něj však Nečas tuto situaci ustál a odpůrců se postupně zbavil tím, že je dostal z vrcholných funkcí. Na druhou stranu Fuksa se Šnajdrem dostali pozice v dozorčích radách státních firem, což bylo rovněž předmětem vyšetřování policie.

Po zásahu na Úřadu Vlády Petr Nečas nejprve nechtěl odstoupit, protože se cítil být nevinný a neviděl důvod, proč by měl odstoupit. Nicméně jak bylo výše zmíněno Výkonný výbor si musel vybrat, zda podpoří Petra Nečase a bude riskovat pád vlády nebo premiéra vymění a zachová si účast na vládě a post premiéra. Protože si vybrala strana tuto druhou

---

⁷² Přesto byl již přes dva roky místopředsedou strany

⁷³ V té době byl předsedou Senátu

variantu, nepovažují Petra Nečase za transformačního vůdce, jelikož si se svými stoupenci nevytvořil bližší vazby. Naopak v něm vidím prototyp transakčního vůdce, protože ODS byla orientována hlavně na úspěchy ve volbách (jak již bylo ukázáno na případu Mirka Topolánka v roce 2008) a on byl pro stranu v roce 2010 nejlepší volbou, aby dosáhla maximálního zisku.

Délka předsednictví

V čele strany stál necelé tři roky, konkrétně od 20. června 2010 do 17. června 2013. - 1 bod

Kongresy a sjezdy

Petr Nečas se zúčastnil pouze 2 volebních kongresů. Na prvním byl zvolen se ziskem 87 %, na druhém 59 %. To znamená za první kongres 3 body, za druhý 2. - 2,5 bodu

Opozice ve straně

Opozicí byla skupina stoupenců bývalého předsedy Topolánka, kterou představovali především Ivan Fuksa a Petr Tluchoř. Oba byli ve vrcholných funkcích, Fuksa ministrem zemědělství a Tluchoř předsedou poslaneckého klubu. Oba byli ze svých funkcí odejiti a Fuksa neuspěl na kongresu. Nakonec nebyli příčinou odchodu Nečase z čela strany. - 2 body

Konec ve straně

Výkonný výbor měl v podstatě na výběr, zda podpoří Nečase a dá mu šanci na očistění se anebo ho vymění. Vybrali si druhou možnost a Nečas tak byl v podstatě tlačěn k rezignaci, i když nebyl odvolán. Konec je podobný jako u Mirka Topolánka. - 2 body

4.4.5. Zhodnocení prezidencializace

Výzkumná otázka zní: „*Měl premiér dominantní postavení ve své vládě?*“

Petr Nečas se musel vyrovnat se složitou situací ve své vládě. Nejprve se jednalo o možné sledování politiků od koaličního partnera Víta Bárty, ten byl posléze obviněn z uplácení vlastních poslanců. Věci veřejné se následně rozštěpily, ale Petr Nečas byl schopen udržet svou vládu, neboť se dohodl s odpadlíky z této strany, kteří vytvořili stranu LIDEM, jež se stala koaličním partnerem. Je potřeba zmínit, že byť se v tomto případě jednalo o minimálně vítěznou koalici, tak disponovala většinou 118 hlasů, proto bylo možné rekonstruovat vládu po rozpadu VV.

Odvolání Ivana Fuksy bylo popsáno výše, proto nepovažuji za nutné to opět rozebírat. Byl to však příklad, jak se premiér vyrovnal s opozicí ve vlastní vládě. Jiná opozice se ve vládě nevyskytla. Několik ministrů odstoupilo kvůli podezření z korupce.

Pozici Petra Nečase oslabují podobné strukturální faktory, které se vyskytovaly u většiny českých vlád v minulosti. Současný premiér je těžko může zásadně změnit. Strukturální slabost Nečasovy pozice se navíc pojí s tím, že dnešní ODS nemá status dominantní strany ve vládě, který v minulosti mívala. Faktory, které by mohly působit pro premiéra pozitivně, na prvním místě silné zázemí vlády v parlamentu, rozměňuje nekonzistence koalice. Nečas nemá příliš silnou pozici ani uvnitř vlastní strany, což se musí promítat i do jeho autority v kabinetu a na veřejnosti. Opomenout také nelze celkový obraz Nečasovy vlády, který je dnes velmi nevábný. Je špatně představitelná nepopulární vláda s oblíbeným premiérem. (Kopeček 2011)

Z mojí analýzy Anopressu je ohraničena daty 10. srpna 2010 až 17. června 2013 vyplývá, že premiér Petr Nečas byl zmiňován celkem 38 264 krát, Karel Schwarzenberg⁷⁴ 11 423 krát a Radek John, který byl předsedou druhé koaliční strany celkem 11 423 krát.

Délka vládnutí

Petr Nečas byl předsedou vlády od 13. července 2010 do 10. července 2013. – 2 body

Premiér v médiích

Premiér nebyl nijak zastinován. – 3 body

Opozice ve vládě

Opozice ve vládě se projevila pouze v případě Ivana Fuksy, který patřil k lidem okolo Petra Tluchoře. Nicméně on sám se po svém odvolání pokusil porazit Petra Nečase, takže ho považují za představitele opozice, avšak na předsedu kandidoval až po svém odvolání z pozice ministra. – 2,5 bodů

4.4.6. Zhodnocení personalizace volební kampaně

Výzkumná otázka zní: „Dosahovala strana s premiérem v čele dobrých volebních výsledků?”

Hlavní tváří kampaně byl Petr Nečas, ve výrazně menší míře pak Jiří Pospíšil, Miroslava

---

⁷⁴ První místopředseda vlády a předseda strany TOP 09

Němcová a v Praze a jejím okolí i Pavel Bém. Obecně však byla kampaň z pohledu prezentace osobností do značné míry decentralizovaná, velký prostor dostali kandidáti v jednotlivých krajích. Ze známých osobností pak mezi nejvýraznější podporovatele patřil známý hokejista Jaromír Jágr, který stranu se slovy „nechci, aby to u nás dopadlo jako v Řecku,” podpořil v závěru kampaně.(Gregor 2017, s. 100)

Strana sice skončila druhá ve volbách, avšak povedlo se jí sestavit vládu a vládnout. Volební zisk byl slabší než v roce 2006, ale výrazně lepší než v roce 2013. Je otázkou do jaké míry mohl za špatný volební výsledek v roce 2013 právě Petr Nečas. Strana propadla rovněž v senátních, kdy ztratila několik senátorů a hlavně ztratila většinu v horní komoře. V krajských volbách se straně nedařilo již v roce 2008, ale ty z roku 2012 dopadly pro stranu ještě hůře. ODS v roce 2008 prohrála ve všech krajích, ale skončila druhá. V roce 2012 strana ovládla Plzeňský kraj, ale skončila až třetí.

Volby do PS

Strana dosáhla horšího volebního výsledku než v roce 2006, ale lepšího výsledku než v roce 2013. – 1 body

Premiér ve svém volebním obvodu

Petr Nečas ve svém volebním obvodu kandidoval již v roce 2006, ale ani v jednom z těchto dvou případů strana ve Zlínském kraji nevyhrála. V roce 2006 zde strana vyhrála se ziskem přes 100 tisíc hlasů, v roce 2010 to byl horší výsledek a v roce 2013 ODS ve Zlínském kraji nezískala ani jeden mandát. Petr Nečas v roce 2010 získal nejvíce hlasů ze všech kandidátů a to i ve srovnání s ostatními roky. – 1,5 bodů

Úspěšnost voleb

Strana pod Petrem Nečasem nevyhrála žádné volby a to ani do PS – 0 bodů

4.5. Bohuslav Sobotka

Bohuslav Sobotka se narodil 23. října 1971. V roce 1995 vystudoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně. Členem ČSSD je od prosince 1989, podílel se na obnovení činnosti ČSSD v Brně a na okrese Vyškov. V roce 1990 byl spoluzakládajícím členem Mladých sociálních demokratů. V roce 1996 byl zvolen poprvé do Poslanecké sněmovny na kandidátce ČSSD za Jihomoravský kraj. Opětovně zvolen poslancem za ČSSD v tomto kraji v letech 1998, 2002, 2006 a 2010. V letech 1998-2010 působil jako člen městského

zastupitelstva ve Slavkově u Brna (1998-2010). Opakovaně byl zvolen do funkce předsedy Poslaneckého klubu ČSSD, v letech 2002 až 2006 působil jako ministr financí a místopředseda vlády, byl předsedou rozpočtového výboru Poslanecké sněmovny a statutárním místopředsedou ČSSD. Od prosince 2011 stál v čele mandátového a imunitního výboru Poslanecké sněmovny. Od března 2011 do června 2017 byl předsedou ČSSD. (Vlada.cz)

4.5.1. Stranická tvář

Sobotka byl do čela ČSSD zvolen na sjezdu strany v březnu 2011. Stalo se tak ve druhém kole, když poměrem 304 : 285 hlasů porazil svého protikandidáta Michala Haška. Ve funkci předsedy nahradil Jiřího Paroubka, který po parlamentních volbách oznámil rezignaci na funkci předsedy sociální demokracie. Sobotka v kampani za zvolení předsedou ČSSD v roce 2011 vystoupil s programem zaměřeným především na výraznější programovou kritiku tehdejší vlády, a to na úkor osobních útoků na její jednotlivé členy (kterých se však paradoxně sám dopouštěl). Na rozdíl od Haška zastával Sobotka levicovější přístup a vůči Nečasově vládě se vymezoval radikálnějším způsobem. (aktualne.cz 19. 3. 2011)

Po rezignaci Jiřího Paroubka na post předsedy strany bezprostředně po volbách v roce 2010 tuto pozici zastával první místopředseda Bohuslav Sobotka. Na stranickém sjezdu v březnu 2011 do této pozice byl zvolen, když porazil svého protikandidáta Michala Haška. Už v té době se ukazovalo, že ve straně jsou dva názorové směry reprezentované právě zmíněnými dvěma kandidáty na předsedu, které spolu soutěží o vliv uvnitř strany. Tato situace, která není u politických stran neobvyklá, však měla za následek, že v předvolební kampani 2013 na ČSSD útočily jiné kandidující subjekty, ale i představitelé ČSSD mezi sebou. (Gregor 2017, s. 104)

Sobotka byl den po volbách předsednictvem ČSSD vyřazen z vyjednávacího týmu o budoucí vládě a byl vyzván k rezignaci na post předsedy strany. O usnesení se hlasovalo veřejně a jmenovitě. Pro se vyslovilo 20 z 33 členů předsednictva. Sobotka však odejít odmítl a jednání svých oponentů v čele s Michalem Haškem označil za pokus o puč. Následně se do médií dostala zpráva, že se pět členů ČSSD sešlo v sobotu večer po vyhlášení volebních výsledků s prezidentem Milošem Zemanem v Lánech. Této schůzky se zúčastnil Michal Hašek, Jeroným Tejc, Zdeněk Škromach, Milan Chovanec a Jiří

Zimola. Podle Sobotkových stoupenců uvnitř strany měl být v Lánech dohodnut plán, jak ho sesadit. Předseda strany poté požadoval, aby tzv. pučisté vyvodili politické důsledky a odešli z vedení ČSSD. Pod tlakem tak čtyři z nich skutečně učinili, pouze Chovancovu rezignaci na post místopředsedy strany Sobotka nepřijal. V neděli 10. listopadu 2013 zasedal ústřední výkonný výbor (ÚVV), který rozhodl, že Sobotka je kandidátem strany na premiéra. Předseda strany poté vedl s ANO a KDU-ČSL povolební vyjednávání o sestavení nové vlády. V jeho vyjednávacím týmu byl Milan Štěch, Alena Gajdušková, Milan Chovanec a Lubomír Zaorálek. (aktualne.cz 19. 3. 2011) V roce 2013 byl Sobotka potvrzen v čele strany ziskem téměř 85 % hlasů.

V roce 2015 proběhl další volební kongres, na kterém získal Bohuslav Sobotka 85 % a neměl žádného protikandidáta. V roce 2017 obhájil pozici se ziskem 67 %. V červnu 2017 se Sobotka rozhodl vyřešit propadající se preference strany svým odchodem z pozice předsedy strany a volebního lídra. Dočasným předsednictvím byl pověřen Milan Chovanec. Volebním lídrem a kandidátem se stal Lubomír Zaorálek. Sobotka dokončil mandát předsedy vlády a následně ještě ve volbách kandidoval jako lídr v Jihomoravském kraji.

Bohuslav Sobotka končí v politice. Své rozhodnutí zveřejnil na sociální síti Facebook. Sobotka řekl, že "nepůjde cestou některých bývalých premiérů či předsedů stran a nebudu svým následovníkům v čele ČSSD okopávat v médiích kotníky". Chce nadále zůstat aktivním občanem, proto bude ve vnitrostranickém referendu hlasovat proti tomu, aby byli sociální demokraté součástí vlády Andreje Babiše, jeho důvody jsou podle jeho vlastních slov dlouhodobě jasné a známé. (iHned.cz 22. 3. 2018)

4.5.2. Vládní tvář

Volby vyhrála ČSSD 20,45 % hlasů/ 1 016 829 a 50 mandátů. Na druhém místě bylo ANO 2011, které získalo 18,65 % a 47 mandátů.

Vláda se skládala z osmi ministrů ČSSD, ANO 2011 mělo šest zástupců a KDU-ČSL tři ministry. Sobotkova vláda devětkrát obměnila svá ministerstva. Nejvíce změn zasáhlo resort ministra školství, který se za čtyři roky obměnil třikrát.

"Žádné takové prohlášení od pana prezidenta nemám. Prezident může mít výhrady ústavní

nebo zákonné, politické výhrady není možné akceptovat. Při vší úctě, pan prezident není čtvrtou koaliční stranou," odvětil šéf ČSSD na dotaz, zda mu prezident řekl, že vládu nejmenuje, dokud Sobotka nevymění na svém seznamu jména, která nejsou pro hlavu státu přijatelná. Prezident republiky dříve uvedl, že před jmenováním Andreje Babiše do vlády, který nyní nemůže na Hrad dodat negativní lustrační osvědčení, požaduje, aby prvním čtením ve Sněmovně prošel návrh služebního zákona. (idnes.cz 6. 1. 2014)

Věra Jourová z hnutí ANO bude novou českou eurokomisařkou. ČSSD si za to, že kývla na Jourovou, vymohla vyšší růst minimální mzdy a to, že se již v pondělí o 750 milionů navýšil rozpočet na sociální služby. Sociální demokracie proti ní navrhovala exministra financí Pavla Mertíka a lidovci nejprve bývalou europoslankyni Zuzanu Roithovou, potom unijního úředníka Petra Blížkovského, protože Roithová neměla zájem. Jourovou ANO navrhlo až poté, co neúspěšně prosazovalo europoslance Pavla Teličku. Ten byl nepřijatelný pro sociální demokraty. (idnes.cz 21. 7. 2014)

Když ve středu třetina klubu sociální demokracie podpořila pozměňovací návrh, podle něž by spotřební daň u nafty klesla o 2,50 Kč na litr a u benzínu o 1,50 Kč, byl ministr financí a šéf hnutí ANO Andrej Babiš v šoku. Kdyby takto zákon skutečně platil, znamenalo by to podle něj výpadek příjmů státního rozpočtu ve výši 14 miliard korun. Napodruhé si ČSSD chce ohlídat, aby se při novém hlasování o zdanění nafty „neutrhl“ znovu 17 poslanců ČSSD. Sociální demokraté budou mít závazné hlasování o daních, nesmí tedy podpořit návrh poslance Milana Urbana. „Pan premiér křičel na těch 17 poslanců sociální demokracie na klubu, že kvůli tomu padne vláda a jenom sociální demokracie ví, že mluvím pravdu,“ popsal místopředseda sněmovny Petr Gazdík z TOP 09, jaké má informace z ČSSD. „Premiér nám říkal, že postup poslanců ČSSD může oslabit naše postavení v koalici, zhoršit vztahy s partnery a jaké to bude mít dopady pro rozpočet,“ řekl iDNES.cz poslanec Richard Dolejš, jeden z těch, kteří hlasovali s Urbanem. „Podruhé už to nepodpořím,“ potvrdil Dolejš. Zato Urban trvá na tom, že bude pro svůj návrh hlasovat znovu a že si nenechá nic nařídít. (idnes.cz 25. 7. 2014)

Premiér Sobotka oznámil, že se rozhodl podat demisi vlády kvůli nevyjasněným Babišovým majetkovým poměrům a finančním transakcím. Babiš byl podle něj ve střetu zájmů, když mu jako ministrovi financí podléhala finanční správa, která by měla vyšetřit

jeho nákup jednokorunových dluhopisů od společnosti Agrofert v době, kdy ji vlastnil. Prezident Zeman demisi interpretoval jako výlučně premiérovu demisi, Sobotka v reakci na to změnil svůj postoj, demisi nepodal a navrhl odvolat z kabinetu Babiše k 9. květnu. (irozhlas.cz 29. 11. 2017)

Sobotkova vláda čelila pokusu o vyslovení nedůvěry. Poslanci TOP 09, ODS a Úsvitu se kabinet pokusili svrhnout hlavně kvůli sporům o daňové zvýhodnění biopaliv, upozorňovali na údajný střet zájmů ministra financí a majitele skupiny Agrofert Andreje Babiše (ANO). Rozprava trvala sedm hodin. Už předem bylo zřejmé, že opozice nebude mít pro svůj návrh dost hlasů. Hlasovali pro něj jen poslanci TOP 09, ODS a hnutí Úsvit, zatímco 32 přítomných komunistů se hlasování zdrželo a „odpadlíci“ z klubu hnutí Úsvit před hlasováním opustili jednací sál. Pro návrh hlasovalo 47, proti návrhu: 105, zdrželo se: 32 a nehlasovalo: 16 poslanců. (irozhlas.cz 23. 11. 2018)

4.5.3. Volební tvář

Ačkoliv kampaním v České republice obvykle dominují silná socioekonomická témata, s žádným takovým jsme se v roce 2013 nesetkali a to i přesto, že v programech i médiích se vyskytovala často. Pokud tedy nějaké téma bylo pro tyto volby charakteristické, byla to změna a – i s ohledem na předešlé události vedoucí k předčasným volbám – boj proti korupci. Kampaně tak provázela hesla slibující změnu – a to jak změnu stylu vlády slibovanou opozičními stranami, tak vymezování se nových stran vůči stranám zavedeným. Návaznost na předešlé volby můžeme vidět naopak v míře užití negativních reklam. Tentokrát však na sebe neútočily dvě nejsilnější strany, pouze s mírnou nadsázkou lze říci, že negativní kampaň vedli všichni proti všem. Výsledkem byly volby, po kterých mělo v Poslanecké sněmovně zastoupení hned sedm politických subjektů. Volby v roce 2013 nepřinesly z pohledu volebních programů žádnou výraznou změnu. Oproti volbám z let 2006 nebo 2010 sociální demokraté výrazně méně pracovali se známými osobnostmi, které by stranu podporovaly. Tiskový mluvčí strany na přímý dotaz jmenoval pouze herce Pavla Trávníčka a herečku Uršulu Klukovou. ČSSD pro své kandidáty připravila i manuál, ve kterém jim dávala rady, jak prezentovat stranu, jak se oblékat a vystupovat před lidmi. V něm strana například radila, aby kandidáti nenosili kravatu. Tím se vedení sociální demokracie snažilo vymanit ze zažité image politiků a stylizovat se do kandidátů blízkých lidem. K tomu jim měla pomoci právě košile bez kravaty, která působí více neformálně (Gregor 2017, s. 103 – 105)

Strana pod jeho vedením získala 1 016 829 hlasů, což je o 138 438 hlasů méně než v roce 2010, ale o 648 482 hlasů více než v roce 2017. Strana vyhrála v devíti krajích. Bohuslav Sobotka kandidoval ve svém domovském Jihomoravském kraji. Strana zde v roce 2010 získala 139 476 hlasů a vyhrála. V roce 2017 strana získala v tomto kraji 49 248 hlasů a propadla. V roce 2013 v Jihomoravském kraji kandidoval jako lídr, ale byl přeskóčen Michalem Haškem (25 531 hlasů) a skončil za ním v celkových výsledcích tedy druhý (22 175 hlasů). Strana v těchto volbách získala 131 684 hlasů.

Za dobu předsednictví se strana zúčastnila senátních voleb, krajských a voleb do Evropského parlamentu. Senátní volby strana vyhrála v roce 2010, v roce 2011 uspěl v doplňovacích volbách kandidát ČSSD Jiří Dienstbier, v roce 2012 opět strana vyhrála a získala většinu v horní komoře, v roce 2014 sice strana vyhrála ve volbách, ale ztratila několik senátorů. V roce 2016 strana v senátních volbách propadla když z 12 senátorů obhájila pouze dva. Kromě senátních voleb se konaly i volby do krajských zastupitelstev. V roce 2012 slavila ČSSD vítězství. Sice se jí nepovedlo zopakovat drtivé vítězství z roku 2008, kdy vyhrála ve všech krajích⁷⁵, avšak v celkových výsledcích opět vyhrála. V roce 2016 strana skončila druhá, ale vítězství si připsala pouze ve dvou krajích. V roce 2014 se konaly volby do Evropského parlamentu a strana v nich obsadila až třetí místo. Nutno však podotknout, že v těchto volbách ČSSD nikdy nevyhrála.

4.5.4. Zhodnocení vůdcovství

Výzkumná otázka zní: „*Měl premiér dominantní postavení ve straně?*“

Bohuslav Sobotka měl dost podobnou pozici jako Petr Nečas v ODS. Taktéž byl dlouhodobě druhým mužem strany a rovněž byl prvním místopředsedou vlády. Přesto narozdíl od něj nebyl při volbě nového předsedy jednoznačným favoritem a s Michalem Haškem jen těsně vyhrál. Právě Hašek byl poté jeho největším rivalem. Po historicky první přímé volbě prezidenta došlo k posílení pozice Michala Haška a jeho spojenců. Ti se ve spolupráci s prezidentem Zemánekem pokusili obejít Sobotku. Tzv. Lánský puč byl však potlačen i kvůli nejednotě jeho účastníků a Bohuslav Sobotka, kterého výkonný výbor potvrdil v čele vyjednávacího týmu, posílil svoji pozici. Tato silná pozice se potvrdila i na následných volebních kongresech, kdy Sobotka s přehledem obhájoval své předsednické křeslo.

---

⁷⁵ Tentokrát strana ztratila čtyři kraje

Kromě této opozice čelil Sobotka nejednotě svého poslaneckého klubu. Mám tím na mysli především situaci s návrhem Milana Urbana, kdy ale došlo k napravení situace po promluvě Sobotky a poslanci poté hlasovali, jak si sám přál.

Konec ve straně nebyl nijak vynucen. Je pravda, že ČSSD klesaly preference a v posledních volbách propadala, ale na Sobotku nebyl nijak vyvíjen tlak. Pokud tuto situaci porovnáme s Vladimírem Špidlou, tak lze říct, že Bohuslav Sobotka se rozhodl sám a odstoupil po svém zvážení bez žádné výzvy k odchodu.

Bohuslav Sobotka si se svými spolustraníky vybudoval pevné vazby, které mu následně pomohli ustát složité situace (Lánský puč, neúspěšné volby). Jeho výsledky na kongresech byli velmi dobré a po roce 2014, kdy ČSSD začala prohrávat volby na něj nebyl ze strany vyvíjen nátlak. Nakonec i po svém konci v čele strany dále kandidoval jako lídr v Jihomoravském kraji a ve straně nadále zůstal. Proto dle mého splňuje podmínky transformačního vůdcovství.

Délka předsednictví

V čele strany byl od 18. března 2011 do 15. června 2017. – 3 body

Kongresy a sjezdy

Celkem se zúčastnil čtyř kongresů. Poprvé byl zvolen pouze rozdílem devatenácti hlasů (1 bod). Podruhé a potřetí získal okolo 85 % (3 a 3 body) a naposledy byl zvolen se ziskem 67% (2 body). – 2,3 bodů

Opozice ve straně

Sobotka se musel vyrovnat s dlouhodobou opozicí v podobě Michala Haška. Ta nakonec vyústila až v neúspěšný puč po volbách 2013. Bohuslav Sobotka však tuto situaci ustál a prosadil se na úkor kritiků, kteří museli ustoupit. – 2 body

Konec ve straně

Po Sobotkově konci nebyla ve straně poptávka. Straně sice klesaly preference, ale ve volbách výrazně nepropadala. Pokud situaci srovnáme s neúspěšnými eurovolbami v roce 2004, tak Sobotka vydržel v čele strany až do roku 2017 a rozhodl se znovu nejit do voleb jako lídr strany. – 3 body

4.5.5. Zhodnocení prezidencializace

Výzkumná otázka zní: „*Měl premiér dominantní postavení ve své vládě?*“

ČSSD zformovala vládu poprvé od roku 2006. Koalici utvořila s novým subjektem ANO 2011 a lidovci. Vláda prosadila spoustu zákonů a jako jedna ze tří dokončila celé volební období. Na druhou stranu byla celou dobu poznamenávána spory mezi Andrejem Babišem a Bohuslavem Sobotkou.

Přikládám vyjádření politologa Ladislava Cabady z článku pro Info.cz ze dne 29. 11. 2017: „Abych demonstroval nejparadoxnější proklamace Andreje Babiše: na jedné straně viděl tuto vládu jako nejlepší v polistopadové historii, ostatně když odmítal své odvolání z vlády, tvrdil, že chce premiér tuto mimořádnou vládu zničit, avšak současně vytrvale tvrdil, jak špatný je premiér manažersky a jak špatné jsou koaliční strany. Jinak řečeno: podle Babiše kvalitu přinesli čtyři ministři za ANO,“ říká Cabada. Podle něj je vlastně s podivem, že situace „dvou premiérů“ nevyprovokovala Bohuslava Sobotku k ráznému řešení daleko dříve. „Alternativ k vládě ale nejspíš mnoho nebylo,“ myslí si.

Analýza Anopressu je ohraničená daty 18. února 2014 až 5. prosince 2017. Bohuslav Sobotka byl zmiňován 40 434 krát, Andrej Babiš celkem 43 340 krát, Pavel Bělobrádek 7 572 krát.

Z těchto důvodů se nedomnívám, že došlo k dominantnímu postavení Bohuslava Sobotky ve vládě.

Délka vládnutí

Sobotkova vláda vládla téměř 4 roky. Celé volební období dokončila, pouze povolební vyjednávání trvalo déle a to i kvůli tzv. Lánskému puči a rovněž dovládla díky kompromisu po odchodu Andreje Babiše z vlády. – 3 body

Premiér v médiích

Bohuslav Sobotka jako první z premiérů byl zmiňován méně než místopředseda vlády Andrej Babiš. – 1 bod

Opozice ve vládě

Opozici ve vládě představoval především Andrej Babiš. Jiní ministři proti Sobotkovi nevystupovali. Pokud se na to podíváme čistě z hlediska vlády, tak došlo k vítězství

Bohuslava Sobotky, neboť si prosadil odchod Babiše a koalice zůstala zachována. A to i přes obtíže s prezidentem republiky, který chtěl interpretovat jinak demisi celé vlády. – 2 body

4.5.6. Zhodnocení personalizace volební kampaně

Výzkumná otázka zní: „Dosahovala strana s premiérem v čele dobrých volebních výsledků?”

Na všech vizuálech se objevoval předseda strany Bohuslav Sobotka. Toho ve druhé vlně doplnili lídři v jednotlivých krajích. Týden před volbami, který strana nazvala jako „Oranžový týden“, ČSSD slogan doplnila konkrétní tematickou oblastí („Dobře fungující stát vás ubrání před zvlí exekutorů“, „Dobře fungující stát vám dá práci“, „Dobře fungující stát zajistí důstojné stáří“ apod.). Personálně dostali plný prostor lídři jednotlivých krajů, nyní už bez Sobotky. Velkým prostorem pro krajské kandidáty tak kampaň v roce 2013 připomínala volby z roku 2002, kdy byla osoba předsedy upozaděna a prezentace strany se také soustředila zejména na krajské lídry. (Gregor 2017, s. 106)

Strana v roce 2013 vyhrála volby do PS, když získala méně hlasů než v roce 2010, ale více než v roce 2017. Bohuslav Sobotka ve svém obvodu skončil až druhý za svým rivalem Michalem Haškem. Strana tehdy získala méně hlasů než v roce 2010, ale více než v následných volbách.

Pod jeho vedením se nejprve dařilo straně získávat mandáty v Senátu, až dosáhla většiny v této komoře. Dalším vítězstvím byly volby do krajských zastupitelstev a Poslanecké sněmovny. Po roce 2014 však strana začala prohrávat volby.

Volby do PS

Strana byla úspěšnější pouze než v následujícím období. – 1 bod

Premiér ve svém volebním obvodu

V Jihomoravském kraji ČSSD sice vyhrála, ale její výsledky měly sestupnou tendenci jako na celostátní úrovni, přestože rozdíl v počtu hlasů nebyl tak značný. Vítězem v tomto kraji se stal Michal Hašek. – 0 bodů

Úspěšnost voleb

Strana pod jeho vedením vyhrála třikrát volby do Senátu, jednou do Poslanecké Sněmovny a do zastupitelstev krajů. – 3 body

4.6. Andrej Babiš

Andrej Babiš se narodil 2. září 1954. Babiš vystudoval gymnázium ve švýcarské Ženevě; poté vystudoval Vysokou školu ekonomickou v Bratislavě. Pracovat začal ve slovenské firmě Petrimex, která se zabývala zahraničním obchodem. Po rozdělení federace se česká pobočka přejmenovala na Agrofert. Babiš nakonec zůstal v české pobočce společnosti, již se mu nakonec podařilo získat pod svou kontrolu. Vystudoval Vysokou školu ekonomickou v Bratislavě. V roce 2013 byl zvolen poslancem Parlamentu ČR, od ledna 2014 byl místopředsedou vlády ČR a ministrem financí, v roce 2017 obhájil svůj poslanecký mandát a od prosince téhož roku je premiérem ČR. (srov. aktualne.cz 4. 4. 2020)

4.6.1. Stranická tvář

V roce 2011 založil Andrej Babiš občanskou iniciativu ANO (akce nespokojených občanů), která byla následující rok registrována jako politická strana ANO 2011. V srpnu 2012 byl zvolen předsedou hnutí a hlavním programem se stává boj proti korupci a snížení daní. (aktualne.cz 4. 4. 2020)

Pravomoci předsedy jsou ve straně velice silné a takřka neomezené. Předseda strany svolává sněm, výbor (jakožto nevyšší orgán strany mezi sněmy) i předsednictvo podle své potřeby. Chce-li se občan stát členem, tak kromě tradičních podmínek musí ještě dodat životopis, potvrzení o bezdlužnosti a výpis z rejstříku trestů, přičemž po schválení přihlášky se nestává členem, ale čekatelem, kterým je po stanovami nespécifikovanou lhůtu, po jejímž uplynutí a následným schválením předsednictvem se stává členem. Předsednictvo má rovněž pravomoc členy vylučovat (bez možnosti nižších úrovní strany toto rozhodnutí zvrátit) a to i na základě důvodů jako „jednání proti zájmům hnutí“. Z hlediska postavení územních organizací ANO je jejich pozice ve vztahu k předsednictvu a předsedovi velice slabá a autonomie minimální. Krajští předsedové jsou potvrzováni předsednictvem, které má rovněž pravomoc nominovat kandidáty do veškerých volených funkcí. Celostátní výbor (předsednictvo + krajští předsedové) kandidáty schvaluje a může

jejich pořadí a přítomnost na kandidátce libovolně měnit. Předseda též jedná za stranu bez jakéhokoli pověření od orgánů strany a může na základě vlastního rozhodnutí bez konzultace s kýmkoli měnit pořadí i obsazení kandidátních listin. Tyto pravomoci má nicméně pouze celostátní předseda. Krajští, oblastní a místní předsedové takovou autonomií vůči svým organizacím nedisponují. Celkově vzato má v ANO hlavní a zcela nezastupitelný vliv předseda, bez jehož souhlasu se neděje ve straně takřka nic. (Řežábek 2017, s. 43 – 44)

První ustanovující sněm se konal ve středu 1. 8. 2012 v Praze. Na tomto sněmu byl poprvé zvolen předsedou hnutí jeho sponzor a hlavní tvář miliardář Andrej Babiš. Ze 76 přítomných delegátů ho podpořilo 73. Jeho místopředsedy se stali Jaroslav Faltýnek a Radka Marxová. (Kolman 2019, s. 11) Babiš s sebou do politiky přivedl rovněž řadu lidí zastávajících v Agrofertu různé funkce, což ve výsledku posílilo jeho pozici lídra. V první řadě je zde nutné zmínit osobu Jaroslava Faltýnka, prvního místopředsedu a předsedu poslaneckého klubu ANO, který působil také jako jeden z členů představenstva koncernu. Kromě něj se ve vysoké politice prosadil i Richard Brabec, ministr životního prostředí a místopředseda ANO, který dříve zastával post ředitele Lovochemie, jedné z největších chemických společností spadajících do Babišova koncernu. Okruh lidí, kteří původně přišli ze společností Agrofertu a zaujali významné pozice ve vysoké politice či státní správě, je však daleko širší (Charvát, Just 2016, s. 86).

Jeden z nejvýraznějších incidentů se odehrál po II. sjezdu ANO v březnu 2013, kdy byly do předsednictva hnutí na pozici místopředsedů zvoleny nové tváře, které nahradily J. Faltýnka či R. Brabce zvolené na prvním sněmu. Jak Faltýnek, tak Brabec byli úzce propojeni s Agrofertem a loajální k Babišovu vedení. Tři z pěti nově zvolených místopředsedů, avšak nebyli s koncernem nikterak spjati. V následujících týdnech se stupňoval konflikt mezi Babišem jako znovu potvrzeným předsedou a místopředsedy, kteří se pokoušeli získat větší vliv na rozhodování v ANO. Spor ukončila rezignace čtyř z pěti místopředsedů a jejich odchod z hnutí. Důvodem měl být Babišův autoritativní styl vedení, absence vnitrostranických demokratických principů a upřednostňování lidí loajálních k lídrovi (zaměstnanců Agrofertu). Z původního obsazení místopředsedů zůstala pouze Věra Jourová, přičemž neobsazená místa ve vedení nebyla doplněna. Nový sněm nebyl svolán ani po tom, co byla V. Jourová nominována v říjnu 2014 na post eurokomisařky a odešla z

vedení ANO. Svou pasivitou tak hnutí porušovalo závazné stanovy přijaté v roce 2013. V pořadí III. sněm ANO byl svolán až v roce 2015. Kromě volby vedení hnutí byla na programu sněmu i změna stanov. Ve volbě předsedy ANO Babiš bez protikandidátů suverénně obhájil svou pozici, když získal platné hlasy všech zúčastněných delegátů (celkem 186). Na post prvního místopředsedy hnutí byl zvolen J. Faltýnek, přičemž jeho protikandidáti ještě před volbou stáhli své kandidatury. Součástí celostátního sněmu se stalo také schvalování změn stanov, které výrazně posílily roli centrálních orgánů a zejména pak pozici předsedy hnutí. Silné postavení získal předseda již na základě stanov z roku 2013, kdy byl oprávněn zastupovat hnutí samostatně ve všech záležitostech. Místopředseda takto mohl učinit pouze za základě pověření předsednictvem a jen ve vymezených případech. Nově však byla definována nezastupitelnost předsedy v politických jednáních, kdy jej může zastoupit místopředseda s pověřením představenstva, ale pouze ve vymezených záležitostech. Předseda rovněž kontroluje profesní aparát strany, konkrétně jmenuje a odvolává hlavního i krajské manažery hnutí. Na zatím sněmu konaném v únoru 2017 byly stanovy upraveny tak, aby ještě více centralizovaly rozhodovací pravomoci v úzké skupině okolo lídra a posilovaly pozici předsedy. Nově se ustavilo grémium, poradní orgán předsednictva hnutí, tvořený předsedou a místopředsedy. Jeho úkolem je předkládat stanoviska k „otázkám zásadního charakteru“ (není detailněji určeno) či návrhy usnesení a vnitřních předpisů. Předseda může také ve výjimečných a odůvodněných případech (není však stanoveno v jakých) zasahovat do kandidátních listin, které již byly schváleny výborem hnutí. (Polívková 2019, s. 13 a 17 – 18)

4.6.2. Vládní tvář

Andrej Babiš je předsedou vlády od roku 13. prosince 2017 do současnosti⁷⁶. Hnutí ANO 2011 vyhrálo a získalo 78 mandátů/ 29,64 %, na druhém místě ODS 25 mandátů/ 11,32 %, třetí Piráti, kteří získali 22 mandátů/ 10,79 %. SPD rovněž 22 poslanců/10,64 %, KSČM 15 poslanců/ 7,76 %. ČSSD získala také 15 mandátů/ 7,27 %, KDU-ČSL s 10 poslanci/ 5,8 %, TOP 09 se 7 mandáty/5,31 % a STAN získal 6 poslanců/ 5,18 %.

---

⁷⁶ Červenec 2020

4.6.2.1. Menšinová vláda

Po volbách vznikla situace podobná roku 2006. Tehdy také částečně i kvůli vyostřené volební kampani nechtěl s vítězem nikdo vládnout. Druhá ODS a třetí Piráti odmítli vládnout s trestně stíhaným Andrejem Babišem, ale vadil jim také J. Faltýnek. S ostatními stranami nemělo ANO potřebnou většinu. Jediným kdo s ANO ochotným jednat byla KSČM a SPD, ale Babiš se pokusil vládnout sám.

Ve vládě budou pokračovat dosavadní členové vlády za ANO, tedy ministr životního prostředí Richard Brabec, ministr dopravy Dan Ťok, ministr spravedlnosti Robert Pelikán a také Martin Stropnický a Karla Šlechtová. Stropnického na postu ministra obrany ale vystřídá Šlechtová a Stropnický se má přesunout na ministerstvo zahraničí. Novými členy vlády mají být kromě Plagy ještě Babišův poradce a poslanec ANO Adam Vojtěch jako ministr zdravotnictví, muzikolog Ilja Šmíd jako ministr kultury a poslankyně za ANO Klára Dostálová jako ministryně pro místní rozvoj. Ministryní financí bude dosavadní náměstkyně úřadu Alena Schillerová, ministerstvo průmyslu má řídit manažer Siemensu v Česku Tomáš Hüner a ministryní práce a sociálních věcí má být radní pro zdravotnictví Středočeského kraje Jaroslava Němcová z ANO. Kandidátem na ministra vnitra je bývalý náměstek úřadu Lubomír Metnar a na ministra zemědělství majitel koncernu Úsovsko Jiří Milek. (irozhlas.cz 3.12. 2017)

Vládě nebyla vyslovena důvěra, avšak vzápětí prezident pověřil A. Babiše dalším jednáním o vládě.

4.6.2.2. Koaliční vláda

ANO a ČSSD mají v dolní komoře dohromady 93 hlasů z dvou set. S podporou 15 poslanců KSČM tak má vláda zajištěnou většinu. Šest zbylých opozičních stran bude hlasovat proti. ODS vadí, že se kabinet opírá o hlasy komunistů, Hnutí STAN se nelíbí plánovaná centralizace řízení státu. Opozice také kritizuje fakt, že v čele vlády bude trestně stíhaný premiér obviněný v kauze Čapí hnízdo. Vládu premiéra Andreje Babiše z hnutí ANO přijde do Sněmovny podpořit prezident Miloš Zeman. (radiozurnal.rozhlas.cz 11. 7. 2018)

Koaliční vláda má celkem 15 ministrů, přičemž rozdělení je 10 ministrů za ANO a 5 zbývajících za ČSSD. Seznam ministrů se ovšem nerodil snadno, neboť krátce po jeho

zveřejnění došlo k několika změnám. Nejprve podala demisi Taťána Malá, u které bylo podezření z plagiátorství ve své magisterské práci z bratislavské [Panevropské vysoké školy](#) z roku 2011, poté vyšlo další podezření, že opisovala již ve své diplomové práci v roce 2005 na [Mendelově univerzitě v Brně](#). Malou nahradil Jan Kněžínek, který po necelém roce v úřadu skončil, a nahradila ho Marie Benešová⁷⁷. Z plagiátorství byl obviněn také ministr práce a sociálních věcí Petr Krčál, kterého nahradila Jana Maláčová. Samostatnou kapitolou bylo nejmenování Miroslava Pocheho ministrem zahraničních věcí.

Bezprostředně po jmenování [vlády](#) vznikly pochybnosti, zda prezident [Miloš Zeman](#) neporušil ústavu, když odmítl jmenovat kandidáta [ČSSD](#) na post ministra zahraničí Miroslava Pocheho. Podle všeho si však u premiéra [Andreje Babiše](#) dokázal zařídit, aby [Poche](#) mezi navrhovanými ministry nebyl, přestože sociální demokraté tvrdili, že na svém člověku trvají. Babiš při uvedení Hamáčka do čela ministerstva zahraničí ve čtvrtek ráno ale popřel, že by existoval druhý seznam navrhovaných ministrů, na němž by nebylo jméno Miroslava Pocheho. "Já jsem předal jediný seznam a to v pondělí," řekl Babiš a dodal: "Žádné dva seznamy nebyly, byl jeden seznam." Rovněž Hamáček odmítl spekulaci o dvou seznamech. "Já vůbec nevím, kde se ta informace objevila. Nevím o žádném druhém seznamu," řekl Hamáček s tím, že si je jist, že jeho jmenování proběhlo v souladu s ústavou. Nominace na posty ministrů jsou v kompetenci koaličních stran a sociální demokraté opakovaně uvedli, že na Pochem budou trvat i přes výhrady prezidenta. Jenomže dohoda premiéra s prezidentem se zjevně odehrála s tichým souhlasem předsedy [ČSSD](#) Jana Hamáčka. (aktualne.cz 28. 6. 2018)

8. dubna 2019 rezignoval Dan Ťok, který byl ministrem dopravy a jehož demisi Babiš dříve nepřijal. Byl nahrazen Vladimírem Kremlíkem, ale ten vydržel ve funkci jen devět měsíců. V dubnu 2019 Babiš odvolal ministryni průmyslu Martu Novákovou. Místo ní se stal ministrem Karel Havlíček, který po odvolání Kremlíka rovněž vedl i ministerstvo dopravy a zároveň zastával post místopředsedy vlády.

Ministerstvo kultury je bez šéfa od poloviny prázdnin. K 31. červenci prezident Miloš Zeman po dlouhých průtazích odvolal Antonína Staňka (ČSSD), navrhovaného nástupce Michala Šmardu však jmenovat odmítal. V tom se k němu nakonec přidal i premiér Babiš,

---

⁷⁷ Bývalá státní zástupkyně za vlády Jiřího Paroubka

který přitom návrh nominanta ČSSD sám předložil. Šmarda tento týden v pondělí oznámil, že se kandidatury vzdává. (novinky.cz 21. 8. 2019) Ministrem se nakonec stal Lubomír Zaorálek.

Vladimír Kremlík (za ANO) po necelých devíti měsících končí v čele ministerstva dopravy. Premiér Andrej Babiš (ANO) navrhl jeho odvolání kvůli kritizované zakázce k elektronickým dálničním známám. Prezident návrh takřka vzápětí přijal. Resort by měl vést současný vicepremiér a ministr průmyslu a obchodu Karel Havlíček (za ANO), přičemž podle Babiše nemá jít o dočasný zástup, ale trvalé řešení. (irozhlas.cz 20. 1. 2020)

Důvodem k hlasování o nedůvěře byly nejasnosti kolem cesty premiérova syna Andreje Babiše mladšího do Moskvy a na Krym. Babiš mladší tvrdí, že ho tam proti jeho vůli odvezl otcův pracovník Petr Protopopov. Premiér to odmítá s tím, že jeho syn je nemocný a trpí schizofrenií. Pro vyslovení nedůvěry neměli ODS, Piráti, SPD, KDU-ČSL, TOP 09 a STAN dostatek hlasů. Disponovali pouze 92 poslanci, k pádu vlády je zapotřebí 101 hlasů. Zákodárci ANO, ČSSD i KSČM sice vládu podpořili, sociální demokraté ale odešli při hlasování ze sálu. (irozhlas.cz 23. 11. 2018)

Podle očekávání neúspěšně skončil pokus opozice vyslovit nedůvěru vládě Andreje Babiše. Poslanci ANO a ČSSD byli proti návrhu a komunisté se zdrželi, což kabinetu stačilo. K hlasování se poslanci dostali až ve čtvrtek ve tři čtvrtě na čtyři nad ránem – po více než sedmnácti hodinách od začátku schůze. Do té doby diskutovali o dosavadním působení vlády. Opozice iniciovala jednání minulý týden kvůli poslednímu dění okolo premiéra Andreje Babiše (ANO), především v reakci na návrhy unijních auditů, které poukazují na údajný střet zájmů při čerpání dotací z Evropské unie. (ct24.ceskatelevize.cz 27. 6. 2019)

V červnu 2020 se vláda ohradila proti rezoluci Evropského parlamentu, která se týkala Andreje Babiše a jeho střetu zájmů. Tuto rezoluci podpořili všichni ministři pouze Tomáš Petříček a Jana Maláčová se zdrželi hlasování.

4.6.3. Volební tvář

Dalo by se říci, že ANO odstartovalo svou předvolební kampaň už v květnu 2017, týden po

vyhlášení termínu voleb ve Sbírce zákonů, kdy v několika denících vyšly inzeráty hnutí s Babišem, který měl ústa přelepené páskou. V inzerátu se zaměřilo na kritiku svého tehdejšího koaličního partnera ČSSD a jeho lídra, Bohuslava Sobotku. Inzerát končilo větou proti tradičním politikům „Máme se nechat zastavit tradičními politiky?“ Pod inzerátem nechyběl ani odkaz na microsite www.chcemelepsicesko.cz, kterou ANO také v rámci předvolební kampaně založilo, a kam může kdokoliv napsat své názory a podněty pro ANO k řešení. Během kampaně ANO spolupracovalo mimo jiné se společností Petra Topinky Calmia Planet a Production team Markéty Kutilové. Stejně tak jako předchozí kampaně se zaměřovala na přímý kontakt s voliči, tiskovou, outdoorovou a internetovou reklamu. Babiš se svou knihou O čem sním, když náhodou spím, objížděl celou republiku a rozdával ji potencionálním voličům. I když tuto knihu vizí rozdával v rámci předvolební kampaně, dle něj se ale nejednalo o program. To, že kniha byla pouhým marketingovým tahem, přiznal i jeden z poradců ANO v rozhovoru pro INFO. CZ slovy „Kobliha se nedá podepsat, proto jsme přišli s knížkou.“ Z předvolebních setkání psal poté na sociální síti ANO a Andreje Babiše Marek Prchal reporty. I když se v této kampani objevovala dvě hlavní hesla „Teď nebo nikdy.“ a „Makat a neblábolit.“ a jeho různé obměny, volební spoty neříkaly takřka nic. Nebyl v nich žádný náznak programu, s kterým hnutí kandidovalo, ale pouhá kritika tradičních politiků, kteří „blábolí“. Nejviditelnější spot zobrazoval „tradičního politika“, který měl místo hlavy mračícího smajlíka, opakující „Bla bla bla. Bla bla bla.“ Na scénu poté přichází Andrej Babiš se slovy „Vy mu rozumíte? Já ani slovo! Blábolení jsme od tradičních politiků slyšeli spoustu. Nic jiného totiž neumí. Nikdy nepřestanu bojovat proti politickým blábolům...“. Podobného rázu byly i volební billboardy zobrazující často tradičního politika se smajlíkem místo hlavy a vedle něj Andreje Babiše s heslem „Makat a neblábolit“ anebo dokonce, jak Babiš škrtí politika a „bojuje“ tak proti korupci s heslem „Postavit se korupci a neblábolit.“ ANO už v kampani nemohlo využívat argumentu, že nejsou politici, když už v politice bylo 4 roky, proto se vymezovalo vůči tradičním politikům a využívalo hlavně tématu korupce, kdy říkalo, že je poslední pokus porazit „korupční hydry“. K tomu se vázalo právě heslo „Teď nebo nikdy“. Stejně jako rozesílal Andrej Babiš dopis občanům před volbami do PS PČR 2013, volby 2017 nebyly žádnou výjimkou, a tak spousta občanů mohla v poštovní schránce nalézt Smlouvu Andreje Babiše s občany České republiky, ve které sliboval, že se zavazuje k určitým bodům, které bude a nebude dělat, pokud ANO vyhraje volby a on se stane premiérem vlády ČR. V úvodu smlouvy se prezentuje jako oběť, kterou „téměř všichni

politici a novináři neustále napadají“. V dalším bodě se zavazuje k tomu, že „...v žádném případě nezneužiji politickou funkci ve svůj prospěch“. Apeluje na občany, že pokud souhlasí s body ve smlouvě, ať volí ANO, protože jsou to „ty nejdůležitější volby v historii naší země“. (Birinyi 2019, s. 48 – 49)

Strana pod Babišovým vedením v roce 2017 volby vyhrála, avšak již ve volbách 2013 dosáhla výrazného úspěchu, když coby nově založená strana dosáhla na téměř milion hlasů a skončila druhá. V roce 2017 získala 1 500 113 (29,64 %), druhá ODS získala 572 962 hlasů (11,32%). Babiš kandidoval ve Středočeském kraji, kde strana získala 189 371 hlasů, což bylo o 65 tisíc hlasů více než v roce 2013. Babiš v předchozích volbách kandidoval v Praze. V roce 2017 získal 48 645, což bylo nejvíce ze všech. V roce 2013 získal v Praze 18 955 hlasů a ve Středočeském kraji vyhrál Miroslav Kalousek s 10 246 hlasy.

Strana poprvé kandidovala v roce 2012 ve volbách do Senátu, přičemž nezískala ani jeden mandát. V roce 2014 skončila třetí a získala své první čtyři mandáty. Pouze tři mandáty získala v roce 2016. Volby nevyhrála ani v roce 2018. Zato vyhrála volby do Evropského parlamentu v roce 2014 i 2019. Krajských voleb se strana účastnila pouze v roce 2016 a vyhrála.

4.6.4. Zhodnocení vůdcovství

Výzkumná otázka zní: „*Měl premiér dominantní postavení ve straně?*“

Andrej Babiš má výhodu, že stranu založil. To přináší spoustu možností, jak vybudovat stranu ke svému obrazu. Nejprve sepsal silné stanovky strany, které mu přináší takřka neomezenou moc a k této silné pozici mu pomáhá postava zakladatele, která má podporu mezi straníky. Dalším důležitým rysem strany je, že si přivedl zaměstnance ze svých firem a prosadil jejich zvolení do čela strany. Jedná se především o J. Faltýnka a R. Brabce, kteří jsou mu naprosto loajální, a v důležitých otázkách se na ně může spolehnout.

Jak důležití jsou pro Babiše se naplno ukázalo po druhém sjezdu hnutí, kdy byli nahrazeni lidmi z regionů. Babiš musel s nově zvolenými místopředsedy spolupracovat, což se mu příliš nelíbilo a výsledkem byl stav, kdy všichni noví místopředsedové postupně rezignovali a do vedení strany se vrátili Babišovy lidé z jeho bývalých firem.

Mezi členy strany se těší bezmezná podpora, což dokládá zisk na stranických sjezdech, kdy Babiš drtivě vítězí bez protikandidáta. Navíc v poslední době při změně stanov jeho pozice ještě posílila. Naproti se ovšem objevuje kritika jeho bývalých členů. Rovněž strana několik členů obměnila a Babiš si vytvořil bližší vztahy pouze s lidmi, jež si do strany přivedl. Proto považuji Babiše spíše za transakčního vůdce než za transformačního.

Délka předsednictví

Předsedou strany se stal 1. srpna 2012, tedy je osm let v čele strany. – 3 body

Kongresy a sjezdy

Celkem se konaly čtyři sjezdy, přičemž pokaždé drtivě a bez protikandidáta vyhrál, proto uděluji za každý sjezd 3 body. – 3 body

Opozice ve straně

Ve straně se nikdy opozice nevytvořila, pouze zde bylo několik jedinců, kteří ANO potažmo Babiše kritizovali, avšak sami odešli a na Babiše nebyl vyvíjen žádný nátlak k rezignaci ani nevznikla žádná výzva. – 3 body

Konec ve straně

Babiš je stále předsedou, již více než 2 volební období, a protože strana za ním vždy stojí při jeho trestních stíháních dovoluji si tvrdit, že ve straně skončí, až sám bude chtít. – 3 body

4.6.5. Zhodnocení prezidencializace

Výzkumná otázka zní: „*Měl premiér dominantní postavení ve své vládě?*“

Andrej Babiš nejprve postavil vlastní menšinou vládu, která vládla dlouhou dobu v demisi. Těžil především z dobrých vztahů s prezidentem Zemanem, který mu slíbil oba dva pokusy pro vytvoření vlády. Dokonce existovala možnost udělení druhého pokusu i po případně prohraných prezidentských volbách. Po menšinové vládě vznikla vláda koaliční s ČSSD, ale podporována komunisty. Ti s ANO podepsali tzv. Toleranční patent. Komunisté vládě pomohli při hlasování o vyslovení nedůvěry. U prvního pokusu hlasovali komunisté proti, narozdíl od ČSSD, která odešla ze sálu. U druhého pokusu obě strany hlasovaly proti.

Co se týče ministrů, tak Andrej Babiš pokaždé dosáhl svého a ministra buď odvolal anebo přinutil k demisi. Pouze jednou se dostal do střetu s Milošem Zemanem. A to při

nejmenování Michala Šmardy ministrem kultury. Do jaké míry na tomto jmenování Babiš trval lze jen odhadovat. Šmardu navrhla koaliční ČSSD. Podobná situace vznikla při nejmenování ministra zahraničí, kdy tuto funkci nejprve vykonával Jan Hamáček souběžně se svou funkcí a poté byl teprve jmenován Tomáš Petříček. Celkově lze tedy považovat Babišovu pozici za dominantní.

Analýza Anopressu je od 12. července 2018, kdy byla vládě vyslovena důvěra do 12. července 2020, kdy uplynuly dva roky od vládnutí. Andrej Babiš je zmiňován celkem 37 069 krát, Jan Hamáček 11 456 krát. 7306 krát je zmiňována Alena Schillerová a Karel Havlíček 5 102 krát.

Z nepodpoření ohrazení se proti rezoluci EP o střetu zájmů A. Babiše lze vyvozovat, že vláda není úplně jednotná. Pokud k tomu přičteme, že ČSSD při prvním hlasování o vyslovení nedůvěry nehlasovala proti tomuto návrhu, ale proti, lze tvrdit, že Andrej Babiš má ve vládě mírnou opozici, neboť se jedná o obě jeho kauzy, při kterých ho ČSSD případně její ministři přímo nepodpořili.

Délka vládnutí

Premiérem je od 6. prosince 2017. Tedy více jak 2,5 roku (2 body). První jeho vláda však důvěru nezískala (0 bodů) – 1 bod

Premiér v médiích

Andrej Babiš není nikým zastíňován a jednoznačně je nejvíce zmiňovaným představitelem vlády. – 3 body

Opozice ve vládě

Ve vládě neexistuje žádná opozice. Ale projevuje se zde nejednotnost především v otázkách týkajících se A. Babiše. Tato nejednotnost by se dala nazvat jako kritika, protože ČSSD při důležitém hlasování o nedůvěře nehlasuje, ale odejde. Když se vláda ohrazuje proti rezoluci týkající se střetu zájmů svého předsedy, tak dva ministři se zdrží hlasování. Proto ubírám 0,5 bodu – 2,5 bodů

4.6.6. Zhodnocení personalizace volební kampaně

Výzkumná otázka zní: „Dosahovala strana s premiérem v čele dobrých volebních výsledků?”

Celý marketing hnutí ANO je postaven na Andreji Babišovi. On se objevuje na bilboardech i při volbách, ve kterých nekandiduje. Známa je například při komunálních volbách, kde se kandidáti strany chlubili, že „mají číslo na Andreje a vše spolu vyřeší hned“.

Strana pod jeho vedením vyhrála dvakrát volby do Evropského parlamentu, jednou do PS a jednou Krajské volby. Pouze v senátních volbách se straně nedaří. Otázkou je do jaké míry, za to může dvoukolový většinový systém, avšak právě proto považují tyto volby za relevantní, neboť mohou být jakýmsi referendem o A. Babišovi. Lze namítnout, že v těchto volbách je nízká volební účast. Současně však lze říct, že strana typu ANO, která se snaží vyhrát, by mohla více mobilizovat své voliče jako například při jiných volbách.

Volby do PS

Strana volby vyhrála se ziskem větším než v předešlém období. Bohužel příští volby do PS se konají až příští rok, proto nelze porovnat výsledky mezi sebou. Srovnávat však mohou roky 2013 a 2017 mezi sebou. V roce 2017 došlo k nejlepšímu výsledku v historii strany.
– 3 body

Premiér ve svém volebním obvodu

Babiš ve svém obvodu suverénně vyhrál. Získal více hlasů pro stranu, než v roce 2013 v tomto obvodu měla. Bohužel Andrej Babiš kandidoval v obou volbách v jiném kraji, proto je zde složitější komparace než tomu bylo například u Jiřího Paroubka. V roce 2013 kandidoval v Praze (strana získala více než předtím, ale méně než v roce 2017, navíc skončila druhá za TOP 09 a Babiš skončil až na třetím místě). V roce 2017 kandidoval ve Středočeském kraji a strana i on vyhrála a dosáhla lepšího výsledku než 2013. Proto za 2013 uděluji 2 body za stranu a 0 bodů za A. Babiše, za rok 2017 uděluji 2 body za stranu a 1 bod za vítězství Babiše a strany. - 2,5 bodů

Úspěšnost voleb

Babiš vyhrál celkem čtyři volby. – 2 body

4.7. Zhodnocení výsledků

Premiéři	Typ vůdcovství	Dominantní ve vládě	Volební výsledky
Vladimír Špidla	Transakční	Dominantní	Špatné
Jiří Paroubek	Transformační	Dominantní	Dobré

Mirek Topolánek	Transformační	Dominantní	Dobré
Petr Nečas	Transakční	Dominantní	Špatné
Bohuslav Sobotka	Transformační	Nedominantní	Neutrální
Andrej Babiš	Transakční	Dominantní	Neutrální

Tabulka č. 3: Přehled výsledků (výzkumné otázky)

Z tabulky vyplývá, že premiéři poměr transformačními vůdci. Transakčními vůdci byli Vladimír Špidla, Petr Nečas a Andrej Babiš. Vladimír Špidla si nedokázal vybudovat vztahy se svými spolustraníky. Ve straně existovala frakce podporující bývalého předsedu Zemana a poté vznikla frakce kolem Stanislava Grosse, ale kolem Vladimíra Špidly žádný takový okruh lidí nevznikl. Přesto je ve straně nadále váženým členem, avšak ne provedoucí pozici, ale působí v roli poradců či je stranou nominován do významných postů⁷⁸. Petr Nečas kandidoval na předsedu poprvé v roce 2002, ale nebyl zvolen. Poté se dostal do vedení strany krátce před volbami v roce 2010, kdy strana potřebovala opačný typ, než byl Mirek Topolánek. Jakmile se stal premiérem strana ho podporovala, ale po razii na Úřadu vlády požadovali jeho odchod a snažili se rekonstruovat jeho vládu. Naopak Andrej Babiš má podporu uvnitř strany při svých trestních stíháních, ale se spolustraníky si nevytváří bližší kontakty. Ty si vytvořil pouze s R. Brabcem a J. Faltýnkem, kteří ale přišli z jeho firem, proto tento vztah považují za transakční. Naopak Bohuslav Sobotka pocítil podporu svých spolustraníků především po neúspěšném Lánském puči.

Všichni premiéři byli dominantní. Někteří více viz. citace u zhodnocení prezidencionalizace Jiřího Paroubka. Jiní svou pozici posilovali výměnami v kabinetu. Například Vladimír Špidla odvolal rebela Jiřího Rusnoka anebo Petr Nečas odvolal Ivana Fuksu, který patřil ke křídlu kritizující jeho práci a nahradil ho rivalem Petra Tluchoře Petrem Bendlem, takže lze říct, že se jednalo o čistě politický tah. Nedominantní byl pouze Bohuslav Sobotka, kterého zastíňoval Andrej Babiš. To ostatně potvrzuje i analýza médií.

Volební výsledky měly dobré pouze Jiří Paroubek a Mirek Topolánek. Průměrných výsledků dosahoval Bohuslav Sobotka a Andrej Babiš. Právě u Babiše je předpoklad, že tyto výsledky ještě vylepší. V roce 2020 na podzim mají proběhnout volby do krajských zastupitelstev a v roce 2021 volby do Poslanecké sněmovny, takže se může posunout do kategorie „dobrých“ volebních výsledků. Vladimír Špidla vyhrál pouze volby do PS a Petr

⁷⁸ Post eurokomisaře

Nečas nevyhrál žádné volby.

Premiéři	Stranická tvář	Vládní tvář	Volební tvář	Celkem
Vladimír Špidla	5 bodů	6 bodů	2 body	13 bodů
Jiří Paroubek	9,3 bodů	7 bodů	8 bodů	24,3 bodů
Mirek Topolánek	9 bodů	7 bodů	11 bodů	27 bodů
Petr Nečas	7,5 bodů	7,5 bodů	2,5 bodů	17 bodů
Bohuslav Sobotka	10,3 bodů	6 bodů	4 body	20,3 bodů
Andrej Babiš	12 bodů	6,5 bodů	7,5 bodů	26 bodů

Tabulka č. 4: Přehled výsledků (body)

Z tabulky vyplývá, že nejúspěšnějším premiérem z pohledu stranické tváře byl Andrej Babiš. Tento výsledek byl očekáván, neboť Andrej Babiš stranu založil a od začátku pevně drží moc. Rovněž je strana ANO považována za tzv. Business firm party, která se vyznačuje absolutní mocí svého předsedy a jeho silným postavením, kdy takřka jen on reprezentuje stranu navenek. Stanovy jsou upraveny podle jeho přání, což je výhodou oproti ostatním zkoumaným premiérům. Druhým nejúspěšnějším je Jiří Paroubek, který dokázal sjednotit rozhádanou a skandály zmítanou stranu. Ve straně měl dominantní postavení i díky dílčím volebním výsledkům. Především vítězství strany ve volbách do krajských zastupitelstev z roku 2008. Stejně bodů získal Bohuslav Sobotka, který ve straně ustál puč a prosadil se na úkor svých oponentů. Naopak nejhůře dopadl Vladimír Špidla, který převzal ČSSD po Miloši Zemanovi a svými kroky si proti sobě poštvál právě křídlo podporující bývalého předsedu.

Nejúspěšnějším ve vyrovnané vládní tváři je Petr Nečas. Zde se dostávám do trochu paradoxní situace, neboť se dostávám do polemiky se zmiňovaným článkem Lubomíra Kopečka. V mé analýze je důležité, jak se dokázal vyrovnat s rozpadem strany VV a jejich kauzami. Protože zvládl složit koalici s nově vzniklou stranou LIDEM. To se mu podařilo, protože jeho koalice disponovala pohodlnou většinou 118 poslanců. Přesto díky těmto změnám vládl dlouhou dobu. Narozdíl od stranické tváře v této části nehodnotím konec v úřadu. Premiér byl vyzýván ke složení mandátu svou stranou, která očekávala, že podobně jako po pádu Grossovy vlády bude mít možnost vládu rekonstruovat. To se nakonec nestalo kvůli prezidentovi Zemanovi a lze jen spekulovat, jak by tato situace dopadla, kdyby se strana postavila za svého předsedu a ten neodstoupil. Ostatní výsledky není potřeba blíže analyzovat, neboť jsou si velmi podobné, což pro značí, že je zde prostor pro vytvoření dalších podrobnějších kritérií. Nejhoršího výsledku dosáhl Bohuslav Sobotka

a Vladimír Špidla. Sobotkova vláda byla zastíněna Andrejem Babišem, ale také spory s Milošem Zemanem. Sobotkova vláda byla jediná z tohoto přehledu, která však dokončila celý svůj mandát. Byť to nyní vypadá, že Andrej Babiš taktéž dovládne do konce svého mandátu, ale u něj je potřeba zmínit první neúspěšný pokus menšinové vlády, jež nedostala důvěru.

Ve volební tváři se nejvíce Mirku Topolánkovi. Ten převzal stranu po neúspěšných volbách v roce 2002, kdy se ODS opět vyskytla v opozici a vyhrál celkem v šesti volbách. Zajímavostí je, že se mu podařilo zastavit propad po volbách do krajských zastupitelstev a dokázal vyhrát ve volbách do Evropského parlamentu a uspěl v prezidentských volbách v roce 2008. Ty ani jednou nevyhrála ČSSD. Jiří Paroubek skončil v této části druhý. Pokud se podíváme na celkové výsledky, tak obě strany si připsaly ve sledovaném období nejvíce hlasů právě v roce 2006. Mirek Topolánek dále nekandidoval, naopak Jiří Paroubek znovu v roce 2010 v Ústeckém kraji vyhrál. Oba paradoxně kandidovali i v nedávné době, když se Paroubek neúspěšně ucházel o senátorské křeslo a Topolánek neuspěl v prezidentských volbách 2018. V této části naopak propadl Vladimír Špidla, který však vyhrál alespoň volby do PS. Naopak Petr Nečas nevyhrál žádné volby.

Nejúspěšnějším premiér z pohledu všech tří tváří je Mirek Topolánek a to hlavně díky volební tváři. Andrej Babiš je na čele především díky stranické tváři, kde je úspěšný, neboť stranu založil a má v ní neomezenou moc. Jiří Paroubek je na třetím místě, avšak vládl velmi krátce

5. Závěr

Tato práce si dala za cíl vytvořit profily českých premiérů. Každý premiér byl podrobněji popsán z pohledu strany, vlády a voleb. Výsledkem je odpovězení na jednotlivé výzkumné otázky, ale také vytvoření tabulky. Ta na základě obodování přináší výsledky jednotlivých oblastí, a proto lze porovnat premiéry mezi sebou. Zjistil jsem, že nejlepším stranickým předsedou byl Andrej Babiš, který hnutí založil. Ve vládní části těsně zvítězil Petr Nečas, který naopak propadl ve volební části. Volební tvář vyhrál bývalý předseda ODS Mirek Topolánek. Celkově Mirek Topolánek, ale Andrej Babiš má stále šanci ho překonat, neboť je jen těsně za ním.

Práce má své limity, především v případě neukončeného vládnutí Andreje Babiše Práce by šla rozšířit například síťovou analýzou, kdy by na základě podobnosti hlasování šlo zjistit, kolik spolustraníků se ztotožňovalo s předsedou své strany a hlasovali stejně. Rozšířit by se měla především vládní tvář, ve které byly výsledky vyrovnané.

Summary

This work aimed to create profiles of Czech prime ministers. Each prime minister was described in more detail from the perspective of the party, the government and the elections. The result is the answer to individual research questions, but also the creation of a table. Based on scoring, it brings the results of individual areas, and therefore it is possible to compare premieres with each other. I found out that the best party chairman was Andrej Babiš, who founded the movement. Petr Nečas narrowly won in the government part, who, on the contrary, failed in the election part. Former ODS chairman Mirek Topolánek won the election face. Celkově Mirek Topolánek, ale Andrej Babiš má stále šanci ho překonat, neboť je jen těsně za ním.

The work has its limits, especially in the case of the unfinished rule of Andrej Babiš. The work could be expanded, for example, by network analysis, where it would be possible to find out, based on the similarity of voting, how many co-parties identified with the chairman of their party and voted in the same way. Extend should be primarily government face where the results were balanced.

Použitá literatura:

BIRINYI, Kristýna. *Hnutí ANO 2011 jako populistická strana?*. 2019.

BURNS, J. M. *et al.* Encyclopedia of Leadership. Thousand Oaks, Calif: SAGE Publications, Inc, 2004. ISBN 9780761925972. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,shib&db=nlebk&AN=474283&lang=cs&site=eds-live&scope=site>. Acesso em: 17 abr. 2020.

FRIČ, Pavol. *Vůdcovství českých elit*. Grada Publishing as, 2008.

GREGOR, Miloš. *Základní atributy značek ČSSD a ODS 2002-2013 ve volebních kampaních* [online]. Brno, 2017 [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/io7qy/>. Disertační práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce Stanislav Balík.

HEWSTONE, M. a W. STROEBE, ed, 2006. Sociální psychologie: moderní učebnice sociální psychologie.

HORÁK, Václav. *Česká strana sociálně demokratická v letech 1998-2006*. 2014.

CHROBOKOVÁ, Radka. *Historie České strany sociálně demokratické po roce 1989*. 2009.

KARVONEN, Lauri. *The personalisation of politics: A study of parliamentary democracies*. Ecpr Press, 2010.

KOLMAN, Daniel. *Volební geografie hnutí ANO* [online]. Brno, 2019 [cit. 2020-05-02]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/fcsud/>. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce Petr Voda.

KOUBKOVÁ, Veronika. *Czechtek 2005* [online]. Brno, 2009 [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/svrv8/>. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta

sociálních studií. Vedoucí práce Josef Smolík.

KUBÁT, Michal. *Současná česká politika: co s neefektivním režimem?*. Barrister et Principal, 2013.

JANOŠ, Vít. *Prezidencializace premiérství? Případová studie ČR*. 2014. PhD Thesis. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií.

JUREK, Petr. *Oligarchizace, personalizace a prezidencializace v soudobých demokraciích*. 2014.

KOMENDA, Adam. *Politický profil bratrů Kaczyńských*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií, 2017. 88 s. Vedoucí diplomové práce PhDr. Josef Mlejnek, Ph.D.

NOVOTNÝ, Ondřej. *ODS v českém stranickém systému po roce 2002* [online]. Brno, 2007 [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/rs0ub/>>. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce Lubomír Kopeček.

PECHÁČEK, Štěpán. *Panašování jako způsob personalizované volby v rámci poměrného volebního systému*. Poslanecká sněmovna parlamentu ČR, 2013.

PECHTOROVÁ, Nikola. *Krizový management ODS od roku 2013 po současnost* [online]. Brno, 2017 [cit. 2020-06-23]. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/47ez8p/>>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce Mgr. Otto Eibl, Ph.D..

POLÍVKOVÁ, Alžběta. *Prostorová analýza volební podpory ANO 2011 ve volbách do PSP ČR v roce 2017* [online]. Brno, 2019 [cit. 2020-05-02]. Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/r0ue6/>>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce Michal Pink.

ŘEŽÁBEK, Jan. *ANO 2011: Liberální strana?* [online]. Brno, 2017 [cit. 2020-05-02].

Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/oawrj/>>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce Lubomír Kopeček.

SARTORI, Giovanni; NOVÁK, Miroslav. *Srovnávací ústavní inženýrství: zkoumání struktur, podnětů a výsledků*. Sociologické nakladatelství, 2001.

SUCHOMELOVÁ, Aneta. *Transformační a transakční přístup k vedení v konkrétním podniku*. 2012. PhD Thesis. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta.

VODIČKA, Karel; CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. Portál, 2007.

VOŽENÍLKOVÁ, Marcela. „Co je a co není personalizace politiky?“. *Global Politics*, 2014, 13.8: 2014.

VOŽENÍLKOVÁ, Marcela. *Personalizace politiky v České republice*. Brno: Masarykova univerzita, 2018. v. 1. vydání ISBN 9788021089310

ZUNT, Štěpán. *Příčiny současné krize ODS*. Praha, 2016. 51 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Katedra politologie. Vedoucí bakalářské práce doc. PhDr. Michel Perottino, Ph.D.

Webové zdroje:

aktualne.cz., 2020. *Andrej Babiš*. 4. 4. 2020. Retrieved z: <https://www.aktualne.cz/wiki/domaci/babis-andrej-agrofert/r~i:wiki:1417/>

aktualne.cz., 2018. *Babiš odmítl, že by Zemanovi dodal seznam bez Pocheho. Byl jsem jmenován podle ústavy, tvrdí Hamáček*. 28. 6. 2018. Retrieved z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/zeman-pocheho-odmitl-babis-donesl-novy-seznam-hamacek-o-vsem/r~3e98bb267a1a11e8a302ac1f6b220ee8/>

aktualne.cz., 2011. *Bohuslav Sobotka*. 19. 3. 2011. Retrieved z: <https://www.aktualne.cz/wiki/osobnosti/politici/bohuslav-sobotka/r~i:wiki:138/>

aktualne.cz., 2018. *Horák: Lidé neodmítli náš program, ale Topolánka. U Drahoše mě nechtěli kvůli uťaté hlavě Zemana*. Retrieved z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/horak-lide-neodmitli-nas-program-ale-topolanka-u-drahose-me/r~43b3deef94d11e7a4500cc47ab5f122/>

aktualne.cz., 2007. *Klaus řekl, proč nechce Schwarzenberga*. Retrieved z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/klaus-rekl-proc-nechce-schwarzenberga/r~i:article:318847/>

aktualne.cz., 2017. *Vláda Andreje Babiše je kompletní. Školství povede dosavadní náměstek Robert Plaga*. 3. 12. 2017 Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vlada-andreje-babise-je-kompletni-skolstvi-povede-dosavadni-namestek-robert_1712032036_ako

aktualne.cz., 2020. *Vláda Petra Nečase*. 26. 2. 2020 Retrieved z: <https://www.aktualne.cz/wiki/politika/vlada-petra-necase-necasova-vlada/r~i:wiki:703/>

ct24.ceskatelevize.cz, 2019. *Sedmnáctihodinová debata nic nezměnila. Opozice nenašla hlasy ke svržení vlády*. 27. 6. 2019 Retrieved z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2852492-neni-divadlo-rika-opozice-babisovu-vladu-ceka-druhe-hlasovani-o-neduvere>

ct24.ceskatelevize.cz, 2017. *Topolánek: Změnil jsem se, budu důstojný. V EU tahejme za záchrannou brzdu*. Retrieved z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/specially/kandidat-na-prezidenta-mirek-topolank/2310583-topolank-zmenil-jsem-se-budu-dustojny-v-eu>

Echo.cz., 2017. *Topolánkovi přispívají na kampaň současní i bývalí členové ODS* [online]. 16. 11. 2017. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/p7Uw5/topolankovi-prispivaji-na-kampan-soucasni-i-byvali-clenove-ods>

iDnes.cz, 2011. *ANALÝZA: Nečas chce vyhazovem Fuksy ukázat převahu nad kritiky.* [online]. 5. 11. 2011. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/analyza-necas-chce-vyhazovem-fuksy-ukazat-prevahu-nad-kritiky.A111005_101306_domaci_kop

iDnes.cz., 2014. *Jourová bude eurokomisařkou a ČSSD si vybojovala vyšší minimální mzdu.* [online]. 21. 7. 2014. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/jourova-bude-novou-ceskou-eukomisarkou-koalice-se-shodla.A140721_085048_domaci_kop

iDnes.cz., 2014. *Koalice podepsala smlouvu. Politické výhrady od Zemana Sobotka nebere.* [online]. 6. 1. 2014. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/lidri-cssd-ano-a-lidovcu-podepsali-koalicni-smlouvu.A140106_121916_domaci_kop

iDnes.cz., 2006. *Podnikatelé nabízejí slevy za lístky KSČM.* [online]. 2. 6. 2006. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/podnikatele-nabizeji-slevy-za-listky-kscm.A060601_210653_domaci_dp

iDnes.cz., 2014. *Premiér křičel na poslance, že kvůli benzínu padne vláda, tvrdí Gazdík.* [online]. 25. 7. 2014. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/napodruhe-budou-mit-poslanci-cssd-o-nafte-zavazne-hlasovani.A140725_065559_domaci_kop

iDnes.cz., 2004. *Špidla rezignoval, padne vláda.* [online]. 24. 6. 2004. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/spidla-rezignoval-padne-vlada.A040625_213354_domaci_fri

iHned.cz., 2018. *Expremiér Bohuslav Sobotka končí v politice. Politika je krutá disciplína bez ovací na rozloučenou, napsal jeho nástupce ve sněmovně.* [online]. 22. 3. 2018. Dostupné z: <https://domaci.ihned.cz/c1-66088150-sobotka-konci-v-politice-za-svou-karieru-byl-poslancem-ministrem-financi-i-premierem>

iHned.cz., 2001. *Vladimír Špidla novým předsedou ČSSD.* [online]. 7. 4. 2001. Dostupné z: <https://archiv.ihned.cz/c1-998737-vladimir-spidla-novym-predsedou-cssd>

iHned.cz., 2010. *Pomalý odchod: Topolánek opouští vedení ODS, funkce předá Nečasovi,*

až pak rezignuje. [online]. 1. 4. 2010. Dostupné z: <https://domaci.ihned.cz/c1-42120020-pomaly-odchod-topolank-opousti-vedeni-ods-funkce-preda-necasovi-az-pak-rezignuje>

iRozhlas.cz., 2008. *ČSSD vyhlásila nulovou toleranci koaliční vládě Mirka Topolánka.* Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/cssd-vyhlasila-nulovou-toleranci-koalicni-vlade-mirka-topolanka_200806222219_mkopp

iRozhlas.cz., 2018. *Babišova vláda nepadla. Lidé proti premiérovi protestovali v ulicích. 23. 11. 2018* Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/andrej-babis-hlasovani-o-neduvere-vlade-2018_1811230835_ako

iRozhlas.cz., 2007. *Delegáti kongresu ODS volají po širší názorové prezentaci uvnitř strany.* Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/delegati-kongresu-ods-volaji-po-sirsi-nazorove-prezentaci-uvnit-strany_200711241534_pschrotter

iRozhlas.cz., 2006. *Dokumenty odhalují prorůstání podsvětí do státní správy.* Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/dokumenty-odhaluji-prorustani-podsveti-do-statni-spravy_200605301039_vjanous

iRozhlas.cz., 2007. *Dušan Lužný považuje své šance stát se ministrem za minimální* Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/dusan-luzny-povazuje-sve-sance-stat-se-ministrem-za-minimalni_200710222142_mkopp

iRozhlas.cz., 2018. *Jak těžké je vyslovit nedůvěru vládě? Ze třinácti pokusů uspěl zatím jediný.* Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/jak-tezke-je-vyslovit-neduvere-vlade-ze-trinacti-pokusu-uspel-zatim-jediny_1811230629_pek

iRozhlas.cz., 2006. *Jiří Paroubek se podle očekávání stal předsedou ČSSD | Zprávy z domova* [online]. Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/jiri-paroubek-se-podle-ocekavani-stal-predsedou-cssd_200605131718_mmatasu

iRozhlas.cz., 2002. *Kabinet přežil 100 dnů | Názory a argumenty* [online]. Retrieved z: https://www.rozhlas.cz/cro6/komentare/_zprava/52707

iRozhlas.cz., 2020. Kremlík končí jako ministr dopravy. Babiš vyzval k odchodu i jeho náměstka a šéfa dopravního fondu. 20. 1. 2020. Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vladimir-kremlik-minister-dopravy-navrh-odvolani-andrej-babis_2001201739_kro

iRozhlas.cz., 2007. *M. Bursík: Zelení pro odstoupení nebo odvolání J. Čunka z vlády* Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/m-bursik-zeleni-pro-odstoupeni-nebo-odvolani-j-cunka-z-vlady_200704012251_mkopp

iRozhlas.cz., 2005. *Ministra zemědělství Zgarbu má nahradit poslanec Mládek.* Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/ministra-zemedelstvi-zgarbu-ma-nahradit-poslanec-mladek_200511101940_mtaborska

iRozhlas.cz., 2005. *Ministryně Emmerová poprvé ve své funkci mluví o rezignaci* [online]. Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/ministryne-emmerova-poprve-ve-sve-funkci-mluvi-o-rezignaci_200510071907_mtaborska

iRozhlas.cz., 2007. *Ministryně školství Dana Kuchtová podala demisi* [online]. Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/ministryne-skolstvi-dana-kuchtova-podala-demisi_200710032035_mkopp

iRozhlas.cz., 2001. *Místopředseda Špidla: ČSSD se musí opět stát sociální demokracií | Studio STOP* [online]. Retrieved z: https://www.rozhlas.cz/cro6/stop/_zprava/4989

iRozhlas.cz., 2013. *Nečasova vláda je poslední den u moci. Ušetřila, ale reformy se jí nepodařily.* 9. 7. 2013 [online]. Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/necasova-vlada-je-posledni-den-u-moci-usetrila-ale-reformy-se-ji-nepodarily_201307090828_sbartosova

iRozhlas.cz., 2005. *ODS ve Sněmovně neprosadila vyšetřovací komisi k Unipetrolu | Studio STOP* [online]. Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/ods-ve-snemovne-neprosadila-vysetrovaci-komisi-k-unipetrolu_200509202154_mtaborska

iRozhlas.cz., 2005. *Paroubek má za sebou 100 dnů ve funkci premiéra*

Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/paroubek-ma-za-sebou-100-dnu-ve-funkci-premiera_200508021240_vjanous

iRozhlas.cz., 2008. *Pavel Bém se chce ucházet o post předsedy ODS*

Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/pavel-bem-se-chce-uchazet-o-post-predsedy-ods_200810272236_mkopp

iRozhlas.cz., 2005. *Premiér Paroubek se nebrání předčasným volbám*

Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/premier-paroubek-se-nebrani-predcasnym-volbam_200509242317_mmatusu

iRozhlas.cz., 2007. *Premiér: Pokud reformy neprojdou, padne vláda*

Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/premier-pokud-reformy-neprojdou-padne-vlada_200704071113_mkopp

iRozhlas.cz., 2008. *Premiér podpořil vznik sněmovní komise k vyrovnání s církvemi*

Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/premier-podporil-vznik-snemovni-komise-k-vyrovnani-s-cirkvemi_200806082159_mkopp

iRozhlas.cz., 2007. *Prezident jmenoval Václava Jehličku ministrem kultury*

Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/prezident-jmenoval-vaclava-jehlicku-ministrem-kultury_200701261726_vjanous

iRozhlas.cz., 2005. *Prezident republiky odmítl usnesení předsednictva ČSSD*

Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/prezident-republiky-odmitl-usneseni-predsednictva-cssd_200509241516_mkopp

iRozhlas.cz., 2007. *Radikální daňovou a sociální reformu představila Topolánková vláda*

Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/radikalni-danovou-a-socialni-reformu-predstavila-topolankova-vlada_200704032251_vjanous

iRozhlas.cz., 2006. *Rok vlády nebyl černobílým filmem*

Retrieved z: https://www.rozhlas.cz/cro6/komentare/_zprava/242199

iRozhlas.cz., 2007. *Se jmenováním některých ministrů měli problém Havel i Klaus. Nakonec ale ustoupili.* Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/miroslav-poche-prezident-klaus-zeman-havel_1806171955_pj

iRozhlas.cz., 2007. *Senát vydal šéfa lidovců Čunka k trestnímu stíhání.* Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/senat-vydal-sefa-lidovcu-cunka-k-trestnimu-stihani_200702072308_mmatusu

iRozhlas.cz., 2017. *Sobotkova vláda: superúředník, zemětřesení v policii, lex Babiš, EET, protikuřácký zákon i spory s Hradem. 29. 11. 2017* Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/demise-vlada-bohuslav-sobotka-casova-osa-andrej-babis-eet-hrad_1711291619_haf

iRozhlas.cz., 2005. *Spor o výklad Ústavy mezi premiérem a prezidentem pokračuje* Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/spor-o-vyklad-ustavy-mezi-premierem-a-prezidentem-pokracuje_200505281919_mkopp

iRozhlas.cz., 2008. *Topolánek: Nezvolení Klause by byl můj konec* Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/topolanek-nezvoleni-klause-by-by-l-muj-konec_200801141733_mhromadka

iRozhlas.cz., 2008. *V čele ODS dál Mirek Topolánek, novou tváří ve vedení David Vodrážka.* Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/v-cele-ods-dal-mirek-topolanek-novou-tvari-ve-vedeni-david-vodrazka_200812072321_kbrezovska

iRozhlas.cz, 2008. *Vedení ODS se omluvilo za jednání poslanců V. Tlustého a J. Moravy* Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vedeni-ods-se-omluvilo-za-jednani-poslancu-v-tlusteho-a-j-moravy_200809061604_mkopp

iRozhlas.cz, 2009. *Ve vládě končí Čunek, Stehliková, Řebíček a Julínek* Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/ve-vlade-konci-cunek-stehlikova-rebicek-a-julinec_200901122323_mtaborska

iRozhlas.cz, 2003. *Vláda získala důvěru sněmovny* [online]. Retrieved z:

https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vlada-ziskala-duveru-snemovny_200303111833_mkopp

iRozhlas.cz., 2007. *Vlastimil Tlustý představil svou "reformní" platformu v ODS* Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vlastimil-tlusty-predstavil-svou-reformni-platformu-v-ods_200706201822_mtaborska

iRozhlas.cz., 2008. *Zelení pohrozili odchodem z koalice.* Retrieved z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/zeleni-pohrozili-odchodem-z-koalice_200806142321_mpanuska

Lidovky.cz, 2009. *Kritici Topolánka mají poslední šanci dnes odpoledne* [online]. Retrieved z: https://www.lidovky.cz/domov/kritici-topolanka-maji-posledni-sanci-dnes-odpoledne.A091122_090324_ln_domov_tej

Lidovky.cz, 2011. *Socialista 'tělem i duší' Paroubek už zase šéfuje straně* [online]. Retrieved z: https://www.lidovky.cz/domov/socialista-telem-i-dusi-paroubek-uz-zase-sefuje-strane.A111126_091329_ln_domov_pta

Novinky.cz, 2019. *Kulturu má vést Zaorálek, Zeman souhlasí* [online 21. 8. 2019]. Retrieved z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/tiskova-konference-cssd-ke-kandidatovi-na-ministra-kultury-40293904>

Novinky.cz, 2008. *Topolánek zůstává šéfem ODS, "dvojkou" strany je Vodrážka* [online]. Retrieved z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/video-topolanek-zustava-sefem-ods-dvojkou-strany-je-vodrazka-40214216>

Ods.cz. *Historie Občanské demokratické strany* [online]. Dostupné z: <https://www.ods.cz/o-nas/historie>

Radiozurnal.rozhlas.cz., 11. 7. 2018. *Andrej Babiš: Menšinová vláda byla skvělé období. Věřím, že nová bude stejně úspěšná.* Retrieved z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/andrej-babis-mensinova-vlada-byla-skvele-obdobi-verim-ze-nova-bude-stejne-7563430>

Vlada.cz. *Rejstřík předsedů vlád: Jiří Paroubek*. [online]. [cit. 2020-03-23]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/rejstrik-predsedu-vlad/jiri-paroubek-18781/>

Vladimirspidla.cz. Životopis - Vladimír Špidla [online]. Dostupné z: <http://vladimirspidla.cz/a/zivotopis>

Dokumenty:

Hodnocení vlády. Naše společnost 2004, v04-01.CVVM [online]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a403/f9/100316s_pi40205.pdf

VOLEBNÍ ZÁKON. ÚZ č. 121/2002 Sb., zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, jak vyplývá z pozdějších změn. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2020. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-121#f230286>

Zkratky politických stran a politických hnutí. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zkratky-politickych-stran-a-politickych-hnuti.aspx>

Teze Diplomové práce

Zdůvodnění tématu:

Toto téma jsem si vybral, protože se nejedná o příliš prozkoumanou oblast. Existuje několik prací, které se zabývají premiérstvím z hlediska ústavního postavení či se zaměřují na konkrétní premiéry a na to, jak ve své vládě využívali exekutivní moc. Pod pojmem premiér si ale představuji tři perspektivy. Jedná se o jeho pozici ve straně, pozici v rámci

koaliční vlády a jeho vliv na výsledek voleb tedy jakási pozice u voličů. Zkoumat premiéry tedy budu z pozice strany, v rámci které budu aplikovat teorii vůdcovství, tedy jak jako předseda působí na své spolupracovníky, kteří ho do této funkce zvolili. Poté co se stane premiérem, zhodnotím jeho vládu a koalici z hlediska teorie prezidencializace. Aby byla zastoupena i třetí perspektiva, napadlo mě podívat se na postavení premiéra z pozice volebního lídra, tak abych zjistil, zda takto zvolený premiér měl větší volební zisk než ostatní volební lídři a měl tedy větší vliv na výsledek voleb. Z výběru jsem se rozhodl vyloučit premiéry z 90. let a zaměřil se na období po opoziční smlouvě.

Předpokládaný cíl:

Ve své diplomové práci se zaměřím na premiéry České republiky. Všechny premiéry budu komparovat podle teorie vůdcovství, zejména transformační teorii vůdcovství a teorii prezidencializace. Předpoklad práce je, že různí premiéři byli silní v různých oblastech a každý odpovídá jiné charakteristice vůdcovství. Na základě zhodnocení jejich se pokusím charakterizovat jejich politický profil. S tím souvisí výzkumná otázka, který typ politického vůdcovství se nejlépe hodí k charakterizování premiérů jako politiků? A druhá výzkumná otázka, jestli premiér bude mít ve svém volebním obvodu větší zisk než ostatní lídři?

Teorie a metodologie práce:

V práci budu aplikovat teorii Transformačního vůdcovství od autora Jamese Mac Gregora Burnse, zejména jeho knihu *Transforming Leadership: A New Pursuit of Happiness* a k teorii prezidencialismu předpokládám, že využiji knihu od Anthony Mughana *Media and The Presidentialization of Parliamentary Election*. Dále budu analyzovat volební programy stran do Poslanecké sněmovny, případně je komparovat s programy předchozími. To se týká především premiérů z řad ČSSD a ODS. Od této komparace očekávám, že bude vidět změna programu a ideí, kterou nový předseda strany přinesl oproti předchozímu volebnímu období. Volební výsledky premiérů budu porovnávat s výsledky ostatních republikových lídrů. Zároveň se budu věnovat vztahům v rámci vládní koalice, které premiéři sestavili.

Základní charakteristika tématu:

Ve své diplomové práci se věnuji českým premiérům a pokusím se jim sestavit politický profil. V čele vlády od roku 2002 stálo celkem osm premiérů. Z tohoto výčtu byl vyřazen Stanislav Gross, protože jako lídr nevedl stranu do voleb, tudíž bych neměl relevantní výsledky pro svou třetí perspektivu, která analyzuje volební výsledky. Mohl bych si sice vystačit s preferenčními hlasy, ale výsledky by neodrážely jeho pozici jako lídra strany. V práci tedy budu analyzovat sedm premiérů ze tří politických stran. Premiérská funkce je nejvyšší exekutivní funkcí v našem státě a vystřídal se v ní několik různých osobností. Každý byl v něčem jiný a řešil jiné problémy během své vlády, proto se pokusím každého popsat z více stran. Někteří po své premiérské funkci narozdíl od ostatních ještě dále působili v politice či dokonce založili novou stranu, do které je následovali jejich bývalý spolustraníci. Jiní se pokoušeli po letech o návrat do politiky a to všechno ve své práci zanalyzuji, neboť i to vytváří jejich politický profil.

Předpokládaná struktura práce:

Nejprve v teoretické části představím koncepty vůdcovství a prezidencializace. Poté představím jednotlivé premiéry včetně případných kontroverzí, jež je provázeli, cestu k získání postu předsedy ve straně, volební program (jestli odráží myšlenky předsedy a rovněž jejich styl vedení kampaně. Následně se pokusím zjistit z volebních dat, jak úspěšní byli ve svém obvodu v porovnání s ostatními lídry. Protože se ve volbách s lídry počítá jako s budoucími premiéry, myslím si, že volební výsledky budou relevantní. Z výčtu vyřadím Stanislava Grosse, protože nevedl stranu do voleb jako kandidát na premiéra. Stejný problém nastává u Jiřího Paroubka, nicméně on v politice zůstal a z hlediska vůdcovství mohu rozebrat jeho angažmá v LEV - 21 a neúspěšnou kandidaturu do Senátu, proto ho ve své práci ponechám.

Přehled základní literatury a využitých zdrojů:

Bass, Bernard M. 1985. Leadership and Performance. New York: Free Press
Bass, Bernard M. 1998. Transformational leadership: industrial, military, and educational impact. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates
Burns, James MacGregor. 2003. Transforming Leadership: A New Pursuit of Happiness. New York: Atlantic Monthly Press
Cabada, Ladislav a Šanc, David. 2005. Český stranický systém ve 20. století. Plzeň:

Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.
Karvonen, Lauri. 2010. The personalisation of politics: A study of Parliamentary Democracies. Colchester: ECPR Press
Lyons, Pat a Linek, Lukáš. 2007. „Tematické hlasování, vliv lídrů a stranictví ve volbách. In: Voliči a volby 2006. Ed. Lebeda, Tomáš. Praha: Sociologické nakladatelství, 177 - 202.
Mughan, Anthony. 2001. Media and The Presidentialization of Parliamentary Election. New York: Palgrave
Poguntke, Thomas a Webb, Paul. 2005. The Presidentialization of Politics: A Comparative Study of Modern democracies. Oxford: Oxford University Press.
Volební programy

Seznam příloh

Tabulka č. 1: Přehled bodovaných kategorií (tabulka)

Tabulka č. 2: Přehled zkoumaných premiérů od jmenování do konce v úřadu (tabulka)

Tabulka č. 3: Přehled výsledků (výzkumné otázky)

Tabulka č. 4: Přehled výsledků (body)